

បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា

កម្ពុជាបោះជំហាន

ឈានឡើងសង្វាក់ផ្លែកម្ពុជានាស

ខែតុលា ឆ្នាំ 2017

អត្ថបទជម្រើស៖

ការទាក់ទាញរបស់ប្រទេសកម្ពុជា៖ អតិបរិមាណសក្តានុពលនៃវិស័យទេសចរណ៍

ក្រុមធនាគារពិភពលោក

បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា

កម្ពុជាឆ្នាំ២០១៧
ឈានឡើងសង្វាក់កម្ពុជានិរន្តរ៍

ខែតុលា ឆ្នាំ 2017

អត្ថបទជម្រើស៖

ការទាក់ទាញរបស់ប្រទេសកម្ពុជា៖ អតិបរិមាណសក្តានុពលនៃវិស័យទេសចរណ៍

មាតិកា

សេចក្តីផ្តើមអំណរគុណ	2
ផ្នែកទី I ៖ ស្ថានភាពអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចថ្មីៗ និងទស្សនវិស័យទៅអនាគត.....	5
ខ្លឹមសារសង្ខេប.....	5
ស្ថានភាពអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចថ្មីៗ.....	12
វិស័យពិត	12
ក) កត្តាសំខាន់ៗដែលរុញច្រានកំណើនសេដ្ឋកិច្ច.....	12
ខ) ឧស្សាហកម្មកម្មន្តសាល ដែលទើបតែនឹងលេចឡើងថ្មីៗ	17
គ) ការផ្លាស់ប្តូរផ្នែករចនាសម្ព័ន្ធ.....	20
ភាពក្រីក្រ	21
វិស័យខាងក្រៅ.....	22
អតិផរណា	24
វិស័យរូបិយវត្ថុ.....	25
ក) រូបិយវត្ថុសរុប អត្រាការប្រាក់ និងអត្រាប្តូរប្រាក់.....	26
ខ) វិស័យធនាគារ.....	28
វិស័យសារពើពន្ធ	29
ក) ការកៀងគរចំណូល	29
ខ) ចំណាយសារធារណៈ.....	30
គ) តុល្យភាពសារពើពន្ធ.....	31
ឃ) ប្រាក់សន្សំរដ្ឋាភិបាល និងបំណុលសាធារណៈ.....	32
ទស្សនវិស័យ និង ហានិភ័យ.....	35
សារគន្លឹះ និងជម្រើសគោលនយោបាយសំខាន់ៗ	38
ផ្នែកទី II ៖ អត្ថបទជម្រើស	41
ការទាក់ទាញរបស់កម្ពុជា ៖ អតិបរិមាណសក្តានុពលនៃទេសចរណ៍	41
សេចក្តីផ្តើម	41
សមិទ្ធផលឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍	42
ការរៀបចំវិស័យទេសចរណ៍	46
បរិស្ថានអំណោយផល	52
គោលនយោបាយ និងការផ្តួចផ្តើមគំនិត	54
សារគន្លឹះសំខាន់ៗ.....	54
ឧបសម្ព័ន្ធទី 1 ៖ បញ្ហាប្រឈមក្នុងការបង្កើតប្រព័ន្ធទេសចរណ៍បែប បរិយាប័ន្ន ករណីការទាក់ទាញការវិនិយោគ ក្នុង LOMBOK ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី.....	61
ឧបសម្ព័ន្ធ 2 ៖ សារៈសំខាន់នៃការគ្រប់គ្រងនៅកម្រិតគោលដៅទេសចរណ៍.....	64
ប្រទេសកម្ពុជា៖ សូចនាករសំខាន់ៗ.....	67

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ការរៀបចំរបាយការណ៍បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ប្រចាំខែតុលា ឆ្នាំ 2017 ត្រូវបានដឹកនាំដោយលោក លី សូដេត និងរួមចំណែកដោយលោក មីហែល អេឌូអាដូ សាន់ឆេស ម៉ាទីន (Miguel Eduardo Sánchez Martín)។ អត្ថបទជម្រើស “ការទាក់ទាញរបស់កម្ពុជា៖ អតិថិភាពនៃសក្តានុពលទេសចរណ៍” ត្រូវបានរៀបចំដោយ Wouter Schalken។ លោកស្រី គី លីនណា គឺជាជំនួយការស្រាវជ្រាវ ចំណែកលោក ភីម រុនស៊ីណារិទ្ធ ជាកុងស៊ុលតង់រយៈពេលខ្លី បានផ្តល់ធាតុចូលចំពោះអត្ថបទជម្រើស។ ផ្នែកស្តីពីភាពក្រីក្រ ត្រូវបានរៀបចំដោយលោក តុង គីមស៊ុន។ ក្រុមទំនាក់ទំនងនៃការិយាល័យធនាគារពិភពលោកនៅកម្ពុជា រួមមាន លោក ប៊ូ សាហ្វីន និង សំអៀន សុភីនិត បានរៀបចំការផ្តល់ព័ត៌មានដល់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយការបង្ហាញលើបណ្តាញអ៊ីនធឺណិត និងការផ្សព្វផ្សាយ។

ក្រុមធ្វើការងារក្រោមការណែនាំរបស់ Deepak Mishra។ ក្រុមសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះជំនួយ និងមតិយោបល់របស់ Ellen A. Goldstein និង Inguna Dobroja។ សហការីជាច្រើននាក់របស់ធនាគារបានផ្តល់យោបល់លើសេចក្តីព្រាងរបាយការណ៍រួមទាំង Shabih Ali Mohib, Sudhir Shetty, Congyan Tan និង Lan van Nguyen។

ក្រុមការងារសូមថ្លែងនូវសេចក្តីដឹងគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅចំពោះអាជ្ញាធរកម្ពុជា ពិសេសក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និង

ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាចំពោះកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការគាំទ្រ។ របាយការណ៍នេះ ក៏បានទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីជំនួយនានា មតិ និងទស្សនៈយល់ឃើញរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធនានាជាច្រើនក្នុងប្រទេសកម្ពុជា រួមទាំងអ្នកអាន និងអ្នករិះគន់ប្រកបដោយការស្ថាបនាផងដែរ។

របាយការណ៍នេះត្រូវបានផលិតឡើងរៀងរាល់ឆមាស ដើម្បីផ្តល់ព័ត៌មានថ្មីៗអំពីការអភិវឌ្ឍម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចនៅកម្ពុជា។ របាយការណ៍នេះត្រូវបានចែកចាយ និងពិភាក្សាយ៉ាងទូលំទូលាយរួមទាំងទៅដល់អាជ្ញាធរកម្ពុជា សហគមន៍ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឯកជន ក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវ អង្គការសង្គមស៊ីវិល និងសាកលវិទ្យាល័យ។

ចំពោះព័ត៌មានអំពីធនាគារពិភពលោក និងសកម្មភាពរបស់ធនាគារនេះនៅកម្ពុជា សូមចូលមើលគេហទំព័ររបស់យើងតាមអាស័យដ្ឋាន www.worldbank.org/cambodia។

ដើម្បីឲ្យមានឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជីចែកចាយតាមសារអេឡិកត្រូនិច នូវរបាយការណ៍បច្ចុប្បន្នភាព សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជានេះ និងឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយពាក់ព័ន្ធសូមទាក់ទងលោកស្រី គី លីនណា (lky@worldbank.org)។ ចំពោះសំណួរអំពីខ្លឹមសារនៃការបោះពុម្ពផ្សាយនេះសូមទាក់ទងលោក ប៊ូ សាហ្វីន (sbou@worldbank.org)។

បញ្ជីអក្សរកាត់

អក្សរកាត់

ASEAN

CPI

CR

EU

FCD

FDI

IDP

IMF

GDP

LPCO

GIR

MMA

NCD

NPL

NSDP

TVET

PDR

RCG

SPPF

y/y or yoy

UN

UNESCO

US\$

World Bank

YTD

អត្ថន័យ

សមាគមន៍ប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍

សន្ទស្សន៍តម្លៃអ្នកប្រើប្រាស់

ប្រាក់រៀល

សហគមន៍អឺរ៉ុប

ប្រាក់បញ្ញើជាប្រចាំប្រចាំប្រចាំប្រចាំ

ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស

គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ស្ថាប័ន

មូលនិធិប្រចាំប្រចាំប្រចាំប្រចាំ

ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (ផ.ស.ស)

ប្រតិបត្តិការផ្តល់សេវាសាធារណៈដោយមានការធានា

ប្រាក់បង់ប្រចាំប្រចាំប្រចាំប្រចាំ

មធ្យមភាគប្រែប្រួលប្រចាំខែ

មូលបត្រអាចជួញដូរបាន

ឥណទានមិនដំណើរការ

ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ

ការអប់រំបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ

សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយកិច្ចគាំពារសង្គម

ធៀបឆ្នាំមុន

អង្គការសហប្រជាជាតិ

អង្គការសហប្រជាជាតិផ្នែកអប់រំ វិទ្យាសាស្ត្រ និងវប្បធម៌

ដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក

ធនាគារពិភពលោក

គិតមកដល់ពេលនេះក្នុងឆ្នាំ

ផ្នែកទី I ៖ ស្ថានភាពអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចថ្មីៗ និងទស្សនវិស័យនៃវេជ្ជសាស្ត្រ

ខ្លឹមសារសង្ខេប

កំណើនសេដ្ឋកិច្ចនៅតែរឹងមាំ ប៉ុន្តែត្រូវបានព្យាករណ៍ថានឹងយឺតចុះបន្តិចមកនៅត្រឹម 6.8 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2017 បើធៀបនឹង 7.0 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2016។ ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ និងផលិតផលវាយនភណ្ឌដទៃទៀតបានថយចុះបន្តិច ហើយវិស័យសំណង់បានបង្ហាញសញ្ញាកំណើនដែលយឺតជាងមុន។ ជាការប៉ះប៉ូវចំពោះការថយចុះការនាំចេញផលិតផល សម្លៀកបំពាក់ និងផលិតផលវាយនភណ្ឌដទៃទៀត ការនាំចេញផលិតផលមិនមែនវាយនភណ្ឌ ជាពិសេសការនាំចេញគ្រឿងយន្តអគ្គិសនី ឧបករណ៍ និងគ្រឿងបន្លាស់យានយន្ត មានចំណែកកើនឡើង ដែលត្រូវបានទាក់ទាញដោយការតភ្ជាប់កាន់តែប្រសើរ និងលទ្ធភាពទទួលបានការផ្គត់ផ្គង់ថាមពលដែលកាន់តែគួរជាទីទុកចិត្តជាងមុន។ កិច្ចខិតខំដើម្បីបង្កើនសក្តានុពលទេសចរ ហាក់បានទទួលផលតបមកវិញ ដោយមានការកើនឡើងគួរជាទីកត់សម្គាល់នៃចំនួនអ្នកទេសចរបរទេស។ កំណើនពិតត្រូវបានរំពឹងថា នៅតែបន្តរឹងមាំ ដោយរីកទៅដល់កម្រិត 6.9 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2018។ ទស្សនវិស័យរយៈពេលមធ្យមនៅតែមានលក្ខណៈវិជ្ជមាន ដែលនឹងត្រូវបានជំរុញដោយពិធីកម្មការនាំចេញ និងឈរលើមូលដ្ឋានលំហូរចូលដ៏រឹងមាំនៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI) និងទិដ្ឋភាពសាកលកាន់តែប្រសើរឡើង។ ភាពថយចុះនៃសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់ដែលអាចកើតមានឡើង ជាពិសេសគឺសេដ្ឋកិច្ចចិន និងភាពមិនច្បាស់លាស់ដែលអាចកើតមានពាក់ព័ន្ធជាមួយការបោះឆ្នោត អាចបង្កឲ្យមានហានិភ័យអវិជ្ជមានដល់ទស្សនវិស័យនេះ។

ការអភិវឌ្ឍថ្មីៗ

កំណើនសេដ្ឋកិច្ចនៅតែរឹងមាំ ថ្វីបើមានសញ្ញាបង្ហាញថាមានភាពកើនយឺតចុះជាងមុនក្តី។ ក្នុងឆ្នាំ 2016 កំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិត មានកម្រិត 7.0 ភាគរយ ។ ក្នុងរយៈពេល 6 ខែដំបូងនៃឆ្នាំ 2017 ការនាំចេញផលិតផលសម្លៀកបំពាក់ និងផលិតផលវាយនភណ្ឌដទៃទៀត បន្តរីកដុះដាល ដោយឈានដល់

ទឹកប្រាក់មួយចំនួន 3.3 ពាន់លានដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក¹។ ទោះយ៉ាងណាក៏តែងតែនៃការនាំចេញ ប្រចាំឆ្នាំមានការកើនឡើងក្នុងកម្រិត 5.4 ភាគរយ ដោយថយចុះពីកម្រិត 8.4 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2016 ដោយសារតែការធ្លាក់ចុះថ្លៃឯកតាដែលបណ្តាលមកពីការប្រកួតប្រជែងពីសំណាក់ ប្រទេសនាំចេញវាយនភណ្ឌដទៃទៀត។ ភាពប្រកួតប្រជែងខាងក្រៅ របស់ប្រទេសកម្ពុជាមានឧបសគ្គរាំងដោយការកើនឡើង នៃថ្លៃពលកម្មពិតនិង

1 Articles of apparel and clothing accessories, knitted or crocheted (Harmonized System, HS code 61) and Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted (HS code 62).

ការចំណាយលើការដឹកជញ្ជូន។ ជាការប៉ះប៉ូវមួយផ្នែកចំពោះការថយចុះនេះ ការនាំចេញគ្រឿងចក្រអគ្គិសនី ឧបករណ៍ និងគ្រឿងបន្លាស់ រួមជាមួយការនាំចេញផលិតផលស្បែកជើងបានកើនឡើង។ ចំណែកនៃផលិតផលនាំចេញថ្មីៗ (មិនរួមបញ្ចូលស្បែកជើង) បានកើនដល់ 8.7 ភាគរយ នៃការនាំចេញសរុបក្នុងឆ្នាំ 2016 ដោយបានធ្វើឡើងពីអត្រាទាបជាង 2 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2010។ កិច្ចខិតខំរបស់អាជ្ញាធរក្នុងការទាក់ទាញអ្នកទេសចរ ហាក់បានទទួលផលល្អ។ ទេសចរណ៍បានកើនឡើងរហូតដល់ 12.8 ភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន ក្នុងរយៈពេល 6 ខែដំបូងនៃឆ្នាំ 2017 បើប្រៀបនឹងអត្រា 5 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2016។

វិស័យហិរញ្ញវត្ថុដែលមានសន្ទុះកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សក្នុងអំឡុងពេលកន្លងទៅបង្ហាញនូវការថមថយដែលមានភាពរឹងមាំ។ កំណើនផ្នែកឥណទានបានថយត្រឹមត្រូវ 18.2 ភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុនកាលពីពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 ដោយថយចុះពីកម្រិត 25.8 ភាគរយ ចុងឆ្នាំ 2016។ ប៉ុន្តែការដាក់ប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារ នៅតែមានភាពរឹងមាំដោយបានកើនឡើងក្នុងកម្រិត 20 ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំ គិតត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 ដែលជាការឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញនូវលំហូរដើមទុនដ៏រឹងមាំ និងទំនុកចិត្តកាន់តែច្រើនឡើងក្នុងប្រព័ន្ធធនាគារ។ ការកើនឡើងនៃបញ្ញើជាប្រភេទរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ នៅធនាគារ បានចូលរួមវិភាគទានឲ្យរីកដុះដាលនៃរូបិយវត្ថុទូលាយ ដែលឈានដល់កម្រិត 19.7 ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំគិតត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 បើប្រៀបធៀបជាមួយអត្រា 17.9 ភាគរយនៅចុងឆ្នាំ 2016។

ជំហរខាងក្រៅរបស់កម្ពុជា នៅតែរឹងមាំដែលគាំទ្រដោយកំណើនជាបន្តបន្ទាប់ នៃការនាំចេញនិង លំហូរចូលជាលំដាប់នៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស។ ដោយមានការនាំចេញដ៏រឹងមាំ និងការនាំចូលមិនសូវសំរើក ឱនភាពគណនីចរន្តត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា បានរួមចូលដល់កម្រិត 10.2 ភាគរយ នៃផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2016 បើប្រៀបធៀបជាមួយអត្រា 11.5 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2015។ ការបន្តលូរចូលនៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីក្រៅប្រទេសមានភាពរឹងមាំ បានជួយឱ្យទុនបម្រុងបរទេសមានកំណើនយ៉ាងរហ័ស រហូតដល់ជិត 7.8 ពាន់លានដុល្លារ (ឬ 6 ខែនៃការនាំចូលអនាគត) ក្នុងពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017។

សម្ពាធអតិផរណា ដែលបានកើតមានក្នុងឆមាសទី២ នៃឆ្នាំ 2016 ពេលនេះមានភាពធូរស្រាល។ កំណើននាំចូលថមថយ

អំឡុងពាក់កណ្តាលទីមួយនៃឆ្នាំ 2017 ឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញនូវតម្រូវការក្នុងស្រុកថយចុះជាងមុន។ មានសញ្ញាបង្ហាញថាសកម្មភាពសាងសង់ ដែលត្រូវបានជំរុញដោយតម្រូវការក្នុងស្រុក រហូតមកទល់ពេលថ្មីៗនេះ មានសភាពថមថយ។ អតិផរណាបានថយមកត្រឹមត្រឹមត្រូវ 2.6 ភាគរយ ក្នុងខែសីហាឆ្នាំ 2017 ថយចុះពីអត្រា 3.9 ភាគរយ នៅចុងឆ្នាំ 2016។ ប្រាក់រៀលកម្ពុជា បានចុះថ្លៃបន្តិចធៀបជាមួយប្រាក់ដុល្លារអាមេរិកប្រាក់បាតថៃ និងប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក។ អត្រាប្តូរប្រាក់រៀលជាមួយដុល្លារ អាមេរិកបានកើនឡើងរហូតដល់ 4053 រៀលក្នុងមួយដុល្លារអាមេរិកក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ 2017 ដែលកើនឡើងពីអត្រា 4037 រៀល ក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ 2016។

គោលជំហរសារពើពន្ធនៅរក្សាស្ថេរភាព និងគាំទ្រយ៉ាងទូលំទូលាយដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ ក្នុងឆ្នាំ 2016 ការប្រមូលចំណូលយ៉ាងរឹងមាំបានបន្តនៅពេលដែល ចំណូលក្នុងស្រុកត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា បានកើនឡើងជិតមួយភាគរយប្រចាំឆ្នាំនៃ ផ.ស.ស។ ការចំណាយចរន្តដែលបានកើនឡើងជំរុញដោយការដំឡើងប្រាក់បៀវត្សរ៍ ត្រូវបានជំនួសដោយការថយចុះនៃចំណាយមូលធន។ ឱនភាពសារពើពន្ធ (មិនរួមបញ្ចូលប្រាក់ជំនួយ) ត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា បានរួមចូលមកត្រឹម 3.0 ភាគរយ នៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2016 ថយចុះពីអត្រា 3.5 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2015។ ប៉ុន្តែសមាសធាតុជំនួយនៅក្នុងថវិកាកំពុងមានការធ្លាក់ចុះ។ ចំណូលក្នុងស្រុកទំនងជានឹងកើនឡើងដោយចំណូលពីប្រេងឥន្ធនៈនៅក្នុងឆ្នាំខាងមុខ ក្រោយពេលការចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀង បូមប្រេងឥន្ធនៈសម្រាប់អណ្តូងប្រេងកាតនៅក្នុងដែនសមុទ្រប្លុក A។ ចំណាត់ថ្នាក់កង្វល់បំណុលរបស់កម្ពុជា តាមរយៈការវិភាគចុងក្រោយបំផុតអំពីនិរន្តរភាពបំណុលរបស់ធនាគារពិភពលោក/មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិក្នុងឆ្នាំ 2017 នៅតែមានកម្រិតទាប។ ប្រទេសកម្ពុជាមានសមត្ថភាពអាចរក្សាចំណាត់ថ្នាក់ កង្វល់បំណុលកម្រិតទាបចាប់តាំងពីឆ្នាំ 2011 មក អាស្រ័យដោយការគ្រប់គ្រងសារពើពន្ធយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អាជ្ញាធរ និងគោលការណ៍ចម្បងនៃការខ្ចីដែលមានលក្ខណៈសម្បទាន។

ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅតែបន្តដោយត្រូវបានជំរុញជាចម្បងដោយពិធីកម្មនៃគ្រួសារជនបទតាមរយៈការបង្វែរប្រាក់ប្រាក់ឈ្នួលពុំមែនកសិកម្ម និងអាជីវកម្មបែបគ្រួសារ។ កំណើនចំពោះវិស័យវាយនភណ្ឌ និងសំណង់ មានភាពថមថយ និងត្រូវ

បានរំពឹងថាជះឥទ្ធិពលដល់លទ្ធភាពកម្រិតចំណូលរបស់ប្រជាជន ក្រីក្រ ដោយសារមិនសូវមានការងារថែមម៉ោង ឬការងារថ្ងៃ បុណ្យជាតិឈប់សម្រាក។ ការស្ទាបស្ទង់មតិប្រចាំត្រីមាសបឋម នាពេលថ្មីៗនេះ លើកម្មភាពកាត់ដេរក្នុងក្រុងភ្នំពេញ បានអះអាង ថា ការកម្រិតចំណូលប្រចាំថ្ងៃរបស់កម្មករកាត់ដេរបានថយចុះ ក្នុង ខែឧសភាក្នុងឆ្នាំ 2017 បើធៀបជាមួយខែកុម្ភៈ ក្នុងឆ្នាំដដែល។ ជាលទ្ធផលការបង្វែរប្រាក់ទៅឲ្យគ្រួសារដែលមានប្រភពចេញ ពីរស័យទាំងនេះ ក៏អាចមានលទ្ធភាពថយចុះដែរ។ កត្តានេះអាច ធ្វើឲ្យមានការរឹតត្បិតដល់ថវិកាគ្រួសារ និងបន្ថយការចំណាយ លើការអប់រំ សុខភាព និងការវិនិយោគលើសកម្មភាពកសិកម្ម នៅក្នុងតំបន់ជនបទផងដែរប្រសិនបើនិន្នាការនេះនៅតែបន្ត។

ទស្សនៈវិស័យអនាគត

ទស្សនៈវិស័យកំណើនសេដ្ឋកិច្ច នៅតែបន្តមានលក្ខណៈ ល្អប្រសើរ។ កំណើនពិតត្រូវបានព្យាករណ៍ថានៅរក្សាភាពរឹងមាំ ក្នុងកម្រិត 6.7 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2017 និង 6.9 ភាគរយ ក្នុង ឆ្នាំ 2018។ កំណើននេះនឹងត្រូវបានជំរុញដោយពិពិធកម្មនៃ ការនាំចេញ និងដោយលំហូរចូលដ៏ខ្លាំងនៃការ វិនិយោគផ្ទាល់ពី បរទេស។ ការកើនឡើងនៃចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល រួមបញ្ចូល ទាំងការវិនិយោគសាធារណៈក៏ត្រូវបានរំពឹងថា នឹងជួយជំរុញ ដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចផងដែរ។ ពាណិជ្ជកម្មសាកល ត្រូវបាន រំពឹងថា នឹងងើបឡើងវិញ។ មានសញ្ញាសុទ្ធិជ្រើសរើស នៃពិពិធកម្ម ក្នុងវិស័យកម្មនុសាស ដោយមានការចូលមកដល់នៃផលិតករ ដែលផលិតផលិតផលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ ជាពិសេសឧបករណ៍ អេឡិចត្រូនិច និងគ្រឿងម៉ាស៊ីន រួមទាំងគ្រឿងបន្លាស់យានយន្ត។ ប៉ុន្តែថ្លៃអគ្គិសនី និងដឹកជញ្ជូនខ្ពស់ធៀបជាមួយប្រទេសដទៃ នៅតែជាឧបសគ្គដ៏ធំមួយ។ វិស័យទេសចរណ៍កំពុងងើបឡើង អាស្រ័យមួយផ្នែកធំដោយសារកិច្ចខិតខំជាបន្តដើម្បីទាក់ទាញ ទេសចរណ៍អន្តរជាតិ ជាពិសេសទេសចរណ៍មកពីប្រទេសចិន ដោយសារមានជើងហោះហើរត្រង់ថ្នាក់តំបន់ និងគំនិតផ្តួចផ្តើម ឈ្មោះថាគ្រឿងមលក្ខណៈដើម្បីទេសចរណ៍ចិន “China Ready”។ សូមមើលអត្ថបទជម្រើសក្រោមចំណងជើងថា “ការទាក់ទាញ របស់កម្ពុជា” ការធ្វើអតិបរមាកម្មសក្តានុពលទេសចរណ៍ ដើម្បីស្វែងយល់លម្អិតបន្ថែមទៀត។

ហានិភ័យអវិជ្ជមាន ចំពោះទស្សនៈវិស័យទៅអនាគតរួមមាន ភាពថយចុះនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចចិន និងភាពមិនប្រាកដប្រជា

ពាក់ព័ន្ធនឹងការបោះឆ្នោត។ ដោយសារកម្ពុជាពឹងផ្អែកកាន់តែ ច្រើនឡើង លើការវិនិយោគផ្ទាល់ពីប្រទេសចិន និងការចូលមក នៃទេសចរណ៍ចិន ការថយចុះនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចចិន អាចជា ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ ភាពប្រកួតប្រជែង ផ្នែកខាងក្រៅរបស់កម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន កំពុងថយចុះដោយសារ ការកើនឡើងនៃប្រាក់ឈ្នួលពិត និងប្រាក់ដុល្លារ និងការលេច ឡើងនូវប្រទេសប្រកួតប្រជែងកម្លាំងពលកម្មដែលមានតម្លៃថោក នានា ដូចជាប្រទេសភូមាជាដើម។ លំហូរចូល នៃការវិនិយោគ ដោយផ្ទាល់ពីបរទេសទៅក្នុងឧស្សាហកម្មវាយនភណ្ឌបានថយ ចុះ។ ដូច្នេះ ការសម្របសម្រួលកំណែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធ ដើម្បី ពន្លឿនការផ្លាស់ប្តូរ របស់កម្ពុជាឆ្ពោះទៅកាន់ការផលិត នូវ ផលិតផលដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ គឺជាកិច្ចការចាំបាច់។ ការបោះឆ្នោតជាតិដែលគ្រោងនឹងធ្វើឡើងនាពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2018 អាចនឹងមានឥទ្ធិពលដល់ ការសម្រេចចិត្តរបស់អ្នក វិនិយោគ ដោយសារតែភាពមិនច្បាស់លាស់អាចកើតមានឡើង ដូចការបោះឆ្នោតកន្លងទៅ ។

ភាពក្រីក្រត្រូវបានរំពឹងថា បន្តថយចុះបន្ថែមទៀតក្នុង រយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំខាងមុខនេះ។ ទិដ្ឋភាពនេះត្រូវបានគាំទ្រ ដោយ ការរីកចម្រើននៃវិស័យសេវាកម្ម និងវិស័យកម្មនុសាស រួមជាមួយការបង្វែរប្រាក់ដែលកើនឡើង។ ទោះយ៉ាងណាក្តី មានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដែលអាចកើតមានឡើងនៃការធ្លាក់ ចុះក្នុងវិស័យវាយនភណ្ឌ និងសំណង់។ ប្រសិនបើផលអវិជ្ជមាន នេះកើតមានឡើង វាអាចកាត់បន្ថយការងារ និងឱកាសរក ចំណូល របស់កម្មករនិយោជិតចំណាកស្រុក ហើយជាលទ្ធផល អាចធ្វើឲ្យការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រមានភាពយឺតយ៉ាវ។ បើគិត ទៅលើកំណើនដ៏យឺតយ៉ាវក្នុងវិស័យកសិកម្ម សេដ្ឋកិច្ចជនបទ មិនមែនកសិកម្ម (ផលិតកម្ម សេវាកម្ម និងការបង្វែរប្រាក់) កន្លងមក គឺជាកត្តារួមវិភាគទានដ៏គួរជាទីកត់សម្គាល់ ក្នុង ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងភាពចម្រើនរុងរឿងរួមគ្នា។ កិច្ច ខិតខំពីសមត្ថកិច្ចត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីរក្សាស្ថេរភាពតម្លៃ ផលិតផលកសិកម្ម (និងការវិនិយោគនៅក្នុងបរិក្ខាស្តុក និង សម្បត្តិស្រូវ) ជាពិសេសតម្លៃស្រូវដោយមានការរៀបចំឲ្យមាន នូវមូលនិធិពិសេសសម្រាប់កម្មការប្រាក់ទាប ដល់ម្ចាស់រង ម៉ាស៊ីនកិនស្រូវ ដើម្បីទិញស្រូវ។

សារគន្លឹះ និងជម្រើសគោលនយោបាយសំខាន់ៗ

កម្ពុជា ទំនងជាចាប់ផ្តើមបោះជំហានឡើងខ្សែ សង្វាក់តំលៃបន្ថែមខ្ពស់ ក្នុងវិស័យកម្មន្តសាលាវិស័យកាត់ដេរទៅកាន់គ្រឿងអេឡិចត្រូនិក និងគ្រឿងបន្លាស់រថយន្ត។ ការថែរក្សាបីបាច់ខស្យាហម្ម ដែលមានតំលៃបន្ថែមខ្ពស់និងទើបតែលេចរូបរាងឡើង គឺជាកិច្ចការសំខាន់។ ការលើកកម្ពស់ពិពិធកម្មក្រៅពីផលិតកម្ម វាយនភណ្ឌ (ស្បែកជើង) គឺជាអាទិភាពមួយ។ ការគាំទ្រ និងការបន្តទាក់ទាញការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសបច្ចុប្បន្ន និងអនាគតវិនិយោគសម្រាប់ផលិតផលដែលមានតំលៃបន្ថែមខ្ពស់ ដូចជាឧបករណ៍ និងគ្រឿងបង្កើនអេឡិចត្រូនិកព្រមទាំងគ្រឿងបន្លាស់យានយន្តផងដែរ មានភាពចាំបាច់សម្រាប់ឈានឡើងខ្សែសង្វាក់តំលៃ។ ដូច្នេះ ការដោះស្រាយបញ្ហាចំណាយខ្ពស់លើអគ្គិសនី និងដឹកជញ្ជូនទាំងបញ្ហាកង្វះកម្មករជំនាញ ដែលនៅតែជាឧបសគ្គរាំងដីធំធេង គឺជាជំហានដ៏សំខាន់ដំបូងបំផុត។ ការធ្វើកំណែទម្រង់វិស័យអគ្គិសនីដើម្បីផ្តល់នូវតំលៃប្រកួតប្រជែង ដល់ធាតុចូលខស្យាហម្មជាកិច្ចការចាំបាច់បំផុត។ កម្ពុជាបានបោះជំហានយ៉ាងឆាប់រហ័សក្នុងការផ្តល់អគ្គិសនី និងស្ទើរតែអាចមានអគ្គិសនីគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ ថាមពលដោយខ្លួនឯងបាន។ ទោះជាយ៉ាងណា ថ្លៃអគ្គិសនីនៅតែស្ថិតក្នុងកំរិតខ្ពស់ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងប្រទេសជិតខាង។ នេះដោយសារតែកង្វះខាតនូវវិស័យបង្កើតថាមពលដែលមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង និងប្រព័ន្ធបញ្ជូននិងចែកចាយដែលមិនត្រូវគ្នាបំផុតទាន់បានល្អ។ កំណែទម្រង់វិស័យនេះត្រូវការពេលវេលា ហើយក្នុងរយៈពេលខ្លី ទាមទារឲ្យមានការពិនិត្យឡើងវិញ នូវថ្លៃអគ្គិសនីដើម្បីអោយមានតំលៃស្រដៀងទៅនឹងប្រទេសក្នុងតំបន់។

ម្យ៉ាងទៀតការលើកកម្ពស់ និងកែលម្អជំនាញ និងគុណភាពនិស្សិត ដែលបញ្ចប់ការសិក្សាពីកម្មវិធីអប់រំ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ គឺជាកិច្ចសំខាន់។ ការកំណត់កម្រិតផ្នែកជំនាញ ដើម្បីរៀបចំវគ្គសិក្សាដែលអាចឆ្លើយតប ទៅនឹងកង្វះខាតនោះ អនុលោមទៅតាមទិសដៅគោលនយោបាយជាតិអប់រំ និងបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈសម្រាប់ឆ្នាំ 2017-2025 ក៏ជាអាទិភាពមួយដែរ។

ការជួយសម្រួលដល់ការវិនិយោគ ក្នុងវិស័យកម្មន្ត សាលាចាំបាច់ត្រូវមានកិច្ចខិតខំបន្ថែមទៀត។ ការសម្របសម្រួលនេះមានភាពចាំបាច់ ដោយសារតែ កំណើនវិនិយោគផ្ទាល់ពីក្រៅប្រទេសលើវិស័យដែលអាចជួញដូរបាន ពិសេសវិស័យវាយនភណ្ឌ មានការថមថយនាពេលថ្មីៗនេះ ។ នៅពេលដែលប្រាក់ឈ្នួលពិតមានការកើនឡើង ភាពប្រកួតប្រជែងខាងក្រៅរបស់កម្ពុជាដែលពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងលើតំលៃពលកម្មតម្លៃថោកត្រូវថយចុះជាលំដាប់។ ហេតុនេះ ការបន្តធ្វើឲ្យប្រសើរឡើង នៃភាពងាយស្រួលក្នុងការធ្វើអាជីវកម្ម និងបរិយាកាសវិនិយោគដោយលុបបំបាត់នូវឧបសគ្គនិយ័តកម្ម ដើម្បីកាត់បន្ថយនូវថ្លៃចំណាយចាប់ និងប្រតិបត្តិអាជីវកម្ម ក៏ដូចជាថ្លៃដឹកជញ្ជូននៅកំរិតទាប ។ ថ្លៃចំណាយទាបនឹងជម្រុញ និងសម្របសម្រួលការវិនិយោគ ជាពិសេស ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីក្រៅប្រទេសក្នុងវិស័យកម្មន្តសាលា ដូចបានប្រមើលមើលក្នុងគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍខស្យាហម្ម 2015-25។ ចំណាត់ថ្នាក់ការធ្វើអាជីវកម្មរបស់កម្ពុជានៅតែបន្តមានកម្រិតទាប។ ប្រទេសកម្ពុជាជាប់លំដាប់ថ្នាក់លេខ 131 ក្នុងចំណោមប្រទេស 190 ក្នុងឆ្នាំ 2017 បើប្រៀបធៀបជាមួយប្រទេសវៀតណាម ដែលជាប់លំដាប់ថ្នាក់លេខ 82 និងប្រទេសថៃជាប់លំដាប់ថ្នាក់លេខ 46។ ការចាប់ផ្តើមអាជីវកម្ម ជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ក្នុងចំណោមប្រទេសដែលទាបជាងគេ (លេខ 180) ដោយពេលវេលា ដែលត្រូវចំណាយដើម្បីចុះបញ្ជីអាជីវកម្ម គឺរហូតដល់ 4 ដង យូរជាងរយៈពេលក្នុងបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់អាស៊ីខាងកើត និងប៉ាស៊ីហ្វិក។ បញ្ហានេះ ទាមទារឲ្យមានការកែលម្អបន្ថែមទៀតលើបរិស្ថាននិយ័តកម្ម។ ម្យ៉ាងទៀត ក៏ជាការសំខាន់ផងដែរ ដែលត្រូវកាត់បន្ថយការចំណាយដើម្បីនាំចេញក្នុងមួយកុងតឺន័រ ដែលបច្ចុប្បន្ន នៅមានកម្រិតខ្ពស់នៅឡើយ។ ក្នុងឆ្នាំ 2014 តម្លៃនាំចេញក្នុងមួយកុងតឺន័រ គឺ 795 ដុល្លារសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានកម្រិតខ្ពស់ជាងកម្ពុជាជាងប្រទេសថៃ (595 ដុល្លារ) និងវៀតណាម (610 ដុល្លារ)។

វិធានការជំនួយ ដើម្បីគាំទ្រដល់គ្រួសារជនបទដែលរងផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំង ដោយតម្លៃផលិតផលកសិកម្មបន្តមានតម្លៃទាប ចាំបាច់ត្រូវដាក់ចេញឡើង។ គំនិតផ្តួចផ្តើមនាពេលថ្មីៗកន្លងមកនេះ ក្នុងការរៀបចំធនធានហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ក្រៀមទិញស្រូវក្នុងអំឡុងរដូវប្រាំងកាត់ និងការកែលម្អលទ្ធភាព

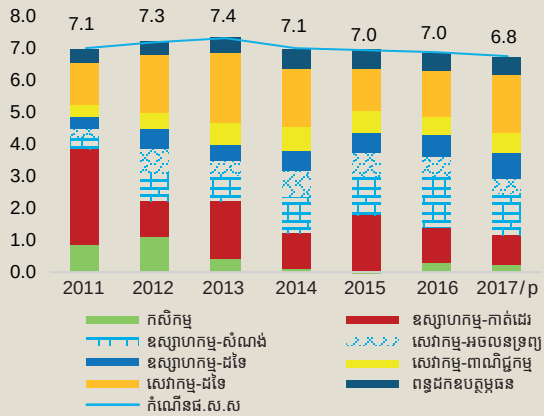
ចូលទៅកាន់ទីផ្សាររបស់កសិករនៅតំបន់ដាច់ស្រយាល គឺជា គំនិតផ្តួចផ្តើមដែលអាចជួយដល់កសិករបាន។ លើសពីនេះទៀត ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន ដែលអាចកើតមានឡើងនៃការថមថយ វិស័យវាយនភណ្ឌ និងសំណង់ ចាំបាច់ ត្រូវស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ តាមដានយ៉ាងដិតដល់។ វិស័យទាំងពីរនេះ ជាពិសេសគឺវិស័យ វាយនភណ្ឌ ដែលត្រូវការកម្លាំងពលកម្មច្រើន បានស្រូបយក កម្លាំងពលកម្មពីជនបទក្នុងសមាមាត្រដ៏ច្រើនពីវិស័យកសិកម្ម

ស្របពេលដែលការផ្លាស់ប្តូរចរាចរណ៍មានការកើនឡើងយ៉ាង លឿន។ ការអនុវត្តដោយជោគជ័យនូវសសរស្តម្ភសំខាន់ៗទាំងពីរ រួមមានជំនួយសង្គម និងសន្តិសុខសង្គម ដូចដែលត្រូវបាន ប្រមើលមើល ដោយក្របខ័ណ្ឌការងារគោលនយោបាយជាតិ គាំពារសង្គមឆ្នាំ 2016-25 និងអាចជួយទប់ស្កាត់គ្រួសារជនបទ កុំឲ្យធ្លាក់ចូលទៅក្នុងភាពក្រីក្រវិញ។

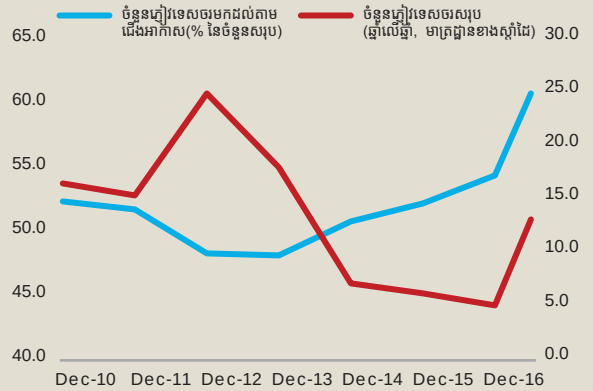

រូបភាព ES.1: ទិដ្ឋភាពនៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា

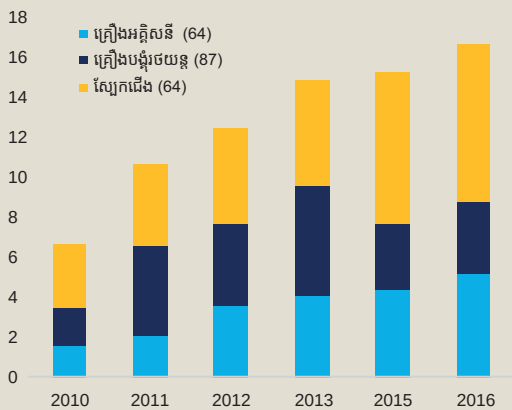
កំណើននៅតែមានសន្ទុះខ្លាំងក្នុងឆ្នាំ 2016
(វិភាគទានដល់កំណើនជាភាគរយ)

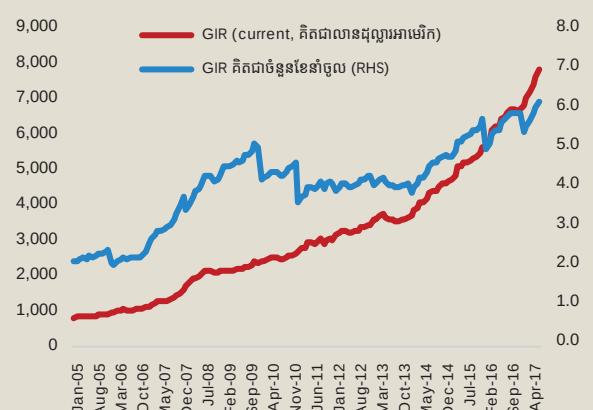
កំណើននៅក្នុងវិស័យទេសចរណ៍បានត្រលប់មកវិញ...

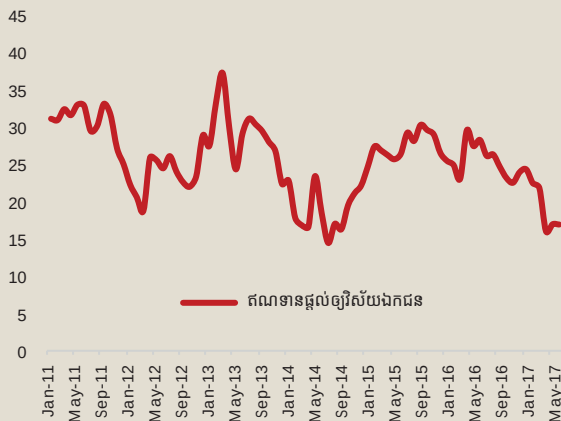
... ហើយមានសញ្ញានៃការធ្វើពិពិដកម្មការនាំចេញ។
(ភាគរយនៃទំនិញ)

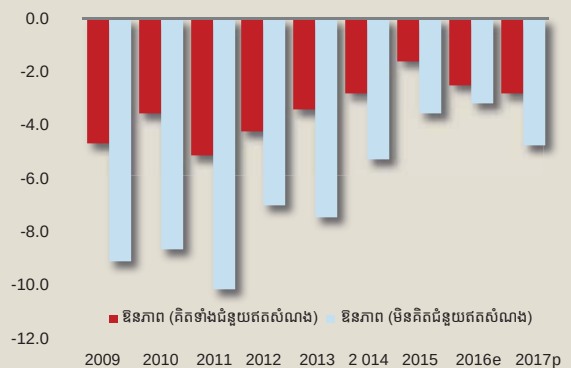
ទុនបម្រុងដុលបរទេស មានការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំង
ដោយសារតែលំហូរចូលដ៏ច្រើននៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស

... ក្នុងពេលឥណទានមានការថយចុះ ត្រលប់មកកន្លង
កំណើនដែលមានលក្ខណៈជាងមុន។ (% ធៀបនឹងឆ្នាំមុន)

ការប្រមូលចំណូលបានល្អប្រសើរកាត់បន្ថយឱនភាពសារពើពន្ធ។
ឱនភាពសារពើពន្ធទូទៅបស់រដ្ឋាភិបាល (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស)

ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា, UN Camtrade, និងការប៉ាន់ស្មាន និងការបញ្ជាក់លំហូររបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក។
សម្គាល់៖ e = ការប៉ាន់ស្មាន; GIR = ទុនបម្រុងអន្តរជាតិដុល; p=ការបញ្ជាក់លំហូរ; RHS = មាត្រដ្ឋានខាងស្តាំដៃ។

ស្ថានភាពអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចថ្មីៗ

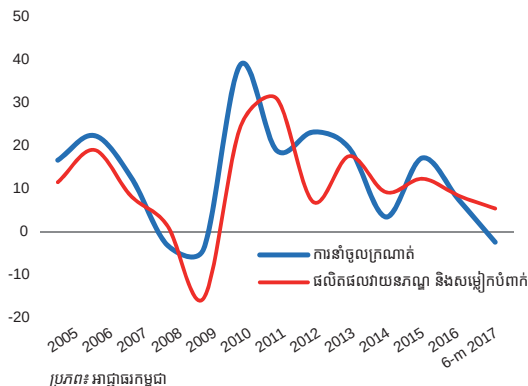
វិស័យពិត

សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចទូទៅ នៃវិស័យពិតនៅតែរឹងមាំ ថ្វីបើមានសញ្ញាមួយចំនួននៃការថមថយលើការនាំចេញផលិតផលវាយនភណ្ឌ និងសម្លៀកបំពាក់ និងសកម្មភាពសំណង់ក្តី។ ការប៉ះប៉ូវមួយផ្នែកចំពោះការថមថយនេះគឺជាការងើបឡើងនូវការនាំចេញគ្រឿងចក្រអគ្គិសនី ឧបករណ៍ និងគ្រឿងបន្លាស់ចំណែកកិច្ចខិតខំរបស់អាជ្ញាធរក្នុងការទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ ហាក់ដូចជាបានទទួលផលល្អប្រសើរដោយឃើញមានកំណើនពីរខ្ទង់លើចំនួនភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ។

ក) កត្តាសំខាន់ៗដែលរុញច្រានកំណើនសេដ្ឋកិច្ច

វិស័យកម្មន្តសាលៈ ការនាំចេញផលិតផលវាយនភណ្ឌ និងសម្លៀកបំពាក់ ក្នុងរយៈពេល 6ខែដំបូងនៃឆ្នាំ 2017 បានឈានដល់ 3.3 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក²។ ការនាំចេញបានកើនឡើង 5.4 ភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន ក្នុងឆមាសទី1 នៃឆ្នាំ 2017 ដោយបានថយចុះពីកម្រិត 8.4 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2016 (រូបភាពទី 1)។ បើនិយាយអំពីបរិមាណវិញ ការនាំចេញក៏បានថមថយផងដែរ ដោយបានកើនឡើងតែ 3.6 ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំប្រៀបធៀបជាមួយនឹងកំណើន 12.3 ភាគរយ ក្នុងអំឡុងរយៈពេលដូចគ្នានាឆ្នាំកន្លងទៅ។

រូបភាពទី 1៖ កំណើនការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ និងផលិតផលវាយនភណ្ឌដទៃទៀតរបស់កម្ពុជាបានថមថយល្បឿន។ (ឆ្នាំ/ឆ្នាំ % ផ្លាស់ប្តូរ)

ការនាំចេញប្រឈមមុខជាមួយការប្រកួតប្រជែងកាន់តែខ្លាំងក្លាឡើង។ ប្រាក់ឈ្នួលពិតមានការកើនឡើង ចំណែកការលើកកម្ពស់ផលិតភាពមានកំរិតតិចតួចនៅឡើយ។ ជាលទ្ធផលតម្លៃនៃផលិតផលសម្លៀកបំពាក់នាំចេញបានថយចុះ។ បច្ចុប្បន្នប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា (មិនរួមបញ្ចូលប្រាក់ឧបត្ថម្ភ) សម្រាប់វិស័យសម្លៀកបំពាក់ និងស្បែកជើង គឺ 153 ដុល្លារ ក្នុងមួយខែ ហើយនឹងត្រូវបង្កើនរហូតដល់ 170 ដុល្លារក្នុងមួយខែក្នុងឆ្នាំ 2018។³ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ2013មក ថ្លៃឈ្នួលអប្បបរមានៃការកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សក្នុងអត្រាកំណើន17.6% ក្នុង1ឆ្នាំ

2 Articles of apparel and clothing accessories, knitted or crocheted (Harmonized System, HS code 61) and Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted (HS code 62).
 3 News release, October 5, 2017, Ministry of Labor and Vocational Training.

ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ2013-17 បើប្រៀបធៀបទៅនឹងអំឡុងឆ្នាំ2008-2013 គឺមានតែ7.4%ប៉ុណ្ណោះ។ វិស័យវាយនភណ្ឌស្ថិតក្រោមសម្ពាធក្នុងការកាត់បន្ថយការចំណាយ និងបន្ថែមតម្លៃសន្សំម្យ៉ាងលើផលិតផលរបស់ខ្លួន តាមរយៈការរួមបញ្ចូលការបោះពុម្ពការប៉ាក់ និងការបោកគក់ ព្រមទាំងការធ្វើសមាហរណកម្មតាមខ្សែបញ្ជី ឲ្យបានច្រើនបំផុតតាមដែលអាចធ្វើបាន។ បន្ថែមលើនេះទៀត លំហូរចូលវិនិយោគផ្ទាល់បរទេសប្រចាំឆ្នាំនៅក្នុងវិស័យនេះ បានថយចុះនាពេលថ្មីៗនេះ។ ផលិតភាពរបស់វិស័យវាយនភណ្ឌ (និងស្បែកជើង) បានកើនឡើងក្នុងអត្រាមធ្យមត្រឹមតែ 1 ភាគរយ ប៉ុណ្ណោះ ក្នុងមួយឆ្នាំក្នុងរយៈពេលក្រោយវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុសាកលឆ្នាំ 2008-2009។ ការកើនឡើងនេះ គឺនៅក្រោយពេលមានការពង្រីកវិស័យនេះយ៉ាងឆាប់រហ័សមុនពេលការឈានដល់ទីបញ្ចប់នៃកិច្ចព្រមព្រៀង Multi-Fiber ក្នុងឆ្នាំ 2004។ ក្នុងឆ្នាំ 2016 ផ.ស.ស ពិតសម្រាប់ប្រជាជនម្នាក់របស់ប្រទេសកម្ពុជា (ក្នុងអត្រាថេរឆ្នាំ 2010 ដុល្លារអាមេរិក) បានឈានដល់ 1078 ដុល្លារ។⁴ ភស្តុតាងពីបណ្តាប្រទេសនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ហាក់ចង្អុលបង្ហាញ “បន្ទាត់កំរិត” ក្នុងចន្លោះរវាង 1150ដុល្លារអាមេរិក ដល់ 2000 ដុល្លារអាមេរិក ផ.ស.ស ពិតសម្រាប់ប្រជាជនម្នាក់ ដែលជាប់ទាក់ទិននឹងការធ្លាក់ចុះនៃការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ក្នុងប្រជាជនម្នាក់ៗ (ចូរមើលប្រអប់លេខ 1 ស្តីពីបទពិសោធន៍នៃប្រទេសបង់ក្លាដេសនិងវៀតណាម)។⁵

ដើម្បីជំរុញឧស្សាហកម្មវាយនភណ្ឌ និងរក្សាសមត្ថភាពប្រកួតប្រជែង ការផ្តួចផ្តើមគំនិត និងវិធានការជាច្រើនត្រូវបានដាក់ចេញ។ ជំហានដ៏សំខាន់មួយ គឺការបង្កើនកម្រិតជំនាញរបស់កម្មករនិយោជិតរវាងចក្រកាត់ដេរ តាមរយៈការបណ្តុះបណ្តាលក្នុងនូវកន្លែងការងារ ដោយបង្កើតវិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាលកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់កម្ពុជា មានទីតាំងនៅក្នុងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសក្រុងភ្នំពេញ។ គំនិតផ្តួចផ្តើមផ្សេងៗទៀត ដែលទើបតែដាក់ចេញ ជួយបន្ថែមការចំណាយលើការរស់នៅរបស់កម្មកររវាងចក្រ រួមមានទាំងលទ្ធភាពទទួលបានថ្លៃសេវាទឹកភ្លើងទាបជាងមុន ការផ្តល់ការធានារ៉ាប់រងសុខភាពដោយឥតគិតថ្លៃ ប្រាក់សោធននិវត្តន៍ និងមធ្យោបាយធ្វើដំណើរ ។

ប្រអប់លេខ1៖ ការនាំចេញ របស់ប្រទេសបង់ក្លាដេស និងវៀតណាមក្នុងវិស័យសម្លៀកបំពាក់

ប្រទេសបង់ក្លាដេស និងប្រទេសវៀតណាមជាប្រទេសធំពីរក្នុងការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ ដែលសរុប 7.7 (33.5កោដដុល្លារអាមេរិក) និង5.7 (24.6កោដដុល្លារអាមេរិក) នៃទីផ្សារពិភពលោក រៀងៗខ្លួន។ ប្រទេសទាំងពីរបានរក្សាចំណែកនៃការនាំចេញយ៉ាងរឹងមាំ ជាពិសេសបន្ទាប់ពីវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោក ហើយមានកំណើនជាមធ្យមក្នុងអត្រា 14.5 ភាគរយ និង16.0ភាគរយក្នុងអំឡុងឆ្នាំ2010-2016។

ចំណែកនៃការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌនៅក្នុងការនាំចេញសរុបរបស់ប្រទេសបង់ក្លាដេសនៅបន្តកើនឡើងពី75 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2004 ដល់ 86 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ2016។ បង់ក្លាដេសបានរក្សាថ្លៃប្រកួតប្រជែងដោយការរក្សាប្រាក់ឈ្នួលទាបនិងមានស្ថេរភាព ហើយនិងត្រូវបានពិនិត្យនិងកែសំរួលជាដៀងរាល់ប្រាំឆ្នាំម្តង។ បច្ចុប្បន្ន ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាបង់ក្លាដេសគឺ BDT5.300 (ស្មើនឹង 68 ដុល្លារអាមេរិក) ដែលចាប់ផ្តើមសុពលភាពចាប់តាំងពីឆ្នាំ 2013 បើប្រៀបនឹងកម្ពុជាដែលទទួលបាន 153 ដុល្លារអាមេរិក។

ភាពជោគជ័យនៅក្នុងពិពិធកម្មនៃការនាំចេញបានធ្វើអោយប្រទេសវៀតណាមកាត់បន្ថយចំណែកនៃការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌនៅក្នុងការនាំចេញសរុប។ ចំណែកនៃការនាំចេញធ្លាក់ចុះពី 15.6 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ2004 មកត្រឹម 11.5 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2016។ ខុសពីបង់ក្លាដេស និងកម្ពុជា ប្រទេសវៀតណាមមិនមែនជាប្រទេសដែលទទួល EBA ដែលទទួលបានការនាំចេញដោយមិនគិតពន្ធទៅកាន់ទីផ្សារតែមួយរបស់សហភាពអឺរ៉ុប។ ផ.ស.ស របស់ប្រទេសវៀតណាម (2010 ដុល្លារអាមេរិក ថេរ) កើនដល់ 1.770 ដុល្លារអាមេរិក (ក្នុងឆ្នាំ 2016) ខណៈដែលប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមានភាពប្រហាក់ប្រហែលទៅនឹងប្រទេសកម្ពុជា។

ថ្លៃពលកម្មអប្បបរមា	2010	2015	2016	2017
បង់ក្លាដេស	25	68	68	68
វៀតណាម	54-72	96-138	107-156	113-165
កម្ពុជា	61	128	140	153

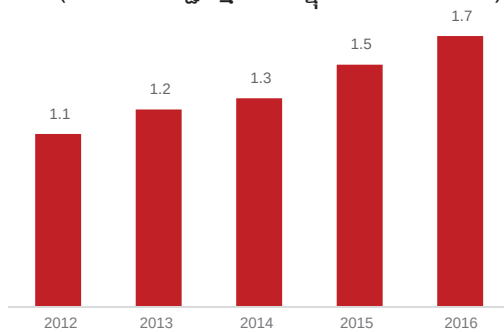
ប្រភព៖ ILO, American Chamber of Commerce in Vietnam, and Factsheet Clean clothes campaign.

4 សម្រាប់ព័ត៌មានពិស្តារសូមមើលអត្ថបទផ្នែកសក្រាបចំណងជើងថា “វិស័យកាត់ដេរនៅក្នុងទស្សនវិស័យ” ដែលចេញផ្សាយក្នុងបច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាខែតុលាឆ្នាំ 2016
 5 Consolidating and accelerating exports in Bangladesh. Bangladesh Development Series (2012). the World Bank.

សហគមន៍អឺរ៉ុបនៅតែបន្តជាទីផ្សារសំខាន់ជាងគេបំផុត សម្រាប់ការនាំចេញវាយនភណ្ឌរបស់កម្ពុជា។ សហគមន៍អឺរ៉ុប រួមគ្នាជាមួយចក្រភពអង់គ្លេសស្របយកប្រមាណ 45 ភាគរយ នៃការនាំចេញសរុបនៃសម្លៀកបំពាក់ និងផលិតផលវាយនភណ្ឌ ដទៃទៀត ។ ទីផ្សារអាមេរិក គឺជាទីផ្សារធំបន្ទាប់ ដោយទទួល មួយភាគបួននៃ ផលិតផលនាំចេញ ខណៈដែលប្រទេសជប៉ុន ទទួលយក 9 ភាគរយ។

ថ្វីបើជួបប្រទះនូវបញ្ហាប្រឈមយ៉ាងណាក្តី ប្រទេសកម្ពុជា អាចបង្កើន ចំណែកទីផ្សាររបស់ខ្លួននៅក្នុងការនាំចេញផលិតផល វាយនភណ្ឌ និងសម្លៀកបំពាក់របស់ពិភពលោក ដោយបាន ឈានឡើងដល់ 1.7 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2016 ដែលកើនឡើង ពីចំនួន 1.1 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2011 (រូបភាពទី 2)។

រូបភាពទី 2៖ ការនាំចេញសម្លៀកបំពាក់ និង គ្រឿងលម្អសម្លៀកបំពាក់របស់កម្ពុជា។
(% នៃពាណិជ្ជកម្មសកលក្នុង HS61 និង 62)

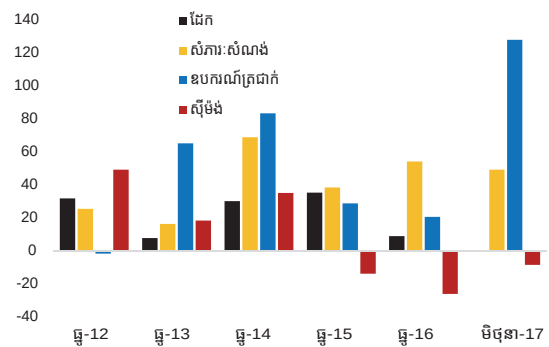

ប្រភព៖ UN Comtrade

ការនាំចេញផលិតផលស្បែកជើងបន្តកើនឡើងជាលំដាប់។ ការនាំចេញផលិតផលស្បែកជើងផ្តោតគោលដៅភាគច្រើន សម្រាប់ទីផ្សារសហគមន៍អឺរ៉ុបជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ទី 2 បន្ទាប់ពី ផលិតផលសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌដទៃទៀត។ តម្លៃ សរុបនៃការនាំចេញផលិតផលស្បែកជើង បានឈានដល់ ប្រមាណជិត 0.5 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ក្នុងរយៈពេល 6 ខែ ដំបូងនៃឆ្នាំ 2017 ឬស្មើនឹង 19.3 ភាគរយ កើនឡើងក្នុងមួយ ឆ្នាំ ដែលបានកើនឡើងពីអត្រា 15.6 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2016។ បើធៀបបញ្ជាំងលើការប្រកួតប្រជែងកាន់តែច្រើនឡើង តម្លៃការ នាំចេញស្បែកជើងជាមធ្យមមានការថយចុះសន្សឹមៗ ចាប់តាំង ពីដើមឆ្នាំ 2016 ។

វិស័យសំណង់ ជាវិស័យជំរុញដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និង បង្កើតការងារហាក់បីជាលូតលាស់យឺតយ៉ាវ។ សូចនាករជាច្រើន បានចង្អុលបង្ហាញឲ្យឃើញអំពីការថយចុះនៃវិស័យសំណង់ និង អចលនទ្រព្យ ថ្វីបើតម្លៃនៃគម្រោងសាងសង់ដែលត្រូវបាន អនុម័តក្នុងអំឡុងពេលកំណត់ទីមួយឆ្នាំ 2017 នៅមានកម្រិត ខ្ពស់ក្តី។ ការនាំចូលសម្ភារៈសំណង់ជាមូលដ្ឋាន ដែលបានកើន ឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សក្នុងរយៈពេល 4 ឆ្នាំកន្លងមក ដែលត្រូវ បានជំរុញដោយសន្ទុះការសាងសង់ ក្រោយវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុ ពិភពលោកឆ្នាំ 2008 /09 ថ្មីៗនេះ បានថយចុះទៅវិញ។ គួរ កត់សម្គាល់ថា ការនាំចូលដែក ស៊ីម៉ង់ត៍ ដែលជាសម្ភារៈសំណង់ ជាមូលដ្ឋាន បានថយចុះ ឬធ្លាក់ចុះក្នុងរយៈពេលពាក់កណ្តាល ទីមួយនៃឆ្នាំ 2017 (រូបភាពទី 3)។

រូបភាពទី 3៖ ការនាំចូលសម្ភារៈសំណង់ជាមូលដ្ឋាន (ដែក និងស៊ីម៉ង់ត៍) បានថយចុះ និងធ្លាក់ចុះ។
(ឆ្នាំ/ឆ្នាំ % ប្រែប្រួល)

ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា

ភាគច្រើននៃសកម្មភាពការសាងសង់កំពុងបន្តក្នុងតំបន់ ទីក្រុង ដែលភាគច្រើនជាការបង្ហើយគំរោងអគារពាណិជ្ជកម្ម និងអគារលំនៅឋានទំនើបខ្ពស់ៗ ដែលបានចាប់ផ្តើមប៉ុន្មានឆ្នាំ កន្លងមក។ ទិដ្ឋភាពនេះ ត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈការកើន ឡើង នៃការនាំចូលគ្រឿងបរិក្ខារបំពាក់ និងតុបតែងលម្អ រួមទាំង ឧបករណ៍គ្រឿង ចំណែកការនាំចូលសម្ភារៈសាងសង់ជា មូលដ្ឋានបានធ្លាក់ចុះ ។

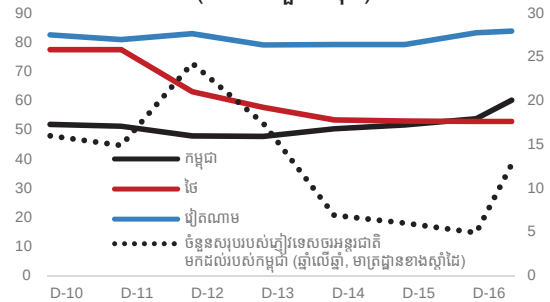
កំណើននៃឥណទានក្នុងស្រុក ដែលផ្តល់ដល់វិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យក៏បានថយចុះផងដែរ។ ឥណទានក្នុងស្រុក ដែលផ្តល់ដោយ វិស័យធនាគារ ដល់វិស័យសំណង់ និង

អចលនទ្រព្យបានធ្លាក់ចុះមកត្រឹម 28.6 ភាគរយ នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 ដោយបានធ្លាក់ចុះពីអត្រាមធ្យមចំនួន 36 ភាគរយ រយៈពេលបួនឆ្នាំកន្លងមក។ ប៉ុន្តែចំណែកនៃសំណង់ និងអចលនទ្រព្យក្នុងតំណទានក្នុងស្រុកសរុប បានឡើងខ្ពស់ ដោយឈានដល់ 24% នូវពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 (សូមមើលផ្នែករូបិយវត្ថុខាងក្រោម ដើម្បីស្វែងយល់លម្អិត)។

គម្រោងអភិវឌ្ឍន៍វិស័យសំណង់ថ្មី ប៉ុន្តែមានទ្រង់ទ្រាយតូចៗ នៃលំនៅឋានមានតម្លៃថោក ហាក់កំពុងងើបឡើង។ វិស័យនេះ កើតមានក្រោយពីមានសន្ទុះខ្លាំងនៃគម្រោងលំនៅឋានតាមបុរី និងអាគារលំនៅឋាន និងសំណង់ពាណិជ្ជកម្មខ្ពស់ៗ ដែលមានទីតាំងក្នុងតំបន់សំខាន់ៗ នៅកណ្តាលក្រុង។ ថ្មីៗនេះ មានការផ្លាស់ប្តូរទៅរកការវិនិយោគលើផ្ទះមានតម្លៃសមរម្យ ដើម្បីបម្រើដល់ទីផ្សារអតិថិជនមានចំណូលទាប នៅជាក្រុងភ្នំពេញ ឬតំបន់ទើបអភិវឌ្ឍថ្មី។ សម្រាប់ផ្នែកនេះ មានការបញ្ចុះតម្លៃច្រើន និងការបង់រំលស់ដែលតម្រូវឲ្យកក់ប្រាក់ដំបូងទាប (ហើយអាចថែមទាំងមិនចាំបាច់កក់ប្រាក់ដំបូង) ត្រូវបានផ្តល់ជូនសម្រាប់ការទិញផ្ទះដែល “នឹងត្រូវបានសាងសង់” ឬ “កំពុងសាងសង់” ដើម្បីបំផុសតម្រូវការខ្សោយ។

កិច្ចខិតខំដើម្បីទាក់ទាញ ភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ ជាពិសេសពីប្រទេសចិន ដោយអាជ្ញាធរហាក់បានទទួលផលល្អប្រសើរ ដោយមានការងើបឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃកំណើនអ្នកទេសចរណ៍។ ក្នុងរយៈពេល 6 ខែដំបូងនៃឆ្នាំ 2017 ចំនួនភ្ញៀវទេសចរសរុបបានឈានដល់ 2.6 លាននាក់ ដោយបានកើនឡើងចំនួន 12.8% ធៀបនឹងឆ្នាំមុន កើនឡើងពីអត្រា 5% ក្នុងឆ្នាំ 2016 (រូបភាពទី 4)។ ជាការសំខាន់ដែលត្រូវកត់សម្គាល់ថា ភ្ញៀវទេសចរដែលធ្វើដំណើរមកតាមផ្លូវអាកាសកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងក្លា ដោយកើនឡើងក្នុងអត្រា 23.1% ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ដែលនេះជាកំណត់ត្រាដ៏ខ្ពស់ សម្រាប់រយៈពេលមួយទសវត្សរ៍កន្លងមកនេះ។

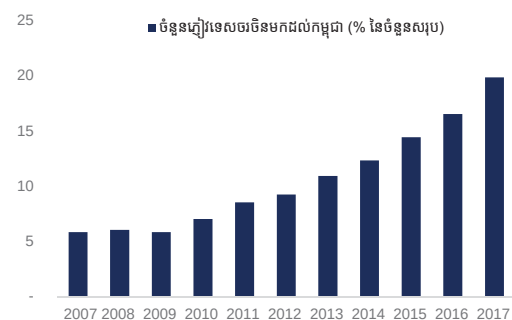
រូបភាពទី 4: ភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិដែលបានចូលមកប្រទេសកម្ពុជាតាមផ្លូវអាកាស បានកើនឡើងគួរជាទីកត់សម្គាល់។ ភ្ញៀវទេសចរធ្វើដំណើរមកតាមផ្លូវអាកាស (% នៃចំនួនសរុប)

ប្រភព៖ អាជ្ញាធរទេសចរណ៍ (កម្ពុជា រៀតណម ឡាវ)

ភ្ញៀវទេសចរដែលមកពីប្រទេសចិន បានកើនឡើងលើស ភ្ញៀវទេសចរណ៍មកពីរដ្ឋតណាម ធ្វើឲ្យក្រុមនេះជាប់លំដាប់ថ្នាក់លេខមួយ។ ភ្ញៀវទេសចរចិនមានចំនួនស្មើនឹង 20% នៃចំនួនភ្ញៀវទេសចរណ៍សរុប គិតត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 ដោយបានកើនឡើងពី 16.6% ក្នុងឆ្នាំ 2016 (រូបភាពទី 5)។ ភ្ញៀវទេសចរណ៍ពីប្រទេសចិន (ភាគច្រើនធ្វើដំណើរតាមផ្លូវអាកាស) បានកើនឡើងយ៉ាងគំហុក ដោយមានកំណើន 40% ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ឬ ស្មើនឹង 0.52 លាននាក់ គិតត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 ដោយបានកើនឡើងពីចំនួន 12.4% ក្នុងអំឡុងរយៈពេលដូចគ្នានេះ នាឆ្នាំកន្លងទៅ។ ប្រទេសកម្ពុជា ទំនងជាអាចទទួលបានអ្នកទេសចរចិនយ៉ាងហោចណាស់ 1 លាននាក់ គិតត្រឹមចុងឆ្នាំ 2017។ ប្រសិនបើកំណើនដ៏ឆាប់រហ័សនៃចំនួនអ្នកទេសចរណ៍ចិនបន្តបែបនេះទៀត ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំខាងមុខ គោលដៅរបស់អាជ្ញាធរក្នុងការទទួលបានអ្នកទេសចរណ៍ចិនចំនួន 2 លាននាក់ ត្រឹមឆ្នាំ 2020 ទំនងជាអាចសម្រេចបាន។

រូបភាពទី 5: អ្នកទេសចរចិនមានការកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ (% នៃចំនួនសរុប)

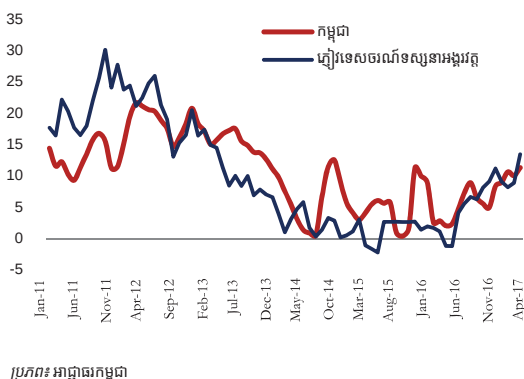

ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា

ក្នុងអំឡុងពេល៩ខែនៃឆ្នាំ 2017 ប្រទេសវៀតណាម ឡាវ សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ និងថៃ គឺជាប្រទេសប្រភពទេសចរណ៍ចម្បង បន្ទាប់ពីប្រទេសចិន ដោយមានភ្ញៀវទេសចរស្មើនឹង 14.7% 8.4% និង 6.3% ភ្ញៀវទេសចរសរុប។ ខណៈដែលទ្វីបអាស៊ី បន្តជាប្រភពចម្បងនៃអ្នកទេសចរ ភ្ញៀវទេសចរដែលមកពីអឺរ៉ុប ខាងលិច និងអាមេរិកខាងជើង ក៏បានកើនឡើងផងដែរ ដោយ ភ្ញៀវទេសចរដែលមកពីអឺរ៉ុបខាងលិចបានកើនដល់ 24.7% ហើយភ្ញៀវទេសចរអាមេរិកខាងជើងបានកើនឡើងដល់ 18.4%។

ថ្វីបើទទួលបានជោគជ័យដ៏មានដំបូងក្នុងការធ្វើពិពិធកម្ម គោលដៅទេសចរណ៍ក្តី ប៉ុន្តែបរិវេណប្រាសាទអង្គរវត្តនៅតែ ជាទីតាំងទាក់ទាញទេសចរចម្បងរបស់ប្រទេសកម្ពុជា (រូបភាព ទី 6)។ ភ្ញៀវទេសចរណ៍ដែលមកដល់ខេត្តសៀមរាប ជាទីតាំង របស់ប្រាសាទមានចំនួន 60% នៃភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ ដែល ធ្វើដំណើរមកតាមផ្លូវអាកាស។ បូករួមជាមួយថ្លៃចូលទស្សនា បរិវេណប្រាសាទអង្គរវត្តកើនឡើង កំណើនភ្ញៀវទេសចរដែល បានចូលមកទស្សនានាពេលថ្មីៗនេះ បានជំរុញការប្រមូល ចំណូលពីភ្ញៀវទេសចរមកទស្សនានៅបរិវេណប្រាសាទអង្គរវត្ត ក្នុងកំណើនយ៉ាងខ្លាំងក្លា។ ចំណូលទទួលបានពីថ្លៃសំបុត្រ ចូល ទស្សនាប្រាសាទអង្គរវត្តបានឈានដល់ 60.3 លានដុល្លារ អាមេរិកក្នុងរយៈពេល 7 ខែ ដំបូងនៃឆ្នាំ 2017 ដោយបាន កើនឡើង 68% ក្នុងអំឡុងពេលដូចគ្នាធៀបនឹងឆ្នាំមុន។

រូបភាពទី 6៖ អង្គរវត្តនៅតែជាទីតាំងទាក់ទាញទេសចរ ចម្បង ថ្វីបើទទួលបានជោគជ័យដ៏មានដំបូងក្នុងការធ្វើ ពិពិធកម្មគោលដៅទេសចរណ៍ក្តី។
(3mma, ឆ្នាំ/ឆ្នាំ)

ថ្វីបើមានវឌ្ឍនភាពក្នុងការធ្វើពិពិធកម្មគោលដៅទេសចរណ៍ ជាពិសេសនៅតំបន់ឆ្នេរក្តី ប៉ុន្តែសក្តានុពលសម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍ ទេសចរណ៍ នៅព្រំទៀតបានទទួលនៅឡើយ។ កិច្ចខិតខំធ្វើ ពិពិធកម្មគោលដៅទេសចរណ៍ទទួលបានជោគជ័យ ក្នុងការជំរុញ ភ្ញៀវទេសចរមកទេស ទៅកាន់តំបន់ឆ្នេរដោយទទួល 15% នៃ ភ្ញៀវអន្តរជាតិ កើនពី 10% ធៀបនឹងឆ្នាំមុន។ ប៉ុន្តែអភិវឌ្ឍន៍ ទេសចរណ៍ គឺជាវិស័យទើបកើតឡើងថ្មី ដោយមានចំណែក ត្រឹមតែ 2% នៃចំនួនអ្នកទេសចរសរុបដែលបានចូលមក ទស្សនា ថ្វីបើវិស័យនេះ មានសក្តានុពលដ៏ធំធេងក្តី។ ផែនការ ក្នុងការលើកកម្ពស់ វិស័យអភិវឌ្ឍន៍ទេសចរណ៍ ដែលភាគច្រើន មានទីតាំងនៅភាគខាងជើង និងភាគឦសាននៃប្រទេសត្រូវ បានរៀបចំឡើង ដោយមានការដាក់ឲ្យមានឧទ្យានផ្សេងៗ មើលសត្វព្រៃ ដំណើរចូលព្រៃ និងសកម្មភាពផ្សេងៗជាច្រើន ទៀត។

បន្ថែមលើនេះទៀត អាស្រ័យដោយមានការសាងសង់ពង្រីក បន្ថែមនាពេលថ្មីៗនេះ ដែលបានជួយដល់តំបន់ទីក្រុង កើតមាន ថ្មីៗផ្សេងទៀត (ក្រៅពីភ្នំពេញ និងសៀមរាប) ឲ្យក្លាយជាទិសដៅ ទេសចរណ៍មេត្រី តាមរយៈការកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ទេសចរណ៍ ទីតាំង និងភាពងាយស្រួលចូលទៅដល់ទីកន្លែង អាចជួយគាំទ្រដល់ពិពិធកម្មទិសដៅទេសចរណ៍។ មានទីតាំង ទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរថ្មីៗ និងកំពុងតែកើនឡើងជាច្រើន ដូចជា ក្រុងព្រះសីហនុ ខេត្តបាត់ដំបង ខេត្តកំពត (សូមមើលអត្ថបទ ជម្រើសមានចំណងជើងថា “ការទាក់ទាញរបស់ប្រទេសកម្ពុជា៖ ការធ្វើអតិបរមាកម្មសក្តានុពលទេសចរណ៍” ដើម្បីស្វែងយល់ កម្រិត)។

លក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុប្រសើរ បានគាំទ្រដល់ការពង្រីក វិស័យកសិកម្ម ជាពិសេសផលិតកម្មស្រូវ។ ផលិតកម្មស្រូវ កើនឡើង 5.7 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2016 ដោយឈានដល់ 9.8 លានតោន។ លក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុអំណោយផល ក៏បាន បន្ថាយពេល ក្នុងអំឡុងរយៈពេលផលិតកម្មស្រូវ រដូវវស្សា ឆ្នាំ 2017 ផងដែរ។ អនុវិស័យ ដូចជាបសុសត្វ និងផលផល ក៏បានចូលរួមវិភាគទានក្នុងកំណើនក្នុងវិស័យកសិកម្ម កាលពី ឆ្នាំកន្លងមកផងដែរ។ វិស័យកសិកម្ម នៅតែជាវិស័យសំខាន់ មួយសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ច ទោះបីជាចំណែករបស់វិស័យនេះ បាន

រួមតូចនៅត្រឹមតែមួយភាគបួននៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2016 ដែលបានចែងចុះពី 48 ភាគរយកាលពីពីរទសវត្សរ៍មុន។ វិស័យនេះផ្តល់ការងារសរុបដល់ប្រជាជន 44 ភាគរយនៃការងារសរុបប្រសើរនឹង 53 ភាគរយនៃការងារក្នុងតំបន់ជនបទ។⁶

ទោះយ៉ាងណាក្តី តម្លៃកសិផលភាគច្រើន បន្តមានតម្លៃទាប។ តម្លៃអង្ករ និងកៅស៊ូនៅទីផ្សារអន្តរជាតិបានឡើងមួយរយៈពលខ្លី ក្នុងអំឡុងពេលមានទីផ្សារនៃឆ្នាំ 2016 ប៉ុន្តែបានថយចុះមកវិញតាំងពីពេលនោះ (រូបភាពទី7)។ ដើម្បីរក្សាស្ថេរភាពតម្លៃស្រូវក្នុងស្រុក នារដូវច្រូតកាត់ខាងមុខនេះ ថ្មីៗនេះអាជ្ញាធរបានបង្កើតឲ្យមានការផ្គត់ផ្គង់គំនិតថ្មីៗជាច្រើន រួមមានដូចជាការផ្តល់កម្ចីមានការប្រាក់ទាបដល់ក្នុងវិស័យស្រូវ-អង្ករ និងវិនិយោគក្នុងការសាងសង់កន្លែងស្តុកស្រូវ និងទីតាំង សម្ងាត់ស្រូវ។⁷ អាជ្ញាធរក៏មានគម្រោងកែលម្អលទ្ធភាព ចូលទៅកាន់ទីផ្សាររបស់កសិករ ហើយស្របពេលជាមួយគ្នានោះ ក៏កាត់បន្ថយថ្លៃចំណាយលើការដឹកជញ្ជូន (និងការនាំចេញ)។ ការផ្គត់ផ្គង់គំនិតទាំងនេះ ទំនងជាអាចជួយឆ្លើយតប ភាពខុសគ្នាជីវិតរវាងតម្លៃលក់ចេញចោកនៅកសិដ្ឋាន និងតម្លៃលក់វាយខ្ពស់នៅទីផ្សារដើម្បីអាចផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់មូលដ្ឋានបន្ថែមទៀត។

រូបភាពទី 7៖ តម្លៃទំនិញកសិកម្ម ជាពិសេសស្រូវ និងកៅស៊ូបន្តនៅទាប។

6 ការសិក្សាស្រាវជ្រាវសង្គមសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា។
 7 នៅក្នុងកិច្ចខិតខំរបស់អាជ្ញាធរដើម្បីរក្សាស្ថេរភាពតម្លៃទំនិញកសិកម្ម ជាពិសេសតម្លៃស្រូវ មូលនិធិពិសេសមួយ ដែលមានការប្រាក់ទាបមានទឹកប្រាក់រហូតដល់ 50 លានដុល្លារ ត្រូវបានរាយការណ៍ថា ត្រូវបានបង្កើតឡើង (ហើយទឹកប្រាក់បន្ថែមចំនួន 15 លានដុល្លារទៀត) និងត្រូវបានវិនិយោគនៅក្នុងបរិក្ខារស្តុកទុក និងសម្ងាត់ស្រូវ។ មូលនិធិនេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីផ្តល់កម្ចីដល់ម្ចាស់មាត់ប៉ោនក្រីស្រូវ ដើម្បីឲ្យពួកគេអាចទិញស្រូវក្នុងរដូវច្រូតកាត់ ដែលនឹងមកដល់ខាងមុខ។
 8 តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសភ្នំពេញ មានការពង្រីកយ៉ាងឆាប់រហ័សនូវវិស័យផលិតកម្មពុំមែនវាយនភណ្ឌ។ ក្នុងចំណោមផលិតករនាំចេញសំបុកទាំង 75 (កំពុងបន្ត និងកំពុងចូលមក) ដោយមានក្រុមហ៊ុននិយោគត្រូវបានអនុម័តច្រើនជាងកន្លះចំនួននៃក្រុមហ៊ុនទាំងអស់ក្នុងឆ្នាំ 2008-16 ក្នុងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសភ្នំពេញ (SEZ) មានតែ 7 ប៉ុណ្ណោះដែលផលិត ផលិតផលវាយនភណ្ឌ និងសម្លៀកបំពាក់។ ផលិតករមកពីបណ្តាប្រទេសជាង 12 ផលិតករគួរជាទីកត់សម្គាល់មាន Minebea, Denso, Sumi wiring systems, Tanaka foresight, Nikko Kinzoku និងផលិតករដទៃទៀត។ ពួកគេមានទីតាំងនៅក្នុង SEZ និងកន្លែងដទៃទៀត រួមទាំង Izumi Electronics (Cambodia) Co. ក្នុងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសក្រុងព្រះសីហនុ . SC Wado Component (Cambodia) Co. (ក្រៅតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស) មានក្រុមហ៊ុនឡើងថ្មី Hyundai ក្នុងខេត្តកោះកុង និងក្រុមហ៊ុនឡើងថ្មីយានយន្ត Ford មានទីតាំងនៅក្នុងកំពង់ធំ ព្រះសីហនុ និងផ្សេងៗ។

ខ) ឧស្សាហកម្មកម្មន្តសាល ដែលទើបតែនឹង លេចឡើងថ្មីៗ

មានសញ្ញាគួរជាទីស្មើនិយមសម្រាប់ពិពិធកម្មវិស័យ កម្មន្តសាល សម្រាប់នាំចេញបន្ថែមលើឧស្សាហកម្មសម្លៀកបំពាក់ និង ការចូលមកដល់នៃអ្នកវិនិយោគក្នុងផលិតកម្ម តម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ (គោលដៅរបស់ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស) ជាពិសេសសម្រាប់ឧបករណ៍ និងគ្រឿងបន្លាស់ អគ្គិសនីនិងគ្រឿងបន្លាស់យានយន្ត។ ស្ថេរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចមាននិរន្តរភាព និងគោលនយោបាយវិនិយោគ និងពាណិជ្ជកម្មសេរីដែលបន្តកើតមានឡើង លើកទឹកចិត្ត ដោយសមាហរណកម្មថ្នាក់តំបន់បានទាក់ទាញការវិនិយោគដោយផ្ទាល់ថ្មីៗពីបរទេស។ ថ្វីបើកន្លងមក ប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលជោគជ័យក្នុងការទាក់ទាញលំហូរគួរជាទីកត់សម្គាល់នៃការវិនិយោគបរទេសក្តី ប៉ុន្តែការវិនិយោគទាំងនោះ ភាគច្រើនផ្តោតតែលើឧស្សាហកម្មដែលងាយផ្លាស់ប្តូរទីតាំង ជាពិសេសក្នុងវិស័យវាយនភណ្ឌ និងសម្លៀកបំពាក់ដែលបំពាក់ដែលទាមទារកំរិតជំនាញទាប និងដំណើរការផលិតកម្មសាមញ្ញ ដូចជា កាត់ ធ្វើ និងតម្រឹម (CMT)។

ប៉ុន្តែក្នុងពេលជាច្រើនឆ្នាំកន្លងមកនេះ ការវិនិយោគរយៈពេលវែង និងមានគុណភាពខ្ពស់ចាប់ផ្តើមរីកចម្រើន។ បន្ថែមលើវិស័យថាមពល វិស័យសំណង់ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និងវិស័យកម្មន្តសាល ដែលតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់/ស្មុគស្មាញ បានទទួលលំហូរនៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ដែលមានទំហំធំៗ និងស្ថិតក្នុងបរិមាណខ្ពស់ជាងមុន។ ថ្មីៗនេះ វត្តមាននៃឧស្សាហកម្មមិនមែនវាយនភណ្ឌ ដោយក្នុងនោះរួមមាន ក្រុមហ៊ុនផលិតគ្រឿងបង្កំអេឡិចត្រូនិច ឧបករណ៍សម្រាប់ស្តាប់សំឡេងគ្រឿងបន្លាស់យានយន្ត ខ្សែភ្លើង គ្រឿងបន្លាស់អគ្គិសនីគ្រឿងបន្លាស់ អុបទិក សម្ភារៈសំណង់លោហៈ សម្ភារៈសំណង់និងឧបករណ៍តភ្ជាប់ និងសម្ភារៈផ្សេងទៀត មានការកើនឡើង។ ក្រុមហ៊ុនផលិត ផលិតផលតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ ដែលទើបកើតមានថ្មីៗទាំងនេះ កំពុងពង្រីកក្នុងក្របខ័ណ្ឌចំនួន និងចំណែកនៅក្នុងចំណោមក្រុមហ៊ុនសរុប ផលិតកម្មសរុប (តារាងទី 1)។⁸ ហេតុនេះ ចំណែកនៃការនាំចេញរបស់ពួកគេ ក៏បានពង្រីកផងដែរ (រូបភាពទី 8)។

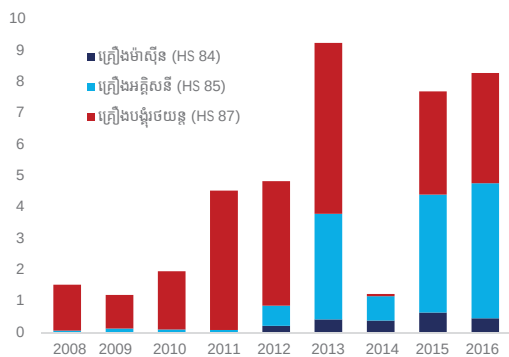
តារាងទី 2៖ ចំនួន (និងចំណែក) កើនឡើងនៃផលិតកម្មមិនមែន វាយនភណ្ឌ និងស្បែកជើងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

	2012		2017 (សីហា)	
ចំណាត់ប្រភេទឧស្សាហកម្ម (ISIC, Rev. 4)	រោងចក្រ	ចំណែក (ភាគរយ)	រោងចក្រ	ចំណែក (ភាគរយ)
អាហារ ភេសជ្ជៈ និងថ្នាំជក់ (10-11-12)	74	8.2	140	8.3
វាយនភណ្ឌ សម្លៀកបំពាក់ និងស្បែកជើង (13-14-15)	673	74.2	1.110	65.5
ក្រដាស និងផលិតផលក្រដាស (17)	17	1.9	46	2.7
គីមី កៅស៊ូ និងដំបូល (20-22)	60	6.6	124	7.3
ផលិតកម្មមិនមែនលោហៈដទៃទៀត (23)	15	1.7	33	1.9
លោហៈ អគ្គិសនី អេឡិចត្រូនិក គ្រឿងចក្រ យានយន្ត និង ឧបករណ៍ជីកជញ្ជូនដទៃទៀត (24-25-26-27-28-29-30)	46	5.1	121	7.1
គ្រឿងសង្ហារឹម (31)	12	1.3	82	4.8
ផលិតកម្មដទៃទៀត (32)	10	1.1	39	2.3
	907	100.0	1.695	100.0

ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា
ចំណាត់ប្រភេទឧស្សាហកម្មស្តង់ដារអន្តរជាតិ (ISIC), Rev.4

ឧស្សាហកម្មថ្មីៗ ប្រសិនបើបានទទួលការបីបាច់ដោយជោគជ័យនឹងអាចជំរុញកម្ពុជាឲ្យឈានដល់ការធ្វើសមាហរណកម្មបន្ថែមទៀតក្នុង សង្វាក់តម្លៃថ្នាក់តំបន់ ព្រមជាមួយបំណែងចែកពលកម្មតាមខ្សែទទឹង។ ដោយមានការគាំទ្រចំពោះភាពតភ្ជាប់អន្តរប្រទេសកាន់តែច្រើនឡើងលើសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា និង

រូបភាពទី 8៖ ពិពិធកម្មផលិតផលនាំចេញរបស់កម្ពុជា (ហួសពីផលិតផលសម្លៀកបំពាក់) កំពុងតែពង្រីកធំជាងមុន។ ភាគរយនៃការនាំចេញសរុប

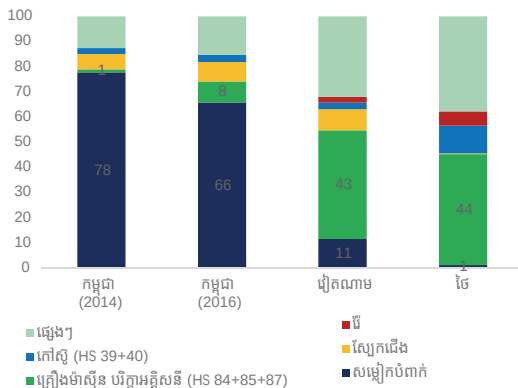
ប្រភព៖ UN Comtrade

សេដ្ឋកិច្ចបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់ ផលិតផលអគ្គិសនី និងគ្រឿងបន្លាស់ និងគ្រឿងបង្កើនយានយន្ត ដែលត្រូវបានផលិតក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជាទំនិញពាក់កណ្តាលសម្រេចត្រូវបាននាំចេញទៅកែច្នៃ និង/ឬដំឡើងបន្ថែមទៀតនៅកន្លែងផ្សេងៗ។ ស្ថានភាពនេះ អាចពង្រឹងតាមរយៈវឌ្ឍនភាពក្រោមសមាហរណកម្មថ្នាក់តំបន់ ពោលគឺ សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន។ ពេលដែលសមាហរណកម្មកាន់តែស៊ីជម្រៅ ប្រទេសកម្ពុជាប្រហែលជាអាចឈានឡើងចេញពីផលិតកម្មទំនិញប្រើប្រាស់មិនជាប់ធន់បានយូរ (សម្លៀកបំពាក់ និងស្បែកជើង) ទៅទំនិញប្រើប្រាស់ជាប់ធន់បានយូរ (គ្រឿងចក្រអគ្គិសនី គ្រឿងយន្ត និងគ្រឿងបន្លាស់យានយន្ត) រួចហើយឈានទៅកាន់ឧស្សាហកម្មទំនិញមូលធនយោងតាមគំរូ “ក្លានហើរ (Flying Geese)” នៃការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច។

បើបញ្ចូលទាំងផលិតផលស្បែកជើង ការនាំចេញផលិតផលមិនមែនវាយនភណ្ឌ បានឈានដល់ 16 ភាគរយនៃការនាំចេញសរុប ក្នុងឆ្នាំ 2016 ដោយផ្អែកលើស្ថិតិ

ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ (រូបភាពទី 9)។⁹ ខណៈដែលមានការរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័ស ប្រទេសកម្ពុជានៅតែឈរក្រោយប្រទេសវៀតណាម និងប្រទេសថៃយ៉ាងឆ្ងាយ លើពិពិធកម្មការនាំចេញជាពិសេសសម្រាប់ការនាំចេញគ្រឿងម៉ាស៊ីន គ្រឿងចក្រ អគ្គិសនី និងយានយន្ត និងគ្រឿងបន្លាស់។

រូបភាពទី 9៖ ពិពិធកម្មការនាំចេញ៖ ការប្រៀបធៀបថ្នាក់តំបន់ (% នៃចំណែក ក្នុងឆ្នាំ 2016)

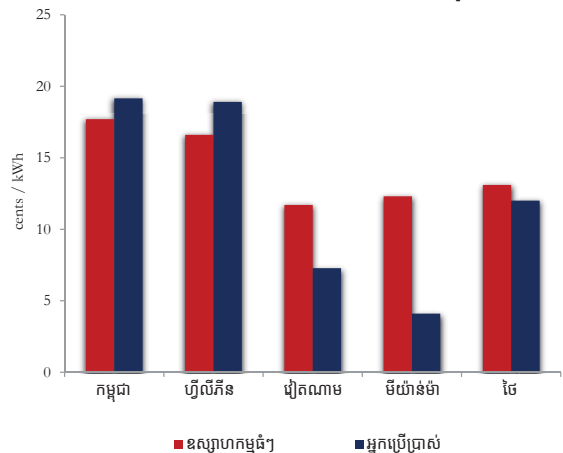

ប្រភព៖ UN Comtrade

ឧបសគ្គរាំងចម្បង ក្នុងការទាក់ទាញ និងពង្រីកឧស្សាហកម្មទើបកើតឡើងថ្មី និងឧស្សាហកម្មដែលប្រើប្រាស់ថាមពលច្រើន រួមមានថ្លៃអគ្គិសនី និងការដឹកជញ្ជូនខ្ពស់ កង្វះខាតជំនាញកាន់តែច្រើនឡើង។ លទ្ធភាពទទួលបានអគ្គិសនី ត្រូវបានកែលម្អយ៉ាងប្រសើរចាប់ពីឆ្នាំ 2014 នៅពេលដែលការវាយតម្លៃបរិយាកាស ការវិនិយោគ បានរកឃើញថាអគ្គិសនីជាឧបសគ្គដ៏ធ្ងន់ធ្ងរបំផុត។¹⁰ ប្រទេសកម្ពុជាបានបន្តខិតខំក្នុងការផ្តល់អគ្គិសនីយ៉ាងឆាប់រហ័ស ក្នុងការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនីការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនៃបរិមាណផ្គត់ផ្គង់ ហើយជាលទ្ធផលស្ទើរតែមានថាមពលអគ្គិសនីប្រើប្រាស់គ្រប់គ្រាន់ដោយខ្លួនឯង។

ទោះយ៉ាងណាក្តី ថ្លៃអគ្គិសនីក្នុងប្រទេសកម្ពុជានៅតែស្ថិតក្នុងចំណោមប្រទេស ដែលមានថ្លៃ អគ្គិសនីខ្ពស់បំផុត នាបណ្តាប្រទេសនៅក្នុងតំបន់ (រូបភាពទី 10) ដោយសារតែកង្វះខាតនូវការដេញថ្លៃដែលមានភាពប្រកួតប្រជែង នៅក្នុងការបង្កើតថាមពលអគ្គិសនី និងប្រព័ន្ធបញ្ជូន និងចែកចាយ មិនត្រូវបានគ្រប់គ្រាន់ ដែលការដោះស្រាយការចំណាយជាដំណាច់បន្ទាប់ដ៏សំខាន់។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាថ្លៃអគ្គិសនីខ្ពស់ អាជ្ញាធរបាន

រូបភាពទី ១០៖ តម្លៃអគ្គិសនី ប្រៀបធៀបក្នុងតំបន់

ប្រភព៖ អគ្គិសនីកម្ពុជា 2015; Philippines Energy Regulatory Commission, 2016; Vietnam Ministry of Industry and Trade, Decision No. 2256/QĐ-BCT, 2015; Myanmar Ministry of Electric Power, 2015; Thailand Energy Regulatory Commission, 2016; De Ferranti et al., 2016. Latest available data.

ផ្តោតគោលដៅ ទៅលើការកាត់បន្ថយថ្លៃ អគ្គិសនី នៅក្រោមគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្ម 2015-25 (IDP) (តារាងទី 2)។ ប៉ុន្តែថ្លៃអគ្គិសនីដែលនឹងត្រូវកាត់បន្ថយ ដូចជានៅមានតម្លៃខ្ពស់នៅឡើយ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់។

តារាងទី 2៖ កាលវិភាគកាត់បន្ថយថ្លៃអគ្គិសនី

ប្រភពនៃការតភ្ជាប់	2018	2019	2020
អនុស្ថានីយ៍	0.126	0.126	0.126
បណ្តាញធំក្រុងភ្នំពេញ	0.165	0.163	0.162
បណ្តាញធំនៅតាមខេត្ត	0.164	0.163	0.162

ប្រភព៖ គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្ម 2015-25

ការលើកកម្ពស់ផលិតកម្ម ដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ នឹងទាមទារកម្លាំងពលកម្មមានជំនាញ។ មួយផ្នែកធំអាស្រ័យ ដោយកង្វះពលកម្មជំនាញ ក្រុមហ៊ុនផលិតទំនិញដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ និងស្មុគស្មាញ ចាំបាច់ត្រូវវិនិយោគពេលវេលា និងធនធានយ៉ាងច្រើន ដើម្បីបណ្តុះបណ្តាល កម្មករដែលនឹងត្រូវចូលបំរើការងារឲ្យខ្លួន (មុនពេលកម្មករទាំងនោះអាចចូលបំរើការងារបាន) ដើម្បីអាចទទួលបានជោគជ័យ។ ប៉ុន្តែពុំមានក្រុមហ៊ុន ច្រើនដែលមានឆន្ទៈវិនិយោគយ៉ាងច្រើនលើការ

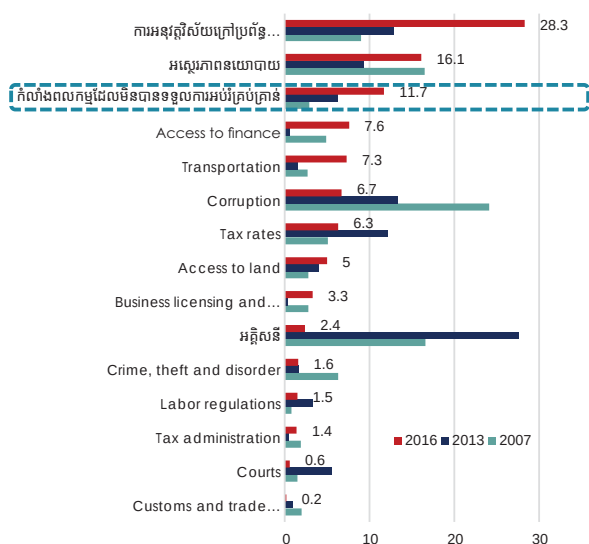
9 <http://www.intracen.org/>

10 <http://documents.worldbank.org/curated/en/251591468236679212/Cambodia-The-investment-climate-assessment-2014-creating-opportunities-for-firms-in-Cambodia>

បណ្តុះបណ្តាលនោះទេ ដោយសារតែលទ្ធភាព ដែលកម្មករទាំងនោះអាចត្រូវបានអ្នកដទៃ ក្រុមហ៊ុនផ្សេងទៀតឆក់យក ក្រោយពីពួកគេត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលរួច។ ក្រុមហ៊ុនដែលពុំមានឆន្ទៈវិនិយោគច្រើន លើជំនាញសម្រាប់កម្មករបស់ខ្លួន ពុំទាន់ទទួលបានជោគជ័យ ក្នុងការលើកកម្ពស់ផលិតភាពរបស់កម្មករឡើយ ។

ការស្ទាបស្ទង់មតិសហគ្រាស របស់ធនាគារពិភពលោក ក្នុងឆ្នាំ 2016 បានរកឃើញថា កម្លាំងពលកម្មដែលពុំទទួលបានការអប់រំគ្រប់គ្រាន់ គឺជាឧបសគ្គធំបំផុតលំដាប់ទីបី សម្រាប់ប្រតិបត្តិការរបស់ក្រុមហ៊ុន។ ឧបសគ្គដែលត្រូវបានមើលឃើញស្តីពីកង្វះកម្លាំងពលកម្មដែលមានការអប់រំគ្រប់គ្រាន់ (12 ភាគរយនៃអ្នកឆ្លើយតប) គឺស្ថិតក្រោម ឧបសគ្គរបស់វិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ (28 ភាគរយនៃអ្នកឆ្លើយតប) និងអស្ថេរភាពនយោបាយ (16 ភាគរយ) (រូបភាពទី 11)។ លទ្ធភាពទទួលបានមធ្យោបាយធ្វើដំណើរ គឺជាឧបសគ្គធ្ងន់ធ្ងរបំផុត លំដាប់ទីប្រាំសម្រាប់ប្រតិបត្តិការក្រុមហ៊ុន។ ដូចបានពិភាក្សា ខណៈដែលថ្លៃអគ្គិសនីលែងស្ថិតក្នុងចំណោមក្តីកង្វល់ចំបងៗ ទំនងអាស្រ័យដោយភាពប្រសើរឡើង នៃការផ្គត់ផ្គង់ដែលគួរឱ្យមានទំនុកចិត្តជាងមុន ប៉ុន្តែថ្លៃអគ្គិសនីនៅខ្ពស់ ជាពិសេសសម្រាប់ក្រុមហ៊ុនប្រើប្រាស់ថាមពលអគ្គិសនីច្រើន ដើម្បីធ្វើការប្រកួតប្រជែងបាន។

រូបភាពទី 11៖ ឧបសគ្គសម្រាប់ប្រតិបត្តិការរបស់ក្រុមហ៊ុន

ប្រភព៖ ការស្ទាបស្ទង់មតិសហគ្រាស របស់ធនាគារពិភពលោក

គ) ការផ្លាស់ប្តូរផ្នែករចនាសម្ព័ន្ធ

ការពង្រីកដីរឹងមាំ នាំឱ្យមាននូវការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ អាស្រ័យដោយគោលនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ចដែលមានភាពល្អប្រសើរ លក្ខខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុអំណោយផល និងលំហូរចូលនៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសរឹងមាំ ថ្មីៗនៃប្រទេសកម្ពុជាទទួលបាននូវ ការផ្លាស់ប្តូររចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចស្ថិតក្នុងល្បឿនលឿន។ ការចូលរួមវិភាគទានពីវិស័យកសិកម្មនៅក្នុងផលិតកម្មដុលក្នុងស្រុក (ផ.ស.ស) បានថយចុះ។ ការចូលរួមវិភាគទានពីឧស្សាហកម្ម ដែលជាវិស័យមានផលិតភាពខ្ពស់បានកើនឡើង។

ការលូតលាស់ក្នុងវិស័យកសិកម្ម បានធ្លាក់ចុះ ដោយបានថយពីអត្រាកំណើនមធ្យម 4.1 ភាគរយក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2006-13 ដល់ 0.8 ភាគរយក្នុងអំឡុងឆ្នាំ 2014-16 ។ ក្នុងឆ្នាំ 2016 ចំណែកកសិកម្មក្នុងផ.ស.ស¹¹ បានថយចុះមកត្រឹមកម្រិត 26.3 ភាគរយដោយបានធ្លាក់ចុះពីមួយភាគបីនៃផ.ស.ស កាលពីទសវត្សរ៍មុន។ ចំណែករបស់វិស័យកសិកម្មបច្ចុប្បន្ន គឺតូចជាងចំណែករបស់ឧស្សាហកម្មដែលមានអត្រា 31.3 ភាគរយ។ ចំណែករបស់វិស័យសេវាកម្មក្នុង ផ.ស.ស មានការប្រែប្រួលបន្តិចបន្តួចដោយមានកម្រិត 42.4 ភាគរយនៃផ.ស.ស។ ការប្រែប្រួលនេះ បានចូលរួមវិភាគទានក្នុងការលូតលាស់សេដ្ឋកិច្ច និងផលិតភាពយ៉ាងរឹងមាំក្នុងរយៈពេលពីរទសវត្សរ៍កន្លងមក។

ការផ្លាស់ប្តូររចនាសម្ព័ន្ធដីឆាប់រហ័ស អាចបានចូលរួមវិភាគទាន ក្នុងការសម្រេចបានគោលដៅពីរបស់គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ឧស្សាហកម្ម 2015-25។¹² គោលដៅទាំងពីរ រួមមាន៖ (ក) បង្កើនចំណែក ផ.ស.ស របស់វិស័យឧស្សាហកម្មរហូតដល់ 30 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2025 និងចំណុចដៅ (ខ) បង្កើនការនាំចេញផលិតផល វិស័យកម្មន្តសាល (ផលិតផលមិនមែនវាយនភណ្ឌ) ឱ្យឡើងដល់ 15 ភាគរយនៃការនាំចេញសរុបត្រឹមឆ្នាំ 2025 ។ ដោយមានសន្ទុះកើនឡើងនៃវិស័យសំណង់នាពេលថ្មីនេះៗ ស្ថិតិគណនីជាតិជាផ្លូវការបង្ហាញចំណែករបស់វិស័យឧស្សាហកម្ម នៅក្នុង ផ.ស.ស បានឡើងដល់ 29.5 ភាគរយក្នុងតម្លៃបច្ចុប្បន្ន ឬ 32.1 ភាគរយក្នុងតម្លៃថេរ 2000

11 ផ.ស.ស នៅតម្លៃក្តាបច្ចុប្បន្ន

12 គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ឧស្សាហកម្ម 2015-25 (IDP) ត្រូវបានដាក់ចេញក្នុងខែសីហា ឆ្នាំ 2015 មានគោលបំណងជាយុទ្ធសាស្ត្រដើម្បី៖ (i) ទាក់ទាញការវិនិយោគ (ii) ធ្វើទំនើបកម្មសហគ្រាសធុនតូច និងធុនមធ្យម (iii) កែលម្អក្របខ័ណ្ឌការងារនិយ័តកម្ម និង (iv) សម្របសម្រួលគោលនយោបាយប្រកបដោយការតម្រូវ ចំណុចដៅសំខាន់ៗ រួមមាន៖(i) បង្កើនចំណែក ផ.ស.ស របស់វិស័យឧស្សាហកម្មឱ្យឡើងដល់ 30 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2025 ចេញពីចំនួន 24.1 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2013 ស្របពេលជាមួយគ្នានោះ ក៏បង្កើនវិស័យលូតលាស់ប្រចាំឆ្នាំឱ្យឡើងដល់ 20 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2015 ចេញពីចំនួន 15.5 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2013 (ii) បង្កើនការនាំចេញផលិតផលមិនមែនវាយនភណ្ឌ (ផលិតផលមិនមែនវាយនភណ្ឌ) ឱ្យឡើងដល់ 15 ភាគរយនៃការនាំចេញសរុបត្រឹមឆ្នាំ 2025 (ចេញពី 1 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2013) និងបង្កើនការនាំចេញផលិតផលកសិកម្មកែច្នៃឱ្យឡើងដល់ 12 ភាគរយត្រឹមឆ្នាំ 2025 (ចេញពី 7.9 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2013) និង (iii) ចុះបញ្ជីជាផ្លូវការនូវសហគ្រាសធុនតូច និងធុនមធ្យម (SMEs) 80 ទៅ 90 ភាគរយក្នុងប្រទេសត្រឹមឆ្នាំ 2025 ដោយក្នុងនោះ 50 ទៅ 70 ភាគរយក៏នឹងមានបញ្ជីករនយោបាយ និងរបាយការណ៍តុល្យ-ការត្រឹមត្រូវផងដែរ។

ក្នុងឆ្នាំ 2016។ ដូចបានពិភាក្សាខាងលើហើយថា បើសិនជា រួមបញ្ចូលទាំងផលិតផលស្បែកជើង ការនាំចេញផលិតផល មិនមែនវាយនភណ្ឌ បានឡើងដល់ 16 ភាគរយនៃការនាំចេញ សរុបរួចហើយក្នុងឆ្នាំ 2016។

ទោះយ៉ាងណាក្តី ការផ្លាស់ប្តូរចរន្តសេដ្ឋកិច្ចនាពេល ថ្មីៗ ហាក់មានភាពល្អៀងទៅរកវិស័យសំណង់។ នៅក្នុងវិស័យ ឧស្សាហកម្ម វិស័យសំណង់បានពង្រីកយ៉ាងឆាប់រហ័ស ហើយ បច្ចុប្បន្នបានក្លាយជាកត្តាជំរុញ ដ៏ចម្បងមួយនៃការលូតលាស់ ក្នុងអំឡុងទសវត្សរ៍កន្លងមក។ នៅក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម ចំណែក នៃវិស័យសំណង់បានកើនឡើង គួបជាមួយនឹងការថយចុះទៅ វិញនៃវិស័យកម្មនុសាស្ត។ វិស័យសំណង់គិតជាភាគរយនៃ ផ.ស.ស កើនឡើងពីរដង រហូតដល់ប្រមាណ 12 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2016 កើនឡើងពីអត្រា 6 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2006 ចំណែកវិស័យកម្មនុសាស្ត បានថយចុះដល់ត្រឹម 16 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2016 ពីអត្រា 18 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2006¹³

ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអនុវត្តគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ ឧស្សាហកម្ម 2015-25 កាលពីខែមិថុនាឆ្នាំ 2017 អាជ្ញាធរ បានដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយជាតិសម្រាប់ការអប់រំ និង បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ (TVET) 2017-25។ គោលនយោបាយនេះ មានបំណងសំខាន់ក្នុងការឆ្លើយតប គម្លាតជំនាញ ក្នុងការគាំទ្រដល់ពិធីកម្មការនាំចេញ ដើម្បី ឈានឡើងក្នុងសង្វាក់តម្លៃ (សូមមើលប្រអប់ទី 2 សម្រាប់ ព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែម)។

ភាពក្រីក្រ

ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅតែបន្ត ដែលត្រូវបានជំរុញ ជាចម្បង ដោយពិធីកម្មចំណូលរបស់គ្រួសារជនបទ ពោល គឺចំណូលដែលរកបានពីការបង្វែរប្រាក់ ប្រាក់ឈ្នួលមិនមែន វិស័យកសិកម្ម និងអាជីវកម្មបែបគ្រួសារ។ ការលូតលាស់ផ្នែក សេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយនិរន្តរភាព បានបង្កើនចំណូលគ្រួសារ និង ការប្រើប្រាស់។ ភាពជាកម្មសិទ្ធិលើទំនិញជាប់ធន់បានយូរនៅ ក្នុងគ្រួសារ ដែលជាសូចនាករដ៏សំខាន់មួយ នៃសុខុមាលភាព ទូទៅ របស់ប្រជាជនក្រីក្របានបង្ហាញនូវភាពប្រសើរឡើងគួរ ជាទីកត់សម្គាល់។¹⁴ ក្នុងអំឡុងពីរទសវត្សរ៍កន្លងមក ការមាន

ប្រអប់ទី 2៖ គោលនយោបាយជាតិ 2017-25 សម្រាប់ការអប់រំ និងបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ (TVET)

គោលនយោបាយ TVET ដែលបានអនុម័តក្នុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ 2017 ដើរតួនាទីជាផែនទីចង្អុលផ្លូវ ដោយមានគោលដៅ៖ (i) ពង្រឹងគុណភាព TVET ក្រោមស្តង់ដារជាតិ ដើម្បីឆ្លើយតបតាម តម្រូវការទីផ្សារ (ii) ផ្តល់ឱកាសស្មើគ្នា ដើម្បីបានទទួលការអប់រំ TVET សម្រាប់មុខរបរ (iii) លើកទឹកចិត្តភាពជាដៃគូរវាងវិស័យ សាធារណៈ និងឯកជន និង (iv) កែលម្អអភិបាលកិច្ចក្នុងប្រព័ន្ធ TVET។ គោលនយោបាយ TVET ក៏មានបំណងបង្កើតការ ប្រមូលផ្តុំកម្លាំងរបស់កម្មវិធី និងការបណ្តុះបណ្តាល TVET ផ្តល់ ដោយវិស័យសាធារណៈ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងវិស័យ ឯកជនផងដែរ។

ដើម្បីសម្រេចបានគោលបំណងខាងលើ NPTVET ត្រូវបាន ព្យាករណ៍ថា នឹងបង្កើតយន្តការសម្របសម្រួលមួយ ដើម្បីបង្កើត មូលនិធិជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍជំនាញ និងកម្មវិធីដទៃទៀត។ ការផ្តួចផ្តើមគំនិតថ្មីៗ រួមមាន ការដាក់ឲ្យមានឧទ្យាន TVET (និងមជ្ឈមណ្ឌលមុខរបរ) នៅក្នុងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសសំខាន់ៗ មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវដើម្បីសិក្សាលើជំនាញថ្មីៗ និងកិច្ចសហការ ជាមួយនិយោជក ដើម្បីកែលម្អការអភិវឌ្ឍជំនាញ និងចៀសវាង ជំនាញដែលមិនត្រូវនឹងទីផ្សារការងារ។ បន្ថែមលើនេះទៀត ការបង្កើត ឲ្យមាន “ច្រកចេញចូលតែមួយ” នៅមជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាល TVET រួមទាំងការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពី TVET ក៏គួរតែ មានផងដែរ។ និស្សិតដែលបានបញ្ចប់ វគ្គសិក្សាពីកម្មវិធី TVET ត្រូវលើកទឹកចិត្តឲ្យក្លាយទៅជា សហគ្រិន និងជាផ្នែកនៃកំលាំង ពលកម្មជំនាញ សំរាប់ភាពបត់បែននៃការងារ។ ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ និងមានភាពគាំទ្ររួមទាំងច្បាប់ផងដែរ គួរតែត្រូវបានបង្កើតឡើង ។

គោលនយោបាយជាតិសម្រាប់ TVET ត្រូវបានបង្កើតឡើង ក្រោមការដឹកនាំរបស់ការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ។

ប្រភព៖ គោលនយោបាយជាតិសម្រាប់ TVET 2017-25

13 ចំណែកនេះ បានកើនឡើងដល់ 18 ភាគរយពេលវិស័យអចលនទ្រព្យ (ចាត់ប្រភេទនៅក្រោមសេវាកម្ម) ត្រូវបានរាប់បញ្ចូល។

14 គ្រួសារ និងបុគ្គលច្រើនតែចូលរួមក្នុងការទិញទំនិញជាប់ធន់បានយូរ និងទ្រព្យយូរអង្វែងច្រើនជាងទំនិញបរិភោគជាមូលដ្ឋាននៅពេលដែលពួកគេមានភាពធូរធារកាន់តែខ្លាំង។

កម្មសិទ្ធិលើទំនិញជាប់បានយូរ របស់គ្រួសារក្នុងតំបន់ជនបទ បានឈានឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ ការកើនឡើងនៃកម្មសិទ្ធិ លើទូរស័ព្ទដៃ ម៉ូតូ និងកុំព្យូទ័រផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គ្រួសារជនបទ មានលក្ខណៈគួរជាទីចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំង។ ក្នុងឆ្នាំ 2004 មានតែ 5.7 ភាគរយនៃគ្រួសារជនបទដែលមានទូរស័ព្ទដៃ និង 22.3 ភាគរយមានម៉ូតូ (តារាងទី 3)។ មកដល់ឆ្នាំ 2015 គ្រួសារជនបទ 75 ភាគរយ មានទូរស័ព្ទដៃ និង 67 ភាគរយ មានម៉ូតូ។ កម្មសិទ្ធិលើទូរទស្សន៍ (និងកុំព្យូទ័រផ្ទាល់ខ្លួន) ក៏មាន ការកើនឡើងគួរជាទីកត់សម្គាល់។ គិតមកត្រឹមឆ្នាំ 2015 មាន 61 ភាគរយនៃគ្រួសារជនបទមានទូរទស្សន៍ បើប្រៀបធៀប ជាមួយអត្រា 40 ភាគរយ ប៉ុណ្ណោះក្នុងរយៈពេលមួយទសវត្សរ៍ កន្លងមក។

តារាងទី 3៖ មុខទំនិញជាប់បានយូរដែលត្រូវបានប្រើកម្មសិទ្ធិរបស់គ្រួសារទៅតាមទីតាំងភូមិសាស្ត្រ (ភាគរយ)

មុខទំនិញ	2004		2015	
	ក្រៅ	ជនបទ	ក្រៅ	ជនបទ
វិទ្យុ	36.1	34.9	32	32
ទូរទស្សន៍	46.3	39.8	68	61
ចានផ្កាយរណប	0.5	0.4	3	3
ស្នេហ៍អូ	23.5	18.7	13	11
ទូរស័ព្ទដៃ	14.1	5.7	77	75
កង់	63.1	65.6	64	66
ម៉ូតូ	29.1	22.3	71	67
ឡាន	3	0.8	4	2
កុំព្យូទ័រ	2	0.2	8	5

ប្រភព៖ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវសង្គមសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា

ទោះយ៉ាងណាក្តី ប្រសិនបើវិស័យវាយនភណ្ឌ និងវិស័យ សំណង់ជួបប្រទះការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុក អាចមានផលប៉ះពាល់ ដល់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។ ការថមថយនៃវិស័យវាយនភណ្ឌ និងសំណង់ អាចជះឥទ្ធិពលមួយចំនួនលើការរកចំណូលរបស់ ជនក្រីក្រ ដោយសារតែមានការងារថែមម៉ោងតិចតួច និងមិន មានការងារក្នុងថ្ងៃសម្រាក។ ការស្ទាបស្ទង់មតិប្រចាំត្រីមាស បឋមលើកចុងក្រោយបំផុត របស់កម្មករកាត់ដេរក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ក៏បានបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា ការរកចំណូលប្រចាំថ្ងៃ របស់កម្មករ និយោជិតកាត់ដេរ បានធ្លាក់ចុះក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ 2017 បើ

ប្រៀបធៀបជាមួយខែកុម្ភៈឆ្នាំ 2017 ។ ជាលទ្ធផលការបង្វែរ ប្រាក់ ដែលមានប្រភពចេញពីវិស័យទាំងអស់នេះ ក៏អាចមាន លទ្ធភាពថយចុះជាហេតុធ្វើឲ្យមានភាពវិវត្តិលើចរិកាគ្រួសារ និងបន្ថយការចំណាយលើការអប់រំសុខភាព និងការវិនិយោគ ក្នុងសកម្មភាពកសិកម្ម ក្នុងតំបន់ជនបទផងដែរ ប្រសិនបើ និន្នាការនេះនៅតែបន្ត។

ការអនុវត្តសសសស្ត្រសំខាន់ៗទាំងពីរប្រកបដោយជោគជ័យ៖ ជំនួយសង្គម និងសន្តិសុខសង្គមដែលត្រូវបានព្យាករណ៍ ក្នុង ក្របខ័ណ្ឌការងារគោលនយោបាយជាតិកិច្ចគាំពារសង្គមឆ្នាំ 2016-25 (SPPF) អាចជួយទប់ស្កាត់កុំឲ្យគ្រួសារនៅតំបន់ ជនបទធ្លាក់ចូលទៅក្នុងភាពក្រីក្រវិញ (សូមមើលប្រអប់ទី 3 សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមស្តីពី SPPF)។ បើយោងទៅលើការបន្ត លូតលាស់យឺតយ៉ាវរបស់វិស័យកសិកម្ម សេដ្ឋកិច្ចមិនមែន កសិកម្ម (វាយនភណ្ឌ សេវា និងការបង្វែរប្រាក់) របស់តំបន់ ជនបទកន្លងមកនេះ គឺជាកត្តាចូលរួមវិភាគទានដ៏ចម្បង ចំពោះ ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។ ហេតុនេះ ការធ្លាក់ចុះនៃវិស័យ វាយនភណ្ឌដែលប្រើប្រាស់កម្លាំងពលកម្មច្រើន នឹងក្លាយជា បញ្ហាប្រឈមមួយសម្រាប់ការងារ ចំណូល និងការកាត់បន្ថយ ភាពក្រីក្រ។

វិស័យខាងក្រៅ

ជំហរខាងក្រៅរបស់កម្ពុជា ត្រូវបានពង្រឹងបន្ថែមទៀត ស្រប ពេលដែលឱនភាពពាណិជ្ជកម្មបានរួមតូច។ ដោយមានការ នាំចេញដ៏រឹងមាំ និងការនាំចូលតិចជាងមុន ឱនភាពគណនីចរន្ត ត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា មានភាពរួមតូចជាងមុន ហើយត្រូវ បានបន្តបំពេញដោយហិរញ្ញប្បទាន ពីលំហូរចូលនៃការវិនិយោគ ផ្ទាល់ពីបរទេស ដែលមានការកើនឡើង។

ការនាំចេញទំនិញនៅតែបន្តមានភាពរឹងមាំក្នុងអំឡុងពេលស ទី1 នៃឆ្នាំ2017 ថ្វីបើមានការថយចុះបន្តិចពីឆ្នាំកន្លងមកក្តី។ ការនាំចេញទំនិញត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា មានការកើនឡើង ក្នុងអត្រា 10 ភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន នៅឆ្នាំ 2016 ដែលបាន កើនឡើងពី 8.4 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2015។ ថ្វីបើ ការនាំចេញ សម្លៀកបំពាក់ និងផលិតផលវាយនភណ្ឌដទៃទៀតបាន ថមថយបន្តិចក្តី ការនាំចេញផលិតផលពុំមែនវាយនភណ្ឌ រួមទាំងការនាំចេញផលិតផលស្បែកជើងបានកើនឡើង។ ការ នាំចេញផលិតផលស្បែកជើងដែលជាផលិតផលទីពីរ បន្ទាប់ពី

**ប្រអប់ទី ៣៖ ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយជាតិ
គាំពារសង្គម ២០១៦-២៥**

ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គម (SPPF) ដែលបានអនុម័តនៅក្នុងខែមិនា ឆ្នាំ ២០១៧ ផ្អែកលើសសរស្តម្ភពីរ៖ (ក) ជំនួយសង្គម (ភាពមានអាសន្ន ការអភិវឌ្ឍមូលធន/ធនធានមនុស្ស ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ និងសុខុមាលភាព) និង (ខ) សន្តិសុខសង្គម (ប្រាក់សោធននិវត្តន៍ ធានារ៉ាប់រងសុខភាព និងធានារ៉ាប់រងចំពោះគ្រោះថ្នាក់និងពិការភាពរបស់កម្មករ)។ កម្មវិធីជំនួយសង្គមថ្មីដែលនឹងត្រូវដាក់ដំណើរការគឺការផ្ទេរសាច់ប្រាក់ (ពិការភាពដោយកង្វះអាហារូបត្ថម្ភរបស់កុមារ និងចាស់ជរា) ខណៈដែលកម្មវិធីជំនួយនាពេលបច្ចុប្បន្នមានដូចជា មូលនិធិសមធម៌សុខភាព អាហារូបត្ថម្ភ អាហារូបត្ថម្ភ អាហារូបករណ៍ និងកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ នឹងត្រូវបានពង្រីក។ គម្រោងសន្តិសុខសង្គមមានគោលដៅឆ្ពោះទៅកាន់ការធានារ៉ាប់រងសុខភាពជាសកល គម្រោងប្រាក់សោធននិវត្តន៍ និងការធានារ៉ាប់រងសំរាប់អ្នកគ្មានការងារធ្វើ។ សំរាប់ប្រជាជនក្រីក្រនិងងាយរងគ្រោះដែលគ្មានសមត្ថភាពចូលរួមក្នុងគម្រោងសន្តិសុខសង្គម រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានឹងពិចារណាលទ្ធភាពក្នុងការជួយគាំទ្រការចំណាយជំនួសពួកគេ។

ដើម្បីសម្រេចបានគោលដៅខាងលើគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គម ស្នើអោយមានការពិនិត្យឡើងវិញនូវចន្លោះសម្ព័ន្ធស្ថាប័ន និងការបែងចែកច្បាស់លាស់នូវកំលាំងពលកម្ម ដែលរួមបញ្ចូលទាំងការបង្កើតអោយមាននូវក្រុមប្រឹក្សាជាតិគាំពារសង្គម ការដាក់អោយមាននិយ័តករសន្តិសុខសង្គម និងការបញ្ចូលគ្នានូវប្រតិបត្តិការសន្តិសុខសង្គមដែលរួមមានថវិការជាតិសំរាប់សន្តិសុខសង្គម (NSSF) ថវិការជាតិសម្រាប់សង្គមរបស់មន្ត្រីរាជការ (NSSFC) ថវិការជាតិសម្រាប់អតីតយុទ្ធជន (NFV) និងថវិការសម្រាប់ជនពិការ (PWDF)។

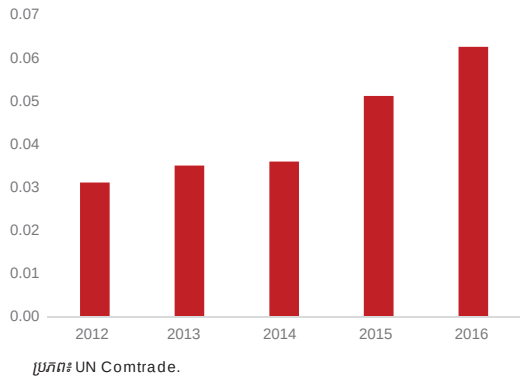
គេរំពឹងថាការចូលរួមចំណែកទៅក្នុងប្រព័ន្ធសន្តិសុខសង្គមគឺជាប្រភពហិរញ្ញវត្ថុក្នុងស្រុកដែលនឹងអាចប្រើប្រាស់ សម្រាប់វិនិយោគក្នុងសញ្ញាបណ្ណរដ្ឋាភិបាល។ វាធ្វើអោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាអាចប្រើប្រភពហិរញ្ញវត្ថុនេះសំរាប់ការវិនិយោគសាធារណៈ។ យន្តការនេះជួយកាត់បន្ថយការពឹងផ្អែកលើការផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុពីបរទេស និងការលើកកម្ពស់ដល់ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារមូលបត្រក្នុងស្រុក។

គោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គមត្រូវបានផ្តួចផ្តើមឡើងក្រោមការដឹកនាំនិងសម្របសម្រួលពីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ និងការប្រឹក្សាជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតដែលរួមមានក្រសួងកិច្ចការសង្គម អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា និងក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ។

ប្រភព៖ គោលនយោបាយជាតិ សន្តិសុខសង្គមរបស់បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ 2017-2025

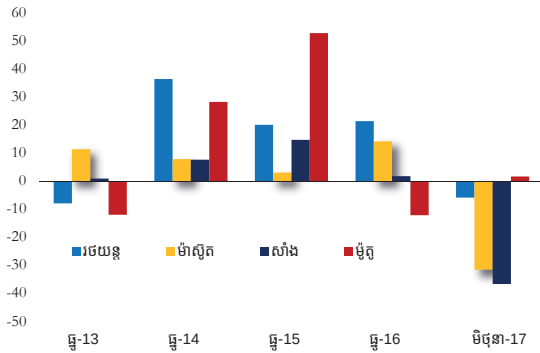
សម្លៀកបំពាក់ និងផលិតផលវាយនភណ្ឌបានកើនឡើងក្នុងអត្រា 19.3 ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំនៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 បើប្រៀបធៀបជាមួយអត្រា 15.6 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2016 ។ ការនាំចេញគ្រឿងចក្រអគ្គិសនី ឧបករណ៍ គ្រឿងបន្លាស់ កង់ និងគ្រឿងបន្លាស់រថយន្ត (HS 85 និង 87 រួមបញ្ចូលគ្នា) បានកើនឡើងដល់អត្រា 30.8 ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំនៅឆ្នាំ 2016 ថ្មីបើមានមូលដ្ឋានទាបគឺ។ បើសិនជាតម្លៃទំនិញអន្តរជាតិមិនបន្តមានតម្លៃថោកទេនោះ ការនាំចេញកៅស៊ូបានកើនឡើងស្ទើរពីរដង ដោយបានកើនឡើងដល់ 95.4 ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំនៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017។ សំខាន់ជាងនេះទៀត ចំណែករបស់ប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកបន្តកើនឡើង (រូបភាពទី 12)។

**រូបភាពទី 12៖ ចំណែករបស់ប្រទេសកម្ពុជា
ក្នុងពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកបន្តកើនឡើង
(ភាគរយនៃពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក)**

ស្របពេលដែលវិស័យសំណង់បង្ហាញសញ្ញានៃការថមថយកំណើនការនាំចូលក៏បានថយចុះផងដែរ។ ការនាំចូលដែក និងស៊ីម៉ង់ត៍បានថយចុះ។ សកម្មភាពសាងសង់ថយល្បឿន ក៏ធ្វើឲ្យតម្លៃការក្នុងស្រុកថយចុះដែរ។ ជាលទ្ធផលការនាំចូលទំនិញប្រើប្រាស់យូរអង្វែងសំខាន់ៗ ដូចជាម៉ូតូ និងទំនិញមិនយូរអង្វែងដូចជា ផលិតផលប្រេងឥន្ធនៈមានកម្រិតការនាំចូលថយចុះក្នុងរយៈពេលពាក់កណ្តាលទីមួយនៃឆ្នាំ 2017 (រូបភាពទី 13)។ បន្ថែមលើនេះទៀត ការនាំចូលក៏មានការរួមចូលដោយសារការពង្រីកឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុក។ ឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុកទាំងនោះ បានពង្រីកផលិតកម្មទំនិញប្រើប្រាស់ ជាពិសេសសម្រាប់ផលិតផលចំណីអាហារ និងភាស្តៈដែលបានជំនួសឲ្យផលិតផលនាំចូលមួយផ្នែក។

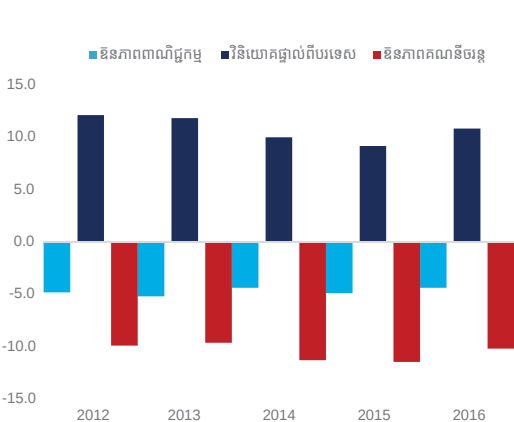
រូបភាពទី 13: ការនាំចូលទំនិញប្រើប្រាស់យូអង្វែង និងផលិតផលប្រេងឥន្ធនៈសំខាន់ៗបានថយចុះ (គិតដល់ពេលនេះក្នុងឆ្នាំ, បំរុងបំរុងលើឆ្នាំ)

ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា

ជំហរខាងក្រៅរបស់កម្ពុជាមានភាពប្រសើរឡើងថែមទៀត។ ការនាំចេញទំនិញបន្តមានភាពរឹងមាំ ដែលគួបនឹងការនាំចូលថយចុះ បានធ្វើឲ្យឱនភាពពាណិជ្ជកម្មមានការរួមចំណែក។ ឱនភាពគណនីចរន្ត ត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា បានថយចុះមកត្រឹម 10.2 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2016។ ដោយបានថយចុះពីអត្រា 11.5 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2015 (រូបភាពទី 14)។ ឱនភាពនេះ ត្រូវបានផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដោយកំណើនលំហូរចូល នៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ដោយបានប៉ាន់ប្រមាណថា បានឈានដល់អត្រា 10.8 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2016 បើប្រៀបធៀបជាមួយអត្រា 9.1 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2015។

រូបភាពទី 14: ជំហរខាងក្រៅរបស់កម្ពុជាមានភាពប្រសើរឡើង (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស)

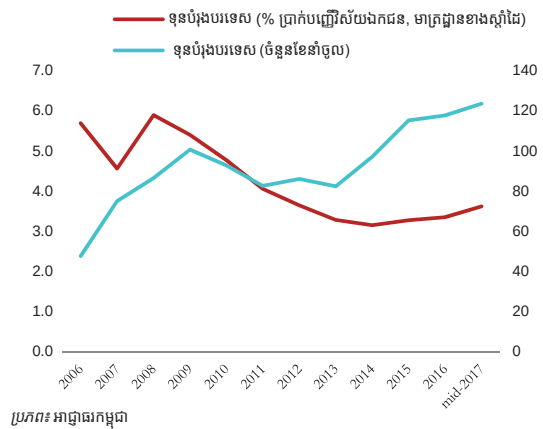

ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា

លំហូរមូលធន និងគោលជំហរនិរន្តរភាពប្រសើរឡើង បានចូលរួមរីករាលដាលបានធ្វើឲ្យមានការកើនឡើង នៃប្រាក់បម្រុងទុកអន្តរជាតិដែលបានឡើងដល់ 7.8 ពាន់លានដុល្លារ

អាមេរិក (សមមូលនឹង 6 ខែនៃការនាំចូលជាសក្តានុពល) គិតត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 (រូបភាពទី 15)។ ករណីនេះកើតឡើង ដោយទ្រព្យសកម្មសុទ្ធនៅបរទេសរបស់ធនាគារកណ្តាលដែលបានកើនឡើងដោយបានរីកនៅអត្រា 30 ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំនាពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 ដោយបានកើនឡើងពីអត្រា 23.6 ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ 2016។ ទោះយ៉ាងណាក្តី នៅពេលដែលភាគរយរបស់ប្រាក់បញ្ញើវិស័យឯកជន (ប្រាក់បញ្ញើជាប្រភេទបរទេស មិនមានការរឹតត្បិតសុទ្ធ) កម្រិតនៃប្រាក់បម្រុងទុកបរទេសនៅតែបន្តស្ថិតក្រោម 100 ភាគរយ។

រូបភាពទី 15: ទុនបំរុងបរទេសកើនបន្តទៀត

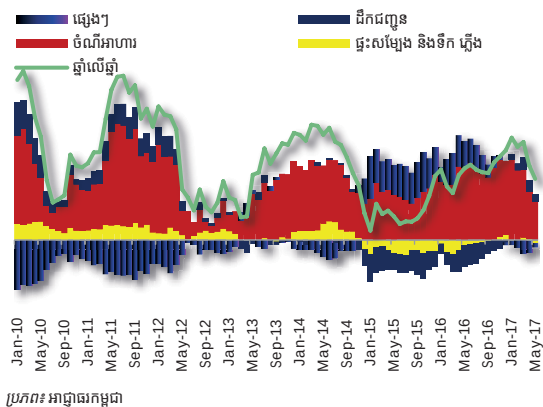
ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា

អតិផរណា

សម្ពាធអតិផរណាដែលបានកើនឡើងក្នុងចុងឆ្នាំ 2016 បានឆ្លុះបញ្ចាំងមកវិញនៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 (រូបភាពទី 16)។ ការថយចុះនៃការនាំចូល និងកំណើនឥណទាន បានឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញតម្រូវការក្នុងស្រុក មានការថយចុះ ជាងមុននៅពេលដែលសន្ទុះនៃវិស័យសំណង់ បានបង្ហាញសញ្ញានៃការថយចុះមកវិញ។ ការលូតលាស់ឥណទានក្នុងស្រុក ក៏បានថយចុះមកវិញផងដែរ។ អតិផរណាបានថយមកត្រឹម 2.6 ភាគរយ (ធៀបនឹងឆ្នាំមុន) ក្នុងខែសីហា ឆ្នាំ 2017 ដោយបានធ្លាក់ចុះពី 3.9 ភាគរយនៅចុងឆ្នាំ 2016។

អនុសន្ទស្សន៍ចំណីអាហារ ដែលជាសមាសភាពចម្បងមានទំងន់ 43 ភាគរយនៃកន្ត្រក អតិផរណារបស់កម្ពុជា បានឆ្លុះបញ្ចាំងមកវិញចាប់ពីដើមឆ្នាំ 2017 ។ អនុសន្ទស្សន៍បានថយមកអត្រា 2.5 ធៀបនឹងឆ្នាំមុនត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 ថយចុះ

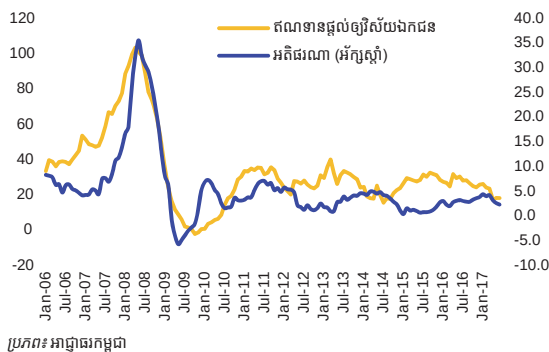
រូបលេខ 16៖ អតិផរណាថយចុះនៅពេលដែលថ្លៃអាហារ ថយចុះដោយតម្រូវការតិចជាងមុន។ ចូលរួមវិភាគទាន ដល់អតិផរណា 12ខែ (ភាគរយ)

ពីអត្រា 6 ភាគរយក្នុងរយៈពេលដូចគ្នានេះនៅឆ្នាំ 2016។ សម្ពាធលើតម្លៃត្រី សាច់ បក្សី បន្លែ និងផ្លែឈើក៏បានថយចុះផងដែរ។ ប៉ុន្តែសមាសធាតុការធ្វើដំណើរបានកើនឡើង ដោយមានការងើបឡើងសន្សំៗនៃតម្លៃប្រេងអន្តរជាតិ។ ការថយចុះថ្លៃអាហារ ក៏ធ្វើឲ្យសមាសធាតុអំពីធានីយដ្ឋាន ការថែទាំសុខភាព បរិក្ខារបំពាក់ និងសម្លៀកបំពាក់ ដែលទាំងអស់នេះរួមគ្នា ត្រូវបានចាត់ចំណាត់ប្រភេទនៅក្រោម “ផ្សេងៗ” មានការថយចុះផងដែរ។

អតិផរណាថយចុះក្នុងអំឡុងពាក់កណ្តាលទីមួយនៃឆ្នាំ 2017 ប្រហែលជាដោយសារតម្រូវការក្នុងស្រុកថយចុះជាងមុន ដោយសារវិស័យសំណង់បានបង្ហាញសញ្ញានៃការថយចុះហើយកំណើនឥណទានក្នុងស្រុកក៏បានឆ្លើយតបជាងមុន (រូបភាពទី 17)។ ចំណុចនេះបណ្តាលឲ្យមានតម្រូវការក្នុងស្រុក

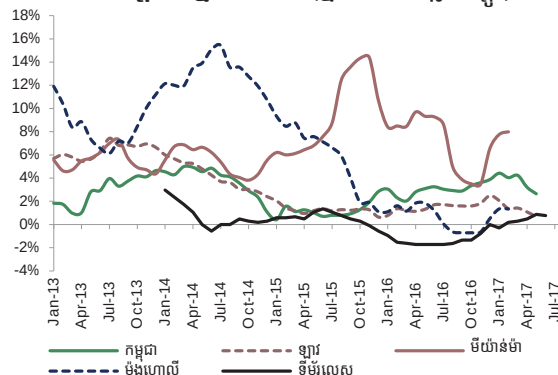
រូបលេខ 17៖ អតិផរណាថយចុះបង្កឡើងដោយការបរិភោគតិចជាងមុនស្របពេលដែលកំណើនឥណទានថយចុះ (ឆ្នាំ ភាគរយផ្លាស់ប្តូរ)

តិចជាងមុន ធ្វើឲ្យកំណើនការនាំចូលធ្លាក់ចុះក្នុងរយៈពេល 6 ខែដំបូងនៃឆ្នាំ 2017។ ទោះបីជាយ៉ាងណា ការងើបឡើងវិញនៃថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈនៅតែបន្តទៅមុខ វាទំនងជាអតិផរណាការនាំចូលដោយ “ទាំងស្រុង (pass-through)” នៃតម្លៃប្រេងអន្តរជាតិនាំចូលមកក្នុងអតិផរណាក្នុងស្រុក ប្រហែលជាត្រូវកើតមានឡើង។

អតិផរណាថ្នាក់តំបន់ក៏បានថយចុះបន្តិចផងដែរ។ ក្រោយពីបានឆ្លងកាត់ការកើនឡើងខ្ពស់នៅចុងឆ្នាំ 2016 និងដើមឆ្នាំ 2017 អតិផរណាក្នុងបណ្តាប្រទេសជាច្រើននៅតំបន់អាស៊ីបូព៌ានិងប៉ាស៊ីហ្វិក បានថយចុះបន្តិចក្នុងអំឡុងពេលត្រីមាសទីពីរក្នុងឆ្នាំ 2017 (រូបលេខ 18)។ ថ្វីបើមានការងើបឡើងនៃតម្លៃទំនិញនិងការកើនឡើងនៃ អតិផរណាតម្លៃអ្នកផលិតក្តី ប៉ុន្តែតម្លៃអតិផរណាអ្នកប្រើប្រាស់ត្រូវបានរំពឹងថា ស្ថិតនៅកម្រិតទាបក្នុងប្រទេសជាច្រើនក្នុងតំបន់ បើយោងទៅលើការរំពឹងទុកផ្នែកអតិផរណាដែលមានមូលដ្ឋានរឹងមាំ និងការជះឥទ្ធិពលកម្រិតទាប។¹⁵

រូបលេខ 18៖ អតិផរណាមានភាពស្រាលក្នុងតំបន់ហើយបានថយចុះក្នុងបណ្តាប្រទេសជាច្រើននៅពេលពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017។ (ឆ្នាំ ភាគរយផ្លាស់ប្តូរ)

ប្រភេទ៖ បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចតំបន់អាស៊ីបូព៌ានិងប៉ាស៊ីហ្វិកប្រចាំខែធ្នូ 2017

វិស័យរូបិយវត្ថុ

កំណើនរូបិយវត្ថុទូលាយ បានជម្រុញជាចម្បង ដោយការកើនឡើង នៃការប្រាក់បញ្ញើជារូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ និងទំនុកចិត្តកាន់តែច្រើនឡើងក្នុងប្រព័ន្ធធនាគារ។ ប៉ុន្តែឥណទានក្នុងស្រុកបានថយចុះ ដោយត្រឡប់ទៅរកកំណើននិរន្តរភាព ស្របពេលដែលវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យបង្ហាញសញ្ញាក្នុងការថយចុះ។ បន្ទាប់ពីរយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំនៃភាពស៊ីជម្រៅផ្នែក

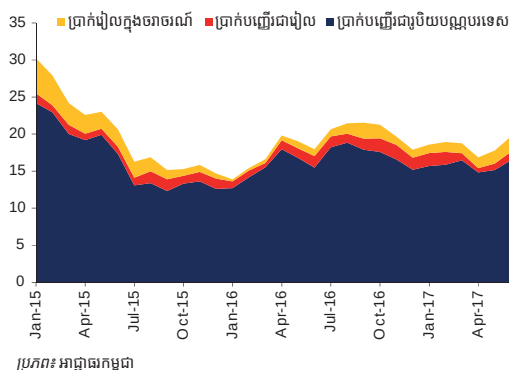
15 Regional Economic Outlook, Asia and Pacific, April 2017.

ហិរញ្ញវត្ថុជីវភាពរស់ជាលើកដំបូង កំណើនឥណទាននៃវិស័យធនាគារបានថយចុះមកក្រោម 20 ភាគរយ (ធៀបនឹងឆ្នាំមុន)។ ជាលទ្ធផលសមាមាត្រ (សុទ្ធ) នៃកម្ចី-ប្រាក់បញ្ញើ បានថយចុះមកត្រឹម 95.7 ភាគរយត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 ដោយបានថយចុះពីអត្រា 100 ភាគរយនៅចុងឆ្នាំ 2016។

ក) រូបិយវត្ថុសរុប អត្រាការប្រាក់ និងអត្រាប្តូរប្រាក់

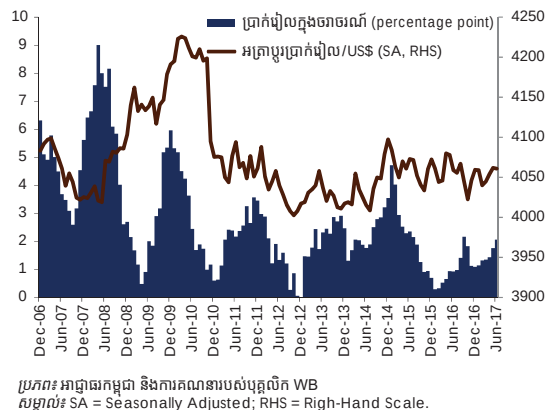
ការលូតលាស់រូបិយវត្ថុទូលាយ ត្រូវបានពន្លឿនដោយការកើនឡើងនៃប្រាក់បញ្ញើ ជារូបិយវត្ថុ អន្តរជាតិ (FCDs)។ កំណើនរូបិយវត្ថុទូលាយមានអត្រា 19.7 ភាគរយ (ធៀបនឹងឆ្នាំមុន) ក្នុងអំឡុងពាក់កណ្តាលដំបូងនៃឆ្នាំ 2017 (ឬ 72.6 ភាគរយនៃទំហំផ.ស.ស) ដោយបានកើនឡើងពីអត្រា 17.9 ភាគរយ (ឬ 71.3 ភាគរយនៃទំហំផ.ស.ស) នៅចុងឆ្នាំ 2016។ ដោយមានទំនុកចិត្ត ក្នុងប្រព័ន្ធធនាគារ ការកើនឡើងនៃប្រាក់បញ្ញើ ជារូបិយវត្ថុអន្តរជាតិចូលរួម 16.5 ភាគរយនៃកំណើនរូបិយវត្ថុទូលាយត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 (រូបលេខ 19)។ ការកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃប្រាក់បញ្ញើ ជារូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ ក៏ឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញអំពី លំហូរដើមទុនដ៏រឹងមាំដែលអនុញ្ញាតឲ្យធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ដែលជាធនាគារកណ្តាលរបស់កម្ពុជា អាចប្រមូលផ្តុំរូបិយវត្ថុបរទេសបម្រុងទុកដុល បានកាន់តែច្រើនថែមទៀត។

រូបភាពទី 19៖ ការដាក់ប្រាក់ជារូបិយវត្ថុអន្តរជាតិបន្ត ជំរុញការលូតលាស់ផ្នែករូបិយវត្ថុភាគច្រើន។ ចូលរួមវិភាគទានដល់កំណើនរូបិយវត្ថុទូលាយ (ភាគរយ)

ការចូលរួមវិភាគទានចំពោះកំណើន រូបិយវត្ថុទូលាយពីប្រាក់រៀលក្នុងចរាចរណ៍ ក៏ត្រូវបានបង្កើនក្នុងពាក់កណ្តាលទីមួយនៃឆ្នាំ 2017 ផងដែរ។ ការចូលរួមវិភាគទានកើនឡើងរហូតដល់ 2.1 ភាគរយ ដោយបានកើនឡើងពីអត្រា 1.1 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2016។ គោលនយោបាយរបស់ធនាគារកណ្តាលក្នុងការលើកកម្ពស់ក្នុងការប្រើប្រាស់រូបិយវត្ថុជាតិ ក៏ប្រហែលជាបានចូលរួមវិភាគទានដល់ការកើនឡើងនេះផងដែរ។ គ្រឹះស្ថានទើបតែត្រូវបានបង្កើតថ្មី ហៅថាប្រតិបត្តិការផ្តល់សន្និធិភាពដោយមានការធានា (LPCO) ដែលមានគោលដៅក្នុងការបង្កើតអត្រាស្មើនៃរូបិយវត្ថុជាតិដែលខ្ចីសម្រាប់ទីផ្សារបច្ចុប្បន្នកំពុងត្រូវបានអនុវត្ត។¹⁶ ការអនុវត្តនេះ ធ្វើឡើងក្រោយពីមានការដាក់ឲ្យមាន វិញ្ញាបនបត្របញ្ជាក់ការដាក់ប្រាក់ ដែលអាចចរចាបាន (NCDs) ដែលជាបំណុលមានការប្រាក់រយៈពេលខ្លីចេញដោយធនាគារកណ្តាលដើម្បីលើកកម្ពស់ការផ្តល់ប្រាក់កម្ចីអន្តរធនាគារ។ អាស្រ័យដោយសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ជាសេដ្ឋកិច្ចប្រើប្រាស់រូបិយវត្ថុដុល្លារអាមេរិកខ្លាំង រាល់ការកើនឡើងនៃប្រាក់រៀលក្នុងចរាចរណ៍ ជាដើម្បីយ៉ាងធ្វើឲ្យអត្រាប្តូរប្រាក់រៀលជាមួយដុល្លារស្ថិតក្រោមសម្ពាធន (រូបលេខ 20)។ ការដាក់ឲ្យមានប្រតិបត្តិការផ្តល់សន្និធិភាពដោយមានការធានា ជួយ “បន្សុត” សាច់ប្រាក់ងាយស្រួលដែលលើស (“sterilize” excess liquidity) ពេលបរិមាណបន្ថែមនៃប្រាក់រៀលត្រូវបានដាក់បញ្ចូលមកក្នុងទីផ្សារ។ វិធានការទាំងអស់នេះ ប្រហែល

រូបលេខ 20៖ ការចូលរួមវិភាគទានដោយប្រាក់រៀលក្នុងចរាចរណ៍ដល់ការលូតលាស់រូបិយវត្ថុទូលាយ (M2) និងអត្រាប្តូរប្រាក់ រៀល/ដុល្លារអាមេរិក។

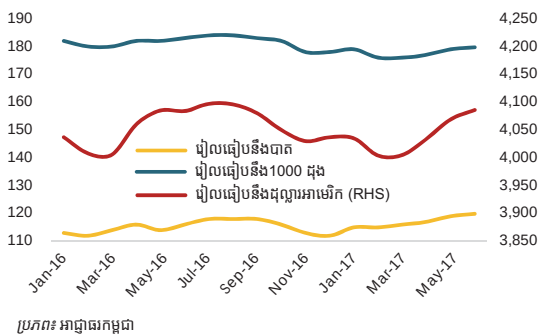

16 យោងតាមធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា គោលបំណងរបស់ LPCO គឺ ដើម្បី (ក) បង្កើតអត្រាស្មើជាមួយសម្រាប់ទីផ្សារ ដើម្បីជំរុញការលូតលាស់នយោបាយរូបិយវត្ថុផ្អែកលើយន្តការទីផ្សារ (ខ) លើកកម្ពស់វិញ្ញាបនបត្របញ្ជាក់ការដាក់ប្រាក់ដែលអាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ជារូបិយវត្ថុក្នុងប្រតិបត្តិការទីផ្សារអន្តរធនាគារ (គ) លើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀល (ឃ) គាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្ម និង (ង) ចូលរួមវិភាគទានដើម្បីបន្តបង្កើនអត្រាប្តូរប្រាក់បច្ចុប្បន្ន ដែលមានកម្រិតខ្ពស់សម្រាប់ប្រាក់រៀល។ អត្រាការប្រាក់ LPCO បច្ចុប្បន្នត្រូវបានកំណត់ត្រឹម 3 ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំ។ សម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែម សូមមើល https://www.nbc.org.kh/english/news_and_events/news_info.php?id=230.

ជាអាចជួយប្រទេសកម្ពុជាឲ្យអាចស្តារឡើងវិញនូវឯករាជ្យភាពគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ដែលបច្ចុប្បន្ន កំពុងរងផលប៉ះពាល់ពីការប្រើប្រាស់រូបិយវត្ថុដុល្លារកម្រិតខ្ពស់។

អត្រាប្តូរប្រាក់រៀល/ដុល្លារថ្មីៗនេះ: បានធ្លាក់ចុះដល់ 4.053 រៀលក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ 2017 ប្រៀបធៀបជាមួយអត្រា 4.037 រៀលក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ 2016 (រូបភាពទី 21)។ ប្រាក់រៀលក៏បានធ្លាក់ថ្លៃផងដែរធៀបជាមួយប្រាក់បាតថៃ និងប្រាក់ដុងរៀតណាម។ ទោះយ៉ាងណាក្តី ការចុះប្រាក់រៀលធៀបជាមួយប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក និងរូបិយវត្ថុក្នុងបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់ដែលបានឃើញនាពេលថ្មីៗនេះ ហាក់ដូចជាលទ្ធផលមួយផ្នែកនៃកត្តាតាមរដូវកាល។ ការធ្លាក់តម្លៃហាក់ពុំមែនបង្កឡើងដោយការកើនឡើងនៃរូបិយវត្ថុជាតិក្នុងការចរាចរ ដែលបានកើនឡើងដល់កំណើន 18.3 ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ 2017 ដោយបានកើនឡើងពីអត្រា 8.9 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2016 ជាលទ្ធផលនៃការផ្ដើមគំនិតរបស់ធនាគារកណ្តាល ក្នុងការលើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់រូបិយវត្ថុក្នុងស្រុក។

រូបលេខ 21៖ ប្រាក់រៀលបានចុះថ្លៃបន្តិចធៀបជាមួយប្រាក់ដុល្លារ ប្រាក់បាត និងប្រាក់ដុង។

អត្រាការប្រាក់ទាំងកម្ចី និងប្រាក់បញ្ញើបានថយចុះ៖ ការថយចុះនេះ អាចជាលទ្ធផលកើតពីការដាក់ឲ្យមានវិធានការម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចប្រយ័ត្នប្រយោជន៍ (macro-prudential) នាពេលថ្មីៗនេះ ដោយក្នុងនោះរួមមានទាំងច្បាប់ពិធានការប្រាក់។ សំខាន់ជាងនេះទៀត ការដាក់ប្រាក់បញ្ញើរយៈពេលខ្លី (12 ខែ) និងអត្រាប្រាក់កម្ចី បានថយចុះគួរជាទីកត់សម្គាល់ ដោយបានចុះទៅដល់អត្រា 5.99 ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំសម្រាប់ការដាក់ប្រាក់ និង 14.42 ភាគរយសម្រាប់ការឲ្យខ្ចីក្នុងមួយឆ្នាំក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ 2017 ដោយបានថយចុះពីអត្រា 6.91 ភាគរយ

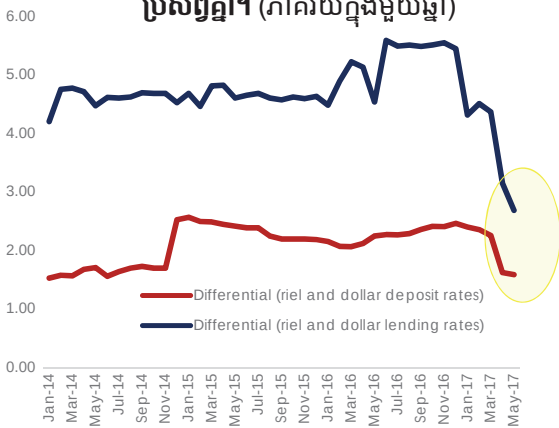
សម្រាប់ការដាក់ប្រាក់បញ្ញើ និង 17.35 ភាគរយសម្រាប់កម្ចីក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ 2016។ ក្នុងអំឡុងរយៈពេលដូចគ្នានេះ ការដាក់ប្រាក់បញ្ញើជាដុល្លារអាមេរិករយៈពេលខ្លី (12 ខែ) និងអត្រាកម្ចីបានថយចុះតែបន្តិចតែប៉ុណ្ណោះទៅដល់អត្រា 4.4 ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំ សម្រាប់ការដាក់ប្រាក់បញ្ញើ និង 11.73 ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំសម្រាប់កម្ចី ដោយបានថយចុះពីអត្រា 4.44 ភាគរយសម្រាប់ការដាក់ប្រាក់បញ្ញើ និង 11.9 ភាគរយសម្រាប់កម្ចី។

ការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហក់ នៃការដាក់ប្រាក់បញ្ញើជាប្រាក់រៀល និងអត្រាប្រាក់កម្ចី អាចស្ដែងឲ្យឃើញថា វិធានការនាពេលថ្មីៗនេះ ដែលផ្ដោតគោលដៅលើអត្រាការប្រាក់រយៈពេលខ្លី ដោយធនាគារកណ្តាល ប្រហែលជាបានទទួលលទ្ធផលជាវិជ្ជមានយ៉ាងហោចណាស់ ក៏ក្នុងរយៈពេលខ្លី។ វិធានការគោលនយោបាយពិធានការ (ក្នុងអត្រា 18 ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំ)¹⁷ និងការដាក់ឲ្យមានប្រតិបត្តិការផ្តល់សន្ទនីយភាពដោយមានការធានាដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់រៀលក្នុងអត្រាការប្រាក់ទាប ព្រមទាំងវិធានការដទៃទៀត។ មូលបត្រអាចជួញដូរបាន ត្រូវបានចេញដើម្បីលុបបំបាត់សាច់ប្រាក់ដែលមានលើស។ នៅផ្នែកតម្រូវការសម្រាប់ប្រាក់រៀល មានការតម្រូវឲ្យធនាគារ និងស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុត្រូវបង្កើនកម្ចីភាគបែងប្រាក់រៀលរបស់ខ្លួន ដោយត្រូវឈានដល់យ៉ាងហោចណាស់ 10 ភាគរយនៃកម្ចីសរុបរបស់ខ្លួនត្រឹមចុងឆ្នាំ 2019។¹⁸

ដោយហេតុថា អត្រាការប្រាក់កម្ចីជាប្រាក់រៀល មានអត្រាខ្ពស់ខ្លាំងនាពេលកន្លងមក ការកំណត់ពិធានការប្រាក់បានទាញអត្រាការប្រាក់ ឲ្យថយចុះគួរជាទីកត់សម្គាល់។ ហេតុនេះភាពខុសគ្នានៃអត្រាការប្រាក់ (ប្រាក់កម្ចី) ជាប្រាក់រៀល និងប្រាក់ដុល្លារត្រូវបានបង្រួមឲ្យតូចជាងមុនគួរជាទីកត់សម្គាល់ចាប់តាំងពីដើមឆ្នាំ 2017 (រូបលេខ 22)។ អ្វីដែលជាមូលដ្ឋាននៅពីក្រោយវិធានការគោលនយោបាយ គឺការធ្លាក់ចុះនៃកំណើនឥណទានក្នុងស្រុកជាទូទៅបណ្តាលមកពីការថយចុះនៃវិស័យសំណង់។ ដោយសារ វត្តមានវិធានការនេះ ធនាគារកណ្តាលអាចលើកកម្ពស់កម្ចីជាប្រាក់រៀល ស្របពេលជាមួយគ្នានោះអាចរក្សាអត្រាការប្រាក់នៃកម្ចីជាប្រាក់រៀលឲ្យខ្ពស់ជាងកម្ចីជាប្រាក់ដុល្លារតិចតួច (ឬស្មើ)។ ទិដ្ឋភាពនេះក៏អាចជួយដល់គោលនយោបាយរបស់ធនាគារកណ្តាលក្នុងការលើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់រូបិយវត្ថុក្នុងស្រុក។

17 ចូលជាធរមានចាប់ពីថ្ងៃទី 1 ខែមេសា ឆ្នាំ 2017 តទៅ សូមមើលប្រកាសលេខ B7017-109 PK ចុះថ្ងៃទី 13 ខែមីនា ឆ្នាំ 2017 ដោយធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា
 18 ប្រកាសលេខ B7-016-334-P-K ចុះថ្ងៃទី 1 ខែធ្នូ ឆ្នាំ 2016 ដោយធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា។ ប្រកាសនេះ ចូលជាធរមានចាប់ពីថ្ងៃទី 1 ខែធ្នូ ឆ្នាំ 2016 ហើយត្រូវអនុវត្តឲ្យបានពេញលេញត្រឹមថ្ងៃទី 31 ខែធ្នូ ឆ្នាំ 2019។

រូបលេខ 22៖ អត្រានៃការដាក់ប្រាក់ និង (កម្ចី) ជាប្រាក់រៀល និងប្រាក់ដុល្លារ បានចាប់ផ្តើមឈានទៅប្រសព្វគ្នា។ (ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំ)

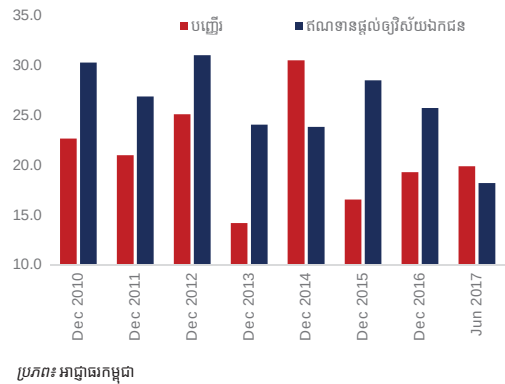
ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា

សមត្ថភាពក្នុងការបញ្ចុះអត្រាការប្រាក់កម្ចី ជាប្រាក់រៀល ស្របពេលជាមួយគ្នានោះក្បាស្ថានភាពជាទូទៅនៃអត្រាប្តូរប្រាក់រៀល/ដុល្លារអាមេរិករបស់ធនាគារកណ្តាល គឺមានភាពចាំបាច់ណាស់ ដើម្បីធ្វើគោលនយោបាយបញ្ជ្រាសវដ្តសេដ្ឋកិច្ច (countercyclical)។ គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុរបស់កម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន រងការប៉ះពាល់ដោយសារការប្រើប្រាស់ប្រាក់ដុល្លារកម្រិតខ្ពស់។ មកទល់ពេលនេះ ប្រទេសកម្ពុជា មានតែគោលនយោបាយសារពើពន្ធនៅក្នុងដែនរបស់ខ្លួន ដើម្បីកាត់បន្ថយហានិភ័យ។

ខ) វិស័យធនាគារ

កំណើនឥណទានរបស់វិស័យធនាគារ បានថយចុះបន្ទាប់ពីការលូតលាស់ផ្នែកឥណទានយ៉ាងឆាប់រហ័សក្នុងរយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំកន្លងមក។ ចំណុចនេះ ស៊ីសង្វាក់ជាមួយសញ្ញានៃការថយចុះរបស់វិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ។ កំណើនឥណទានរបស់វិស័យធនាគារ បានថយចុះមកត្រឹមអត្រា 18.2 ភាគរយ (រៀបរៀងឆ្នាំមុន) នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 ដោយបានថយចុះពីអត្រា 25.8 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2015 (រូបលេខ 23)។ ដូចបានពិភាក្សាខាងដើមហើយថា វិធានការប្រុងប្រយ័ត្នម៉ាក្រូ ដែលត្រូវបានដាក់ឱ្យមាននាពេលថ្មីៗនេះ ដោយធនាគារកណ្តាលអាចជួយមួយផ្នែក ក្នុងការធ្វើឱ្យកំណើនឥណទានក្នុងប្រទេសមានការស្រួតចុះ។ ឥណទានមិនទាន់បានសងមកវិញ ផ្តល់ជូនទៅដល់វិស័យឯកជន បានកើនឡើងក្នុងអត្រាដាច់ខាតរហូតដល់ 15.0 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 ដោយបានកើនឡើងពីអត្រា 14.0 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកក្នុងឆ្នាំ 2016។

រូបលេខ 23៖ កំណើនឥណទានបានថយចុះ ចំណែកកំណើនការដាក់ប្រាក់បានឆើបឡើង (ឆ្នាំនីមួយៗ រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន ឆ្នាំ%ភាគរយឆ្លាស់ប្តូរ)

ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា

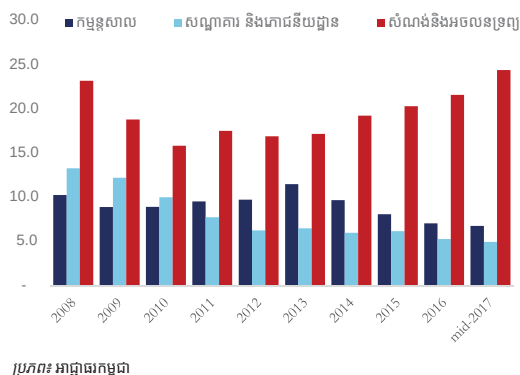
ជាភាគរយមួយនៃ ផ.ស.ស ឥណទានមិនទាន់ទូទាត់ បានថយចុះមកត្រឹមកម្រិត 68.1 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ដោយបានថយចុះពីអត្រា 70.0 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ក្នុងអំឡុងរយៈពេលដូចគ្នានេះ។ សមាមាត្រឥណទានមិនដំណើរការ (NPL) សម្រាប់វិស័យធនាគារស្ថិតនៅអត្រាប្រមាណ 2.5 ភាគរយនៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 ប្រហាក់ប្រហែលជាមួយអត្រាក្នុងឆ្នាំ 2016 ដែរ។ ប៉ុន្តែ សមាមាត្រ NPL ដែលត្រូវបានរាយការណ៍ចាំបាច់ត្រូវមានការបកស្រាយដោយប្រុងប្រយ័ត្ន។ មានភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នា ក្នុងការចាត់ថ្នាក់ប្រភេទកម្ចី និងការបន្តសារជាថ្មីជាបន្តបន្ទាប់នៃកម្ចីដែលអាចលាក់បំបាំងបញ្ហាកាន់តែស៊ីជម្រៅជាងនេះថែមទៀត។

ការដាក់ប្រាក់បញ្ញើវិស័យឯកជនបានកើនឡើងបន្ថែមទៀតនៅពីក្រោយការកើនឡើងលំហូរចូលនៃ ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស អាស្រ័យដោយទំនុកចិត្តកាន់តែច្រើនឡើងក្នុងប្រព័ន្ធធនាគារ និងសេដ្ឋកិច្ច។ ការដាក់ប្រាក់របស់វិស័យឯកជនបានឈានឡើងដល់អត្រា 19.7 ភាគរយ (រៀបរៀងឆ្នាំមុន) ក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ 2017 (63 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស) បើប្រៀបធៀបជាមួយអត្រា 19.3 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2016 និង 16.6 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2015។ ប៉ុន្តែសមាមាត្រនៃកម្ចី រៀបជាមួយប្រាក់បញ្ញើនៅតែមានអត្រាខ្ពស់ក្នុងកម្រិត 95 ភាគរយនៅខែមិថុនា ឆ្នាំ 2017។

ការផ្លាស់ប្តូរក្នុងការបែងចែកឥណទានក្នុងស្រុកឆ្ពោះទៅវិស័យមិនអាចជួញដូរបាននៅតែបន្ត។ ចំណែកនៃឥណទានក្នុងស្រុកដែលផ្តល់ជូនទៅ វិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ

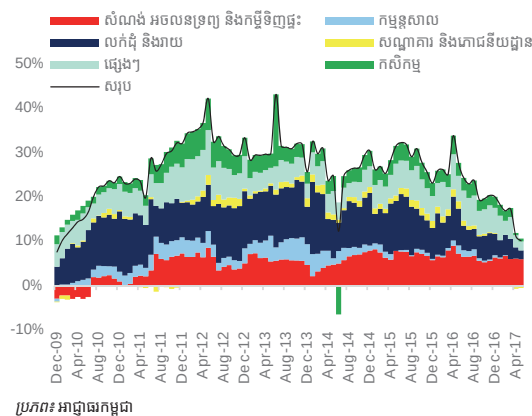
បានឡើងខ្ពស់បំផុតក្នុងអត្រា 24 ភាគរយនៃអត្រាសរុបត្រឹម ពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 (រូបលេខ 24)។ បច្ចុប្បន្ននេះ សមាមាត្រ នេះ ខ្ពស់ជាង 23 ភាគរយដែលបានកត់ត្រាក្នុងឆ្នាំ 2008 មុន ពេលឈានដល់វិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុសាកលពេលដែលតម្លៃនៃពុះ ផ្នែកលំនៅឋានបានកើតមានបន្ទាប់ពីពេលនោះ។ ទោះបីជា យ៉ាងណា ឥណទានក្នុងស្រុក ដែលផ្តល់ដោយវិស័យធនាគារ ដល់វិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ ថយចុះ 28.6 ភាគរយ ដោយធៀបនឹងឆ្នាំកន្លងទៅក្នុងអំឡុងពេលពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2007 ដែលទាបជាងកំរិតមធ្យម 36.0 ភាគរយប្រចាំឆ្នាំក្នុង អំឡុងពេល4ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ។

រូបលេខ 24៖ ចំណែកឥណទានក្នុងស្រុកដែលផ្តល់ទៅ ឱ្យវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ បានកើនឡើង បន្ថែមទៀតដល់24ភាគរយ។ (%នៃឥណទាន)

ប៉ុន្តែចំណែកឥណទានផ្តល់ជូនវិស័យកម្មន្តសាលានិង សណ្ឋាគារនិងអាជីវកម្មបានថយចុះ។ និន្នាការនេះ អាច ឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញពីការថយចុះភាពប្រកួតប្រជែង នៃវិស័យ អាចធ្វើពាណិជ្ជកម្មបាន ពេលគឺវិស័យកាត់ដេរ និងទេសចរណ៍។ អ្នកវិនិយោគអាចប្តូរការវិនិយោគទៅវិស័យមិនអាចធ្វើ ពាណិជ្ជកម្មបាន ជាពិសេសក្នុងវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ ដើម្បីបម្រើតម្រូវការក្នុងប្រទេស ជាជាងសម្រាប់ការនាំចេញ។ និន្នាការនេះ ពុំសូវគាំទ្រដល់ការរក្សាកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្រិត ខ្ពស់នោះឡើយ។ ការចូលរួមវិភាគទានក្នុងកំណើនឥណទាន ក្នុងស្រុក ដោយការលក់ដុំ និងលក់រាយនាពេលថ្មីៗនេះបាន ថយចុះ ជាការឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញពីការថយចុះនៃការប្រើប្រាស់ ក្នុងស្រុក (រូបលេខ 25)។

រូបលេខ 25៖ កម្មវិធីផ្តល់ទៅឱ្យវិស័យមិនអាចធ្វើពាណិជ្ជកម្ម បានថយចុះ។ (ការចូលរួមវិភាគទានចំពោះកំណើនឥណទាន ដោយវិស័យអាជីវកម្មដែលបានធ្វើឡើង[ភាគរយ])

វិស័យសារពើពន្ធ

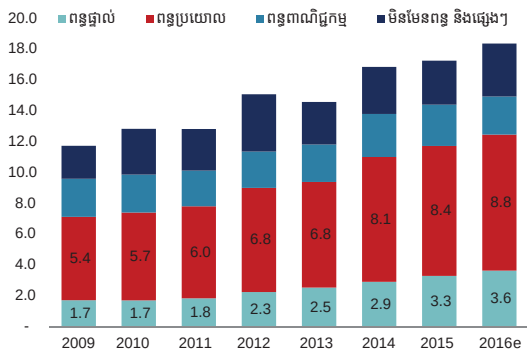
លទ្ធផលអនុវត្តការងារសារពើពន្ធនាពេលថ្មីៗនេះ ត្រូវបាន កំណត់លក្ខណៈ ដោយការប្រមូលចំណូលដ៏រឹងមាំនៅតែបន្ត អាស្រ័យដោយជោគជ័យ ក្នុងការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រកៀងគរ ចំណូលឆ្នាំ 2014-18។ នៅផ្នែកខាងចំណាយវិញ ប្រាក់បៀវត្សរ៍ វិស័យសាធារណៈដែលកើនឡើងយ៉ាងគំហុក បានត្រូវប៉ះប៉ូវ ដោយការថយចុះជាលំដាប់នៃការចំណាយដើមទុន។ ហេតុនេះ ឱនភាពសារពើពន្ធទូទៅបន្តអាចគ្រប់គ្រងបាន។

ក) ការកៀងគរចំណូល

ការប្រមូលចំណូលនៅតែរឹងមាំ ដោយត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណ ថា បានកើនឡើងក្នុងអត្រា 15 ភាគរយ (ធៀបនឹងឆ្នាំមុន) ក្នុង ឆ្នាំ 2016។ ចំណូលក្នុងស្រុកត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា បានកើន ឡើងដល់ 15 ទ្រីលានរៀល (3.7 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក) ឬ 18.4 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ដោយបានឡើងពីអត្រា 17.6 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2015 (រូបលេខ 26)។ នៅក្នុងចំណោមចំណូល ទាំងអស់នេះ ចំណូលពន្ធចូលរួមវិភាគទានស្មើនឹង 15 ភាគរយ នៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2016 ដោយបានកើនឡើងពីអត្រា 14.4 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2015។ សមាសធាតុធំជាងគេបំផុតនៃចំណូល ពន្ធ គឺបានមកពីពន្ធដោយប្រយោល មានចំនួនស្មើ 60 ភាគរយ

នៃចំណូលពន្ធសរុប។ នាំមុខដោយពន្ធលើតម្លៃបន្ថែម (VAT) ពន្ធដោយប្រយោលបានពង្រីកបន្ថែមទៀត បានឈានដល់ 8.8 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2016 ដោយបានកើនឡើងពី 8.4 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2015។ ពន្ធដោយផ្ទាល់ ក៏បានកើនឡើងដែរ ដោយកើនឡើងដល់ 3.6 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2016 ដោយបានកើនឡើងពីអត្រា 3.3 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2015។

រូបលេខ 26៖ សមាសធាតុសំខាន់ៗនៃចំណូលទូទៅ របស់រដ្ឋាភិបាល (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស)

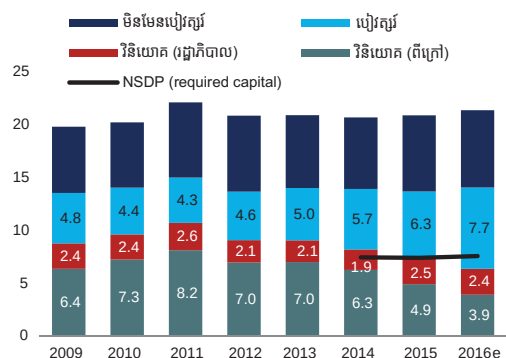
ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា និងការប៉ាន់ស្មានរបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក
សម្គាល់៖ e = ការប៉ាន់ស្មាន

វឌ្ឍនភាពដ៏ល្អប្រសើរក្នុងការប្រមូលចំណូល បានទទួលការគាំទ្រជាចម្បង ដោយការអនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យនូវយុទ្ធសាស្ត្ររៀងរាល់ឆ្នាំ 2014-18។ យុទ្ធសាស្ត្រនេះសង្កត់ធ្ងន់យ៉ាងសមស្របលើសារៈសំខាន់នៃរដ្ឋបាលចំណូលខណៈដែលគោលនយោបាយចំណូលមិនមានការផ្លាស់ប្តូរធំដុំឡើយ។ ទោះយ៉ាងណាក្តី ចំណូលក្នុងស្រុក គិតជាភាគរយនៃ ផ.ស.ស ប្រហែលជាថេរនៅអត្រាប្រមាណ 18 ភាគរយក្រោយពីមានការកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស ក្នុងអំឡុងប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។ យុទ្ធសាស្ត្ររៀងរាល់ឆ្នាំរបស់រដ្ឋាភិបាលបន្ទាប់ ចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យឡើងវិញលើគោលនយោបាយចំណូល ដែលមានស្រាប់ រួមទាំងការលើកទឹកចិត្តផ្នែកពន្ធដារផងដែរ ហើយស្របពេលជាមួយគ្នានោះ ក៏បន្តពង្រឹងរដ្ឋបាលចំណូលបន្ថែមទៀត។

ខ) ចំណាយសាធារណៈ

ដោយត្រូវបានជំរុញភាគច្រើនដោយសំណើច្បាប់ប្រាក់ឈ្នួលកើនឡើង គោលជំហរសារពើពន្ធរបស់អាជ្ញាធរត្រូវបានរៀបចំថវិកា ដើម្បីពង្រីកបន្ថែមក្នុងឆ្នាំ 2016 ក្រោយការច្របាច់បញ្ចូលផ្នែកសារពើពន្ធអស់ពេលជាច្រើនឆ្នាំ។ ទោះបីយ៉ាងណាការប៉ាន់ប្រមាណនាពេលចុងក្រោយនេះ បង្ហាញឲ្យឃើញថា ចំណាយសាធារណៈ អាចឈានដល់ត្រឹមតែ 21.4 ភាគរយប៉ុណ្ណោះក្នុងឆ្នាំ 2016 បើប្រៀបធៀបជាមួយការចំណាយដែលមានក្នុងថវិកាក្នុងអត្រា 22.3 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស (រូបលេខ 27)។ ថ្វីបើមានការកើនឡើងយ៉ាងគំហុក នៃសេចក្តីស្នើច្បាប់ប្រាក់ឈ្នួលក្តី ការចំណាយសាធារណៈ នៅតែស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងអាស្រ័យដោយការថយចុះ នៃការចំណាយមូលធន។ ដូចបានបង្ហាញក្នុងរូបលេខ 27 ការចំណាយលើប្រាក់ឈ្នួលវិស័យសាធារណៈ ត្រូវបានពង្រីកយ៉ាងឆាប់រហ័សចាប់ពីឆ្នាំ 2013 មក។ ការចំណាយនេះ ត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា បានកើនឡើងរហូតដល់ 7.7 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2016 ដើម្បីសម្រេចបានគោលដៅប្រាក់បៀវត្សរ៍អប្បបរមារបស់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិលឲ្យបានយ៉ាងហោចណាស់ 1 លានរៀល (ស្មើនឹងប្រមាណ 250 ដុល្លារ) ក្នុងមួយខែត្រឹមឆ្នាំ 2018។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ការចំណាយវិនិយោគមូលធនសរុប គឺស្ថិតនៅក្នុងនិន្នាការថយចុះបង្កឡើងជាចម្បងដោយការថយចុះជាបណ្តើរៗ នៃសមាសធាតុហិរញ្ញប្បទានពីខាងក្រៅ (ជាភាគរយនៃ ផ.ស.ស)។

រូបលេខ 27៖ ការចំណាយស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រង ដោយការកើនឡើងលើមុខចំណាយផ្នែកប្រាក់ឈ្នួល ត្រូវបានប៉ះប៉ូវសងដោយការថយចុះលើការចំណាយ

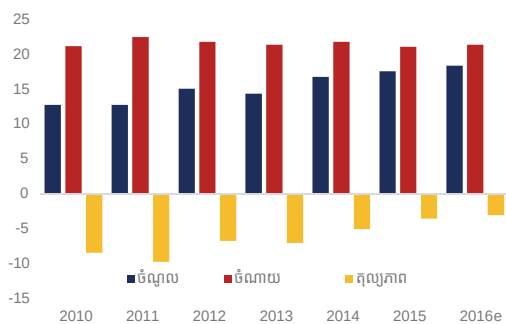
ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា និងការប៉ាន់ស្មានរបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក
សម្គាល់៖ e = ការប៉ាន់ស្មាន; NSDP = ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ

ក្នុងឆ្នាំ 2016 ការចំណាយមូលធនមានអត្រាក្រោមកម្រិត ដែលត្រូវបានតម្រូវ ត្រូវបានផ្តល់ អនុសាសន៍ក្រោមយុទ្ធសាស្ត្រ អភិវឌ្ឍជាតិ(NSDP) 2014-18 ។ ហេតុនេះ ការពង្រីក ការចំណាយមូលធន ដែលផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដោយ រដ្ឋាភិបាល ដើម្បីបង្កើនការវិនិយោគ ជាពិសេសក្នុងវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ រូបវន្ត មានភាពចាំបាច់។ ដើម្បីលើកកម្ពស់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ជាសក្តានុពល ការពង្រីកការវិនិយោគ លើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ សាធារណៈ គឺមានភាពចាំបាច់ណាស់។ ការវិនិយោគលើផ្នែកនេះ នឹងអាចជួយលើកកម្ពស់កំណើនធាតុចេញ តាមរយៈការជំរុញ សេចក្តីត្រូវការសរុបក្នុងរយៈពេលខ្លី និងពង្រីកសមត្ថភាព ផលិតភាពរបស់សេដ្ឋកិច្ច ដោយសារ ស្តុកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ កាន់តែមាន កំរិតខ្ពស់ជាងមុនក្នុងរយៈពេលវែង។

គ) តុល្យភាពសារពើពន្ធ

ឱនភាពសារពើពន្ធជាទូទៅត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា ស្ថិត ក្រោមការគ្រប់គ្រងបាន។ ការកើនឡើងនៃចំណាយលើប្រាក់ឈ្នួល ក្នុងវិស័យសាធារណៈត្រូវបានប៉ះប៉ូវវិញ្ញាបនបត្រច្រើន ដោយការ ថយចុះការចំណាយមូលធន។ ដោយការប្រមូលចំណូលមាន ការកើនឡើង ផលប៉ះពាល់នៃប្រាក់ឈ្នួលកើនឡើង ក៏ត្រូវ បានបន្តបន្ថយ ហើយ ឱនភាពសារពើពន្ធ ជាទូទៅត្រូវបាន ប៉ាន់ប្រមាណថា ស្ថិតនៅប្រមាណ 3 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2016 ដែលទាបជាងអត្រា 3.5 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ 2015 បន្តិច (រូបភាពទី 28)¹⁹

រូបលេខ 28៖ ឱនភាពសារពើពន្ធបន្តថយចុះជាសន្សឹមៗ (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស)

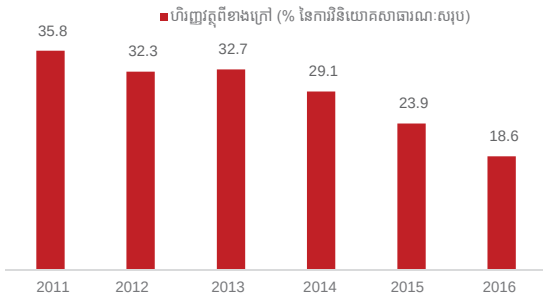
ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា និងការប៉ាន់ស្មានរបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក
សម្គាល់៖ e = ការប៉ាន់ស្មាន

ការប្រមូលចំណូលក្នុងស្រុក ទំនងជាត្រូវបានជំរុញខ្លះៗ ដោយប្រភពចំណូលថ្មីៗ ដូចជាចំណូលពីប្រេងឥន្ធនៈក្នុងឆ្នាំ ខាងមុខ ប្រសិនបើការសម្រេចការអភិវឌ្ឍលើអណ្តូងប្រេង ក្នុងដែនសមុទ្រត្រូវបានធ្វើឡើង។ កិច្ចព្រមព្រៀងប្រេងឥន្ធនៈ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍអណ្តូងប្រេងក្នុងដែនសមុទ្រប្លុក A ត្រូវបាន ចុះហត្ថលេខាក្នុងខែសីហាឆ្នាំ2017។²⁰ ក្រោយការសម្រេចចិត្ត ជាស្ថាពរលើការវិនិយោគ ការដាក់ឲ្យមានហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដែលចាំបាច់ សម្រាប់អណ្តូងប្រេងក្រោមដំណាក់កាល 1A ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល 24 ខែ មុនពេលប្រេងនៅចាប់ផ្តើម ហូរ។ ផលិតកម្មប្រេងនៅមានបរិមាណ 8.000 ធុងក្នុងមួយថ្ងៃ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងទទួលបាន។ បន្ថែមលើចំណូលពីពន្ធលើ ប្រាក់កម្រៃបុព្វលាភ និងប្រាក់កម្រៃដទៃទៀត រដ្ឋាភិបាលនឹង រក្សាចំណែក 5 ភាគរយ។

ការពឹងផ្អែករបស់កម្ពុជា លើមូលនិធិពីខាងក្រៅ ដើម្បី ផ្គត់ផ្គង់ហិរញ្ញប្បទាន លើថវិកាប្រចាំឆ្នាំរបស់ខ្លួនត្រូវបាន កាត់បន្ថយគួរជាទីកត់សម្គាល់ ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយ នេះ។ ទិដ្ឋភាពនេះ អាស្រ័យមួយផ្នែកធំ ដោយជោគជ័យរបស់ អាជ្ញាធរក្នុងការកៀងគរចំណូលក្នុងស្រុក ដែលបានកើនឡើង យ៉ាងឆាប់រហ័ស។ បន្ថែមលើនេះទៀត ការវិនិយោគវិស័យ សាធារណៈ ដែលផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដោយដៃគូអភិវឌ្ឍ រៀប នឹង ផ.ស.ស បានថយចុះជាបណ្តើរៗ។ ក្នុងឆ្នាំ 2011 ដៃគូ អភិវឌ្ឍន៍ ដែលផ្តល់ជំនួយហិរញ្ញវត្ថុ រហូតដល់មួយភាគបីនៃ ថវិកាទូទៅរបស់រដ្ឋាភិបាល (រូបលេខ 29) ហើយក្នុងលេខនេះ តំណាងឲ្យប្រមាណ 80 ភាគរយនៃការវិនិយោគសាធារណៈ សរុប។ មកដល់ឆ្នាំ 2016 ការផ្គត់ផ្គង់ហិរញ្ញវត្ថុពីខាងក្រៅក្នុង ថវិកាប្រចាំឆ្នាំ នៃប្រតិបត្តិការទូទៅរបស់រដ្ឋាភិបាល បានថយចុះ មកនៅតិចជាងមួយភាគប្រាំនៃថវិកាសរុប (ឬ 62 ភាគរយនៃ ការវិនិយោគសាធារណៈសរុប)។²¹ ភាពពឹងផ្អែក នឹងត្រូវបន្ត ថយចុះនៅពេលអាជ្ញាធរបន្តកែលម្អការប្រមូលចំណូលក្នុងស្រុក។ ប៉ុន្តែការកើនឡើងនៃប្រាក់ឈ្នួលវិស័យសាធារណៈយ៉ាងឆាប់ រហ័ស អាចដកការផ្តល់មូលនិធិរបស់រដ្ឋាភិបាលលើគម្រោង មូលធនដែលធ្វើឲ្យគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន ដោយម្ចាស់ជំនួយដែលកំពុងថយចុះមានស្ថានភាពកាន់តែ អាក្រក់។

19 ទិន្នន័យសារពើពន្ធសម្រាប់ប្រតិបត្តិការទូទៅរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងឆ្នាំ 2016 គឺជាទិន្នន័យបឋម។
20 សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានស្តីពីពិធីហត្ថលេខាផ្លូវការលើកិច្ចព្រមព្រៀងប្រេងឥន្ធនៈសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍអណ្តូងប្រេងក្នុងដែនសមុទ្រនៅប្លុក A ប្រទេសកម្ពុជាជាមួយរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និង KrisEnergy ថ្ងៃទី 23 ខែសីហា ឆ្នាំ 2017។
21 ទឹកប្រាក់សរុបនៃការផ្គត់ផ្គង់ហិរញ្ញវត្ថុពីខាងក្រៅក្នុងថវិកាប្រចាំឆ្នាំ មានចំនួនតិចជាងចំនួនទឹកប្រាក់នៃជំនួយអភិវឌ្ឍក្រៅប្រទេសរបស់កម្ពុជា (ODA) ដោយសារការប្រើប្រាស់ប្រាក់កម្ចី ដោយសារ ODA ដាក់បញ្ចូលជំនួយដែលពុំមែនជាផ្នែកមួយនៃថវិកាប្រចាំឆ្នាំ។

រូបលេខ 29៖ ភាពពឹងផ្អែករបស់កម្ពុជាលើការផ្គត់ផ្គង់ ហិរញ្ញវត្ថុពីខាងក្រៅជាមធ្យមសម្រាប់ការវិនិយោគ សាធារណៈមានការថយចុះគួរជាទីកត់សម្គាល់។

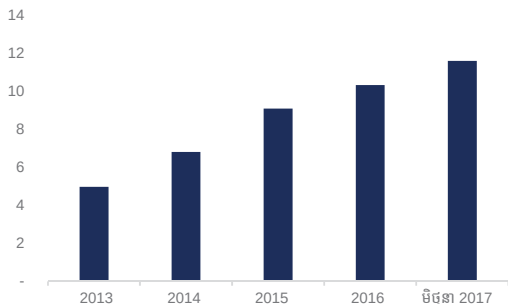

ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា និងការប៉ាន់ស្មានរបស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក

ឃ) ប្រាក់សន្សំរដ្ឋាភិបាល និងបំណុលសាធារណៈ

ការពង្រឹងសារពើពន្ធ ដែលត្រូវបានបន្តក្នុងរយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំ បានចូលរួមវិភាគទានដល់ប្រាក់សន្សំសរុបរបស់រដ្ឋាភិបាល។ គិតត្រឹមខែមិថុនា ឆ្នាំ 2017 ទឹកប្រាក់សរុបនៃប្រាក់បញ្ញើរដ្ឋាភិបាលក្នុងប្រព័ន្ធធនាគារបានឡើងដល់ 11.6 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ឬ 2.5 ពាន់លានដុល្លារ (រូបលេខ 30)។ ក្នុងអំឡុងរវាងប្រព័ន្ធនៃការបញ្ញើរដ្ឋាភិបាល 2008-09 ប្រហែល 2 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស នៃប្រាក់បញ្ញើរដ្ឋាភិបាល ត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាទុនជំរុញសារពើពន្ធ។ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គោលនយោបាយសារពើពន្ធនៅតែត្រឹមជាឧបករណ៍គោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចដោយហេតុថា គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុត្រូវបានរឹតត្បិតដោយការប្រើប្រាស់រូបិយវត្ថុដុល្លារកម្រិតខ្ពស់។

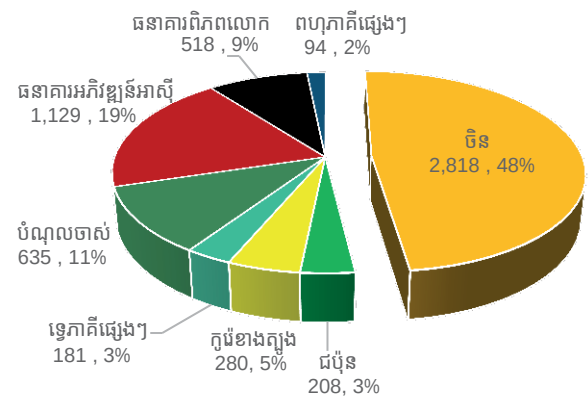
រូបលេខ 30៖ ប្រាក់បញ្ញើរបស់រដ្ឋាភិបាលបានកើនឡើង (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស)

ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា

“ព្រឹត្តិបត្តិស្ថិតិបំណុលសាធារណៈរបស់កម្ពុជា” បង្ហាញថា នៅចុងឆ្នាំ 2017 រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមានបំណុលសាធារណៈមិនទាន់សង្ខេប សរុបចំនួន 5.8 ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ឬ 29.3 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស ត្រឹមចុងឆ្នាំ 2016។²² ប្រទេសចិនគឺជាម្ចាស់បំណុលធំជាងគេបំផុត (រូបលេខ 31) ស្ទើរពាក់កណ្តាលនៃបំណុលមិនទាន់សង្ខេបរបស់កម្ពុជា គឺជាការដំណាក់ប្រទេសចិនម្ចាស់បំណុលធំជាងគេទីពីរ និងទីបី គឺស្ថាប័នពហុភាគីពោលគឺធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីដែលមានចំនួនស្មើ 19 ភាគរយ និងធនាគារពិភពលោកដែលមានចំនួន 9 ភាគរយនៃបំណុលមិនទាន់សង្ខេបសរុប។ ក្នុងឆ្នាំ 2016 ការសងសេវាបំណុលវិស័យសាធារណៈ ដែលគ្របដណ្តប់លើប្រាក់ដើម ការប្រាក់ និងថ្លៃសេវាដទៃទៀតមានទឹកប្រាក់ស្មើ 186 លានដុល្លារអាមេរិក។

រូបលេខ 31៖ បំណុលមិនទាន់សង្ខេបចែកទៅតាមម្ចាស់បំណុល (លានដុល្លារអាមេរិក, ភាគរយនៃបំណុលសរុប)

ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា

ចំណាត់ថ្នាក់កង្វល់បំណុលរបស់កម្ពុជានៅក្នុងការវិភាគចុងក្រោយ របស់ធនាគារពិភពលោក/មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិក្នុងឆ្នាំ 2017 នៅតែមានកម្រិតទាប។ ចំណាត់ថ្នាក់កង្វល់បំណុលរបស់កម្ពុជា មានកម្រិតទាបយ៉ាងស៊ីសង្វាក់ចាប់ពីឆ្នាំ 2011 មក ដោយឈរលើមូលដ្ឋានគ្រប់គ្រងសារពើពន្ធយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន។ ប្រទេសកម្ពុជាបន្តរក្សាគោលការណ៍គ្របដណ្តប់ក្នុងការខ្ចីដោយឈរលើលក្ខខណ្ឌសម្បទានតែប៉ុណ្ណោះ។²³ នៅក្រោមច្បាប់វិភាគជាតិ មានតែក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុប៉ុណ្ណោះ ដែលត្រូវបានអនុញ្ញាត ដោយមានការអនុម័តពីប្រធានអង្គនីតិប្រតិបត្តិរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការចុះកិច្ចសន្យាលើបំណុល

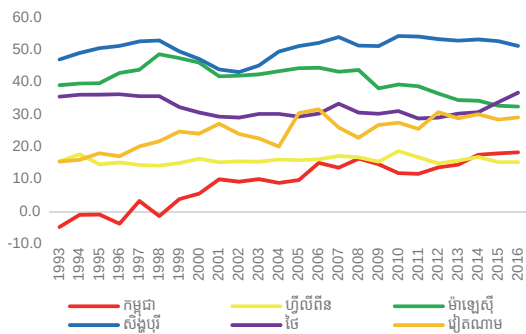
22 “Cambodia Public Debt Statistical Bulletin”. Volume 3. March 2017. Ministry of Economy and Finance.
23 លក្ខខណ្ឌសម្បទានក្នុងកម្ចី គឺលក្ខខណ្ឌដែលមានធាតុការផ្តល់ជំនួយ 35 ភាគរយ ឬលើសពីនេះ។

សាធារណៈ។ ច្បាប់ថវិកាប្រចាំឆ្នាំដែលមានចែងអំពីពិធាននៃ កម្មវិធីប្រចាំឆ្នាំ ត្រូវបានអនុម័តដោយសភា។

ប្រទេសកម្ពុជា នៅពុំទាន់បានចាប់ផ្តើមប្រើប្រាស់ប្រាក់សន្សំ ក្នុងស្រុក ដើម្បីយកមកផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន សម្រាប់សេចក្តី ត្រូវការការវិនិយោគសាធារណៈរបស់ខ្លួននៅឡើយ។ បច្ចុប្បន្ន រាល់បំណុលមិនទាន់សងរួចស្ទើរទាំងអស់ គឺជាបំណុល សាធារណៈពីខាងក្រៅ។²⁴ នេះមានន័យថា ភាគច្រើន (62 ភាគរយ) នៃការវិនិយោគមូលធនសាធារណៈ នៅតែទទួល ហិរញ្ញប្បទាន ពីខាងក្រៅ ថ្វីបើធនធានប្រាក់សន្សំក្នុងស្រុក កំពុងត្រូវបានពង្រីក នៅពេលដែលប្រាក់ចំណូលមានការកើន ឡើង។ ការប្រើប្រាស់ចុងក្រោយនៃគ្រួសារ គិតជាចំណែក ផ.ស.ស មានការថយចុះជាបណ្តើរៗក្នុងរយៈពេលពីរទសវត្ស ចុងក្រោយដែលអនុញ្ញាតឲ្យប្រាក់សន្សំ នៃគ្រួសារមានការកើន ឡើង (រូបលេខ 32)។²⁵

អាស្រ័យដោយតម្រូវការវិនិយោគសាធារណៈដ៏ធំធេងរបស់ ប្រទេសកម្ពុជា ការទាញយកនូវប្រាក់សន្សំក្នុងស្រុក ដែល ប្រមូលបានកាន់តែច្រើនឡើង ដើម្បីផ្តល់មូលនិធិដល់គម្រោង វិនិយោគគាំទ្រដល់ប្រជាជនក្រីក្រ និងគាំទ្រដល់ការរីកចម្រើន សេដ្ឋកិច្ចមានផលិតភាពខ្ពស់ អាចជាជម្រើសដ៏ល្អ។ ប្រទេស កម្ពុជាបន្តរក្សាគោលនយោបាយវិនិយោគសេរីនិយមរបស់ខ្លួន។ ហេតុនេះ ការកៀងគរប្រាក់សន្សំតាមគ្រួសារ ដើម្បីជំរុញ ការវិនិយោគមូលធនសាធារណៈ ទំនងជាមិនធ្វើឲ្យវិនិយោគ ឯកជន ត្រូវថយចុះឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញកត្តានេះ អាចក្លាយ ជាភាពលឺក ទាក់ទាញមូលធនឯកជនបន្ថែមទៀត ស្របពេល ដែលប្រទេសកម្ពុជាកំពុងធ្វើសមាហរណកម្មកាន់តែខ្លាំងឡើង ទៅក្នុងសង្វាក់តម្លៃនៅថ្នាក់តំបន់ និងសាកល។ កត្តានេះក៏ជួយ សម្របសម្រួលបន្ថែមទៀតដល់ការផ្លាស់ប្តូរចរនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច ដែលបច្ចុប្បន្នកំពុង កើតមានឡើងផងដែរ។

រូបលេខ 32៖ ប្រាក់សន្សំក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមាន ការកើនឡើង ប៉ុន្តែស្ថិតនៅក្នុងកម្រិតទាបនៅឡើយ។
ប្រាក់សន្សំក្នុងប្រទេសដុស (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស)

ប្រភព៖ សន្ទស្សន៍នៃការអភិវឌ្ឍពិភពលោក, ធនាគារពិភពលោក

24 បំណុលក្នុងស្រុកសាធារណៈ មានចំនួនត្រឹមតែ 0.05 ភាគរយនៃបំណុលសាធារណៈមិនទាន់សងរួចសរុបប៉ុណ្ណោះ។

25 វិស័យពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស ពេលសិរីស័យវាយនភណ្ឌ និងផលិតស្បែកជើង (និងផ្នែកខ្លះនៃវិស័យទេសចរណ៍) នៅតែបានទទួលមូលនិធិភាគច្រើនពី ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស។ ការវិនិយោគកម្រិតគ្រួសារក្នុងប្រទេស ហាក់ ប្រមូលផ្តុំលើវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យដែលមិនសូវជួយពង្រឹងដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច។

ទស្សនៈវិស័យ និងអាទិភាព

ទស្សនៈវិស័យការីកចម្រើនសេដ្ឋកិច្ចនៅតែមានលក្ខណៈអំណោយផល។ ថ្វីបើមានភាពស្របចុះបន្តិចក្តី ប៉ុន្តែកំណើនពិតត្រូវបានព្យាករណ៍ថា នៅរក្សាភាពរឹងមាំក្នុងអត្រា 6.7 ភាគរយនៅឆ្នាំ 2017។ ក្នុងឆ្នាំ 2018 កំណើនសេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានរំពឹងថា មានការងើបឡើងបន្តិចបន្តួចឈានដល់ 6.9 ភាគរយ អាស្រ័យមួយផ្នែកធំដោយកំណើនការចំណាយពាក់ព័ន្ធជាមួយការបោះឆ្នោត មុនពេលដែលនិន្នាការនេះ ថយចុះវិញសន្សឹមៗ ក្នុងឆ្នាំ 2019 និងឆ្នាំក្រោយៗទៀត (សូមមើលប្រទេសកម្ពុជា៖ សូចនាករសំខាន់ៗ)។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចនឹងបន្ត ដែលត្រូវបានជំរុញដោយពិពិធកម្មការនាំចេញ និងឈរលើមូលដ្ឋានលំហូរចូលដឹងមាំមួន ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចក៏នឹងត្រូវបានជំរុញមួយផ្នែកដោយការកើនឡើងការចំណាយរដ្ឋាភិបាល រួមទាំងការវិនិយោគសាធារណៈផងដែរ។ ពាណិជ្ជកម្មសាកលត្រូវបានរំពឹងថា មានការងើបឡើងវិញជាបណ្តើរៗ។

មានសញ្ញាបង្ហាញអំពី ពិពិធកម្មក្នុងវិស័យកម្មនុសាស ដោយមានការចូលមកដល់នៃក្រុមហ៊ុន ដែលផលិត ផលិតផលតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ មួយចំនួន ជាពិសេសផលិតផលឧបករណ៍ និងគ្រឿងបរិក្ខារអគ្គិសនី និងគ្រឿងបន្លាស់រថយន្ត។ ប៉ុន្តែថ្លៃអគ្គិសនី និងការចំណាយដឹកជញ្ជូនខ្ពស់នៅតែជាឧបសគ្គចម្បងក្នុងការឆ្ពោះទៅរកការបង្កើតផ្សេងៗផលិតកម្មថ្មីៗ។ វិស័យទេសចរណ៍កំពុងងើបឡើង អាស្រ័យមួយផ្នែកធំដោយកិច្ចខិតខំ

ជាបន្ត ក្នុងការទាក់ទាញអ្នកទេសចរអន្តរជាតិ ជាពិសេសគឺប្រទេសចិន ដោយមានដើងហោះហើរដោយផ្ទាល់ថ្នាក់តំបន់ថ្មីៗ និងការផ្តួចផ្តើមគំនិត “ត្រៀមលក្ខណៈដើម្បីទេសចរណ៍ចិន (China Ready)” ។ (សម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិតសូមមើលអត្ថបទជាជម្រើស មានចំណងជើងថា ការទាក់ទាញរបស់ប្រទេសកម្ពុជា៖ ការធ្វើអតិបរមាកម្មនៃសក្តានុពលទេសចរណ៍)។

សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម កំណើនសេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានព្យាករណ៍ថា នៅតែមានលក្ខណៈអំណោយផល។ ឈរលើមូលដ្ឋានកំណើនលំហូរចូលនៃ ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ដ៏រឹងមាំពិពិធកម្មការនាំចេញ នឹងកើនឡើងស្របពេលដែលវិស័យសំណង់ត្រូវបានរំពឹងថា នឹងថយចុះ។ កត្តានេះ នឹងជួយបង្កើនជំហរខាងក្រៅរបស់កម្ពុជាបន្ថែមទៀត។ ការថយចុះរបស់វិស័យសំណង់ក្រោយពេលការងើបឡើងវិញនៅក្រោយវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុសាកលលោក នឹងបន្ថយកំណើនការនាំចូលក្នុង រយៈពេលខ្លី។ ការឈានឡើងសន្សឹមៗក្នុងការជំរុញផលិតកម្មក្នុងស្រុក ក៏នឹងជំនួសឲ្យការនាំចូលនូវទំនិញជាមូលដ្ឋាន និងទំនិញប្រើប្រាស់ក្នុងរយៈពេលមធ្យមផងដែរ។

គោលនយោបាយសារពើពន្ធ ដែលពង្រីកបន្ថែមទំនងជានឹងបន្តក្នុងឆ្នាំ 2018 និងឆ្នាំក្រោយៗមកទៀត។ ប្រាក់ឈ្នួលវិស័យសាធារណៈកើនឡើង (និងចំណាយពាក់ព័ន្ធជាមួយការ

បោះឆ្នោត) ក្នុងរយៈពេលខ្លី និងសេចក្តីត្រូវការក្នុងការជំរុញការវិនិយោគសាធារណៈក្នុងរយៈពេលមធ្យម ទំនងជានឹងកើតមានឡើង។ ស្របពេលដែលវិស័យសំណង់ និងវិស័យអចលនទ្រព្យមានការថមថយ ជាលទ្ធផលធ្វើឲ្យមានតម្រូវការតិចជាងមុននៃការប្រើប្រាស់ក្នុងប្រទេស ហើយការនាំចេញដែលមានស្ថេរភាពការទទួលបានចំណូលដ៏រឹងមាំដែលកម្ពុជាធ្លាប់មានបទពិសោធន៍រហូតមកទល់ពេលថ្មីៗនេះ ប្រហែលជាត្រូវបាត់បង់បន្តិចម្តងៗ។ ដើម្បីចៀសវាងកំណើនគួរជាទីកត់សម្គាល់នៃឱនភាពសារពើពន្ធយុទ្ធសាស្ត្រកៀងគរចំណូលថ្មី ចាំបាច់ត្រូវដាក់ឲ្យមានដើម្បីមូលដ្ឋានពន្ធក្នុងប្រទេស ពង្រឹងគោលនយោបាយចំណូលបន្ថែមទៀត និងពង្រឹងរដ្ឋបាលចំណូលក្នុងរយៈពេលខ្លី និងរយៈពេលមធ្យម។

ហានិភ័យអាក្រក់សម្រាប់ទស្សនៈវិស័យនេះ គឺការធ្លាក់ចុះដ៏គំហក់នៃសេដ្ឋកិច្ចថ្នាក់តំបន់ ជាពិសេសប្រទេសចិន ការបាត់បង់ភាពប្រកួតប្រជែងក្នុងការនាំចេញបែបបុរាណ និងភាពមិនច្បាស់លាស់ពាក់ព័ន្ធជាមួយការបោះឆ្នោតដែលអាចកើតមានឡើង។ អាស្រ័យដោយកម្ពុជាពឹងផ្អែកកាន់តែច្រើនឡើងលើការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស របស់ប្រទេសចិន និងការមកដល់នៃអ្នកទេសចរចិន ការធ្លាក់ចុះក៏គំហក់នៃសេដ្ឋកិច្ចអាចប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានលើសក្តានុពលកំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ ភាពប្រកួតប្រជែងផ្នែកខាងក្រៅរបស់កម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន ត្រូវរងផលប៉ះពាល់ដោយកំណើនប្រាក់ឈ្នួលពិត និងការលេចឡើងនូវប្រទេសប្រកួតប្រជែងពលកម្មតម្លៃថោក ដូចជាប្រទេសភូមាជាដើម។ ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស នៅក្នុងវិស័យវាយនភណ្ឌបានថយចុះ។ ភាពមិនច្បាស់លាស់ពាក់ព័ន្ធជាមួយការបោះឆ្នោតដែលអាចកើតមានឡើង ក៏អាចផ្តល់លទ្ធផលឲ្យមានការសម្រេចចិត្ត យ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នខ្លាំងឡើងជាងមុនចំពោះការវិនិយោគថ្មីៗ (និងការពង្រីកអាជីវកម្ម) ក្នុងអំឡុងពេល និងឆាប់ៗ ក្រោយពេលការបោះឆ្នោតថ្នាក់ជាតិ ដែលគ្រោងធ្វើឡើងនៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2018។

ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រត្រូវបានរំពឹងថា នៅតែបន្តធ្លាក់ចុះក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំខាងមុខ។ ចំណុចនេះឈរលើការបន្តពង្រីកវិស័យសេវា និងផលិតកម្មរួមគ្នាជាមួយកំណើនការបង្វែរប្រាក់។ ទោះយ៉ាងណាក្តី មានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដែលអាចកើតមានឡើង នៃការធ្លាក់ចុះរបស់វិស័យវាយនភណ្ឌ និងសំណង់។ ប្រសិនបើផលប៉ះពាល់នេះកើតមានជាក់ស្តែង នោះអាចកាត់បន្ថយឱកាសការងារ និងឱកាសរកប្រាក់ចំណូលសម្រាប់កម្មករនិយោជិតចំណាកស្រុក អាចប៉ះពាល់ ដល់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។ ដោយយោងលើកំណើនសេដ្ឋកិច្ច នៃវិស័យកសិកម្ម ដីឃីតយ៉ាវ សេដ្ឋកិច្ចមិនមែនកសិកម្មនៃជនបទ (ផលិតកម្មសេវាកម្ម និងការបង្វែរប្រាក់) កន្លងមក គឺជាកត្តាចូលរួមវិភាគទានដ៏គួរជាទីកត់សម្គាល់ក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងភាពសម្បូណ៌រុងរឿងជាមួយ។ ក្នុងកិច្ចខិតខំរបស់អាជ្ញាធរក្នុងការរក្សាស្ថេរភាពតម្លៃកសិផល និងការវិនិយោគលើទីតាំងស្តុក និងសម្បត្តិស្រូវ ជាពិសេសតម្លៃស្រូវ មូលនិធិពិសេសមួយសម្រាប់កម្ចីការប្រាក់ទាប ត្រូវបានដាក់ឲ្យមានសម្រាប់ម្ចាស់រោងម៉ាស៊ីនកិនស្រូវ។

សារគន្លឹះ និងជម្រើសគោលនយោបាយសំខាន់ៗ

ការបីបាច់ បំប៉នឧស្សាហកម្មដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ដែល ទើបលេចឡើង ជាការចាំបាច់។ ការលើកកម្ពស់ពិពិធកម្មការ នាំចេញឲ្យហួសពី ផលិតផលវាយនភណ្ឌ (និងស្បែកជើង) គឺ ជាអាទិភាពមួយ។ ការគាំទ្រ និងការបន្តទាក់ទាញ ការវិនិយោគ ផ្ទាល់ពីបរទេស ដែលមានស្រាប់ និង ការវិនិយោគផ្ទាល់ពី បរទេស នាពេលអនាគតលើផលិតផល ដែលមានតម្លៃបន្ថែម ខ្ពស់ ជាពិសេស គឺឧបករណ៍ និងគ្រឿងបរិក្ខារអគ្គិសនី និង គ្រឿងបន្លាស់រថយន្ត គឺជាការចាំបាច់។ ទាក់ទងជាមួយចំណុច នេះ ការដោះស្រាយបញ្ហាផ្លូវអគ្គិសនី និងការចំណាយដឹកជញ្ជូន រួមជាមួយបញ្ហាកង្វះជំនាញដែលនៅតែជាឧបសគ្គរាំងចម្បង គឺជាជំហានដំបូងដ៏សំខាន់។ ប្រទេសកម្ពុជាបានឈានឡើង យ៉ាងរហ័សក្នុងការផ្តល់លទ្ធភាពទទួលបានអគ្គិសនី កែលម្អ ការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនី ហើយស្ទើរតែអាចមានស្វ័យភាពបានផង ដែរ។ ទោះយ៉ាងណាក្តី តម្លៃអគ្គិសនីនៅតែខ្ពស់នៅឡើយ បើ ប្រៀបធៀបជាមួយបណ្តាប្រទេសជិតខាង និងអាស្រ័យដោយ កង្វះការដេញថ្លៃក្នុងលក្ខណៈប្រកួតប្រជែងក្នុងការផលិតថាមពល និងភាពងាយៗពីគ្នានៃការបញ្ជូន និងការចែកចាយអគ្គិសនី។ ម៉្យាងទៀត ជាការចាំបាច់ផងដែរដែលត្រូវលើកកម្ពស់ និង កែលម្អកម្រិតជំនាញ និងគុណភាពរបស់និស្សិតបញ្ចប់ការសិក្សា ពីប្រព័ន្ធអប់រំ និងកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ។ ការកំណត់រក គម្លាតជំនាញដើម្បីតាក់តែងវគ្គសិក្សា ដែលឆ្លើយតបចំពោះ

គម្លាតទាំងអស់នេះ ត្រូវបានផ្តោតគោលដៅនៅក្រោម គោលនយោបាយជាតិអប់រំ និងបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈសម្រាប់ឆ្នាំ 2017-25 គឺជាការចាំបាច់។

ចាំបាច់ត្រូវមានកិច្ចខិតខំបន្ថែមទៀត ដើម្បីសម្របសម្រួល ដល់ការវិនិយោគក្នុងវិស័យកម្មន្តសាល។ នេះជាការចាំបាច់ ណាស់បើគិតទៅលើការធ្លាក់ចុះនាពេលថ្មីៗនេះនៃ ការវិនិយោគ ផ្ទាល់ពីបរទេស ក្នុងវិស័យអាចធ្វើពាណិជ្ជកម្មបាន ជាពិសេស គឺ វិស័យវាយនភណ្ឌ។ ស្របពេលដែលប្រាក់ឈ្នួលពិតកើនឡើង ភាពប្រកួតប្រជែងផ្នែកខាងក្រៅរបស់កម្ពុជា ដែលពឹងផ្អែកជា ចម្បងលើពលកម្មតម្លៃថោកនោះ នឹងត្រូវបាត់បង់ជាបណ្តើរៗ។ ហេតុនេះ ជាការចាំបាច់មិនអាចខានបាន ដែលត្រូវតែកែលម្អ បន្ថែមទៀតលើភាពងាយស្រួលក្នុងការធ្វើអាជីវកម្ម និង បរិយាកាសការវិនិយោគជាទូទៅ។ ការងារនេះ ទាក់ទងជាមួយ ការបន្ថយការចំណាយ ក្នុងការចាប់ផ្តើមអាជីវកម្ម និងប្រតិបត្តិការ អាជីវកម្ម ក៏ដូចជាការចំណាយផ្នែកដឹកជញ្ជូន ដើម្បីសម្របសម្រួល ដល់ការបង្កើតក្រុមហ៊ុន និងការលូតលាស់របស់ក្រុមហ៊ុន ទាក់ទាញការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ក្នុងវិស័យកម្មន្តសាល ស្របពេលជាមួយគ្នានោះ ក៏លើកកម្ពស់ការវិនិយោគក្នុង ឧស្សាហកម្មផលិតកម្មតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ ដូចបានព្យាករណ៍ទុក ក្នុងគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្ម 2015-25។

ចំណាត់ថ្នាក់ ក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មរបស់ប្រទេសកម្ពុជាហាក់មាន កម្រិតទាបនៅឡើយ។²⁶ ប្រទេសកម្ពុជាជាប់ចំណាត់ថ្នាក់លេខ 131 ក្នុងចំណោមប្រទេសទាំង 190 នៅឆ្នាំ 2017 បើប្រៀបធៀប ជាមួយចំណាត់ថ្នាក់លេខ 82 សម្រាប់ប្រទេសវៀតណាម និងលេខ 46 សម្រាប់ប្រទេសថៃ។ “ការចាប់ផ្តើមអាជីវកម្ម” ជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ទាប (លេខ 180) ដោយ រយៈពេលដែលត្រូវ ចំណាយ ដើម្បីចុះបញ្ជីអាជីវកម្ម គឺរយៈពេល 4 ដងវែងជាង កម្រិតមធ្យម របស់តំបន់អាស៊ីខាងកើត និង ប៉ាស៊ីហ្វិក។ ចំណុចនេះ អំពាវនាវឲ្យមានការកែលម្អបន្ថែមទៀតលើបរិស្ថាន និយ័តកម្ម។ ជាការសំខាន់ផងដែរ ដែលត្រូវកាត់បន្ថយការ ចំណាយលើការនាំចេញក្នុងកុងតឺន័រនីមួយៗ ដែលក្នុងឆ្នាំ 2014 (795 ដុល្លារអាមេរិក) មានអត្រាខ្ពស់ជាងប្រទេសថៃ (595 ដុល្លារអាមេរិក) និងប្រទេស វៀតណាម (610 ដុល្លារអាមេរិក) គួរជាទីកត់សម្គាល់។

វិធានការគាំទ្រដល់គ្រួសារជនបទ ដែលរងផលប៉ះពាល់ ធ្ងន់ធ្ងរដោយតម្លៃកសិផល មានតម្លៃទាបជាការចាំបាច់ណាស់។ ការផ្តួចផ្តើមគំនិតនាពេលថ្មីៗនេះ ក្នុងការរៀងគរធនធាន

ហិរញ្ញវត្ថុដែលត្រៀម សម្រាប់ការទិញស្រូវក្នុងអំឡុងរដូវប្រមូល ផលស្រូវ និងការកែលម្អលទ្ធភាពចូលទៅកាន់ទីផ្សាររបស់ កសិកររស់នៅក្នុងតំបន់ជនបទ គឺជាការចាំបាច់។ បន្ថែមលើ នេះទៀត ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដែលអាចកើតមានឡើង នៃ ការធ្លាក់ចុះរបស់វិស័យវាយនភណ្ឌ និងសំណង់ ក៏ចាំបាច់ត្រូវ មានការពិនិត្យតាមដាន ដោយយកចិត្តទុកដាក់ផងដែរ។ វិស័យ ទាំងពីរនេះ ជាពិសេសគឺ វិស័យកាត់ដេរដែលត្រូវការកម្លាំង ពលកម្មច្រើន បានស្រូបយកកម្លាំងពលកម្មជនបទដ៏ច្រើន ហើយធ្វើឲ្យថយចុះក្នុងវិស័យកសិកម្ម ស្របពេលដែលការ ផ្លាស់ប្តូររចនាសម្ព័ន្ធ សេដ្ឋកិច្ចមានល្បឿនលឿន។ ប្រសិនបើ វិស័យវាយនភណ្ឌមានការធ្លាក់ចុះនោះ ប្រាកដជាអាចបង្កើត ឲ្យមានបញ្ហាប្រឈម សម្រាប់ការបង្កើតការងារ។ ការអនុវត្តដី ជោគជ័យនូវសសរស្តម្ភទាំងពីរ ពោលគឺ ជំនួយសង្គម និង សន្តិសុខសង្គម ដូចដែលបានព្យាករណ៍ទុកក្នុងក្របខ័ណ្ឌ ការងារគោលនយោបាយជាតិកិច្ចគាំពារសង្គម 2016-25 នឹង អាចជួយទប់ស្កាត់គ្រួសារជនបទមិនឲ្យធ្លាក់ចូលទៅក្នុងភាព ក្រីក្រឡើងវិញ។

26 សម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែម សូមមើល <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/cambodia>

ផ្នែកទី II ៖ អត្ថបទជម្រើស ការទាក់ទាញរបស់កម្ពុជា ៖ អតិបរិហាកម្ម សក្តានុពលនៃទេសចរណ៍

សេចក្តីផ្តើម

ការបង្កើនភាពត្រៀមលក្ខណៈនៃវិស័យទេសចរណ៍ គឺជាសេចក្តីត្រូវការចាំបាច់ ដើម្បីទទួលបានផលប្រយោជន៍បន្ថែមពីកំណើននៃភ្ញៀវទេសចរណ៍ក្នុងកំឡុងពេលថ្មីៗនេះ ដែលបានពិភាក្សាក្នុងផ្នែកទី១ខាងលើ។

វិស័យទេសចរណ៍ គឺជាឧស្សាហកម្មធំជាងគេបំផុតមួយក្នុងពិភពលោក និងជាធនធានសម្រាប់ការបង្កើតការងារ និងការចែករំលែកភាពសម្បូណ៌រុងរឿង។ ក្នុងនាមជាប្រភពនៃការវិនិយោគបរទេស ចំណូលពន្ធ ការបង្កើតការងារ និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច វិស័យទេសចរណ៍ផ្តល់ជម្រើសមួយទៀតជំនួសឲ្យប្រភពកំណើនសេដ្ឋកិច្ចនាំមុខដោយការនាំចេញតាមបែបប្រពៃណី និងជួយកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រដោយផ្ទាល់។ វិស័យនេះបង្កើតការងារ និងឱកាសនៅតាមសង្វាក់តម្លៃរបស់ខ្លួន រួមទាំងក្នុងវិស័យកសិកម្មដែលគ្របដណ្តប់លើតំបន់ក្រីក្រជាច្រើន។ បន្ថែមលើនេះទៀត វិស័យទេសចរណ៍អាចជាឧបករណ៍ដើម្បីអភិវឌ្ឍតំបន់ដែលមានការអភិវឌ្ឍយឺតយ៉ាវ ដែលឱកាសសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្មច្រើនតែមានកម្រិតកំណត់។

ការផ្លាស់ប្តូរផ្នែកប្រជាសាស្ត្រ សេដ្ឋកិច្ច និងបច្ចេកវិទ្យាកំពុងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងបង្កើតឱកាសសម្រាប់ទេសចរណ៍។ មនុស្សកើតក្នុងសម័យសហស្សវត្សរ៍ធ្វើដំណើរច្រើនជាងមនុស្សក្នុងជំនាន់ផ្សេងទៀតទាំងអស់ រួមទាំងមនុស្សកើតក្នុងសម័យក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ ហើយពួកគេទំនងជាធ្វើដំណើរកាន់តែច្រើន នៅពេលដែលចំណូលនិងជំហរហិរញ្ញវត្ថុរបស់ខ្លួនមានការលូតលាស់។²⁷ បន្ថែមលើនេះទៀតចំនួនគ្រួសារជនជាតិចិនដែលមានសមត្ថភាពអាចចំណាយសម្រាប់ការធ្វើដំណើរថ្លៃឈប់សម្រាក/លម្អនៅអន្តរជាតិ គឺកំពុងកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ ការសាយភាយនៃលទ្ធភាពប្រើប្រាស់អ៊ីនធឺណែត និងបច្ចេកវិទ្យាទូរស័ព្ទចល័តបានបង្កើនសមត្ថភាពអ្នកធ្វើដំណើរ និងបង្កើតឲ្យមានសេដ្ឋកិច្ចបែបចែករំលែកថ្មីមួយ ស្របពេលដែលបច្ចេកវិទ្យាគិតលេខមានតម្លៃថោកអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកផ្គត់ផ្គង់វិស័យទេសចរណ៍អាចកែលម្អសេវានិងផ្សព្វផ្សាយទីផ្សារតាមរយៈប្រើប្រាស់ទិន្នន័យធំៗ។ ការយល់ដឹងកាន់តែច្រើនអំពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុនិងផលប៉ះពាល់ដែលអាចកើតឡើងទៅលើផ្នែកបរិស្ថានសង្គមនិងវប្បធម៌របស់ វិស័យទេសចរណ៍ បានធ្វើឲ្យនិរន្តរភាពក្លាយជាកង្វល់ចម្បងសម្រាប់អ្នកធ្វើដំណើរ និងអាជីវកម្មជាច្រើន។ បច្ចុប្បន្ន មានចំណែកខ្លះនៃទីផ្សារការធ្វើដំណើរមានឆន្ទៈក្នុងការចំណាយកាន់តែច្រើន ដើម្បីទស្សនាទិសដៅទេសចរណ៍ទាំងឡាយណាដែលបង្ហាញការអនុវត្តបែបទទួលខុសត្រូវខ្ពស់។

27 មនុស្សក្នុងសហសម័យ គឺមានអាយុ 15 ដល់ 34។

ដើម្បីសម្រេចបាននូវពិភពលោកអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាពទាំងអស់នោះ បណ្តាប្រទេសនានាចាំបាច់ត្រូវកែលម្អភាពប្រកួតប្រជែងនៃទីផ្សារទេសចរណ៍របស់ខ្លួន។ សន្ទស្សន៍ការប្រកួតប្រជែងផ្នែកទេសចរណ៍ និងការធ្វើដំណើររបស់វេទិកាសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកឆ្នាំ 2017 គូសបញ្ជាក់អំពីបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនដែលវិស័យនេះជួបប្រទះនៅក្នុងតំបន់។ តំបន់នេះជាម្ចាស់ផ្ទះនៃទីផ្សារនាំមុខគេបំផុតនៃពិភពលោកលំដាប់ទី 20 ប៉ុណ្ណោះ ដោយប្រទេសចិនជាប់លំដាប់ថ្នាក់ទី 15 បន្ទាប់មកប្រទេសម៉ាឡេស៊ី (លេខ 26) និងប្រទេសថៃ (លេខ 34)។ ប៉ុន្តែតំបន់នេះ ក៏រងផលប៉ះពាល់ពីលទ្ធផលអន់ខ្សោយលើនិរន្តរភាពបរិស្ថាន សុខភាព និងអនាម័យ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសេវាទេសចរណ៍ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធការធ្វើដំណើរ និងការក្រៀមរួចជាស្រេចផ្នែក ICT ព្រមទាំងបញ្ហាដទៃទៀតផងដែរ។

ប្រទេសកម្ពុជា មានធនធានគួរជាទីកត់សម្គាល់កម្រិតពិភពលោកសម្រាប់វិស័យទេសចរណ៍ដែលមានលក្ខណៈចម្រុះ និងអាចជាសសរស្តម្ភសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសង្គមសេដ្ឋកិច្ចដូចបានកំណត់ដោយរាជរដ្ឋាភិបាល។ កន្លែងទេសចរណ៍សំខាន់ៗរួមមានទីតាំងបេតិកភណ្ឌពិភពលោកនៅអង្គរវត្ត និងទីតាំងសាសនា និងវប្បធម៌ សត្វព្រៃ និងឆ្នេរសមុទ្រ ព្រមទាំងកោះដីបរិសុទ្ធ។ ប៉ុន្តែប្រទេសកម្ពុជាជាប់លំដាប់ថ្នាក់ទាប រហូតដល់លំដាប់ទី 101 នៅលើបញ្ជីភាពប្រកួតប្រជែង។ ថ្វីបើអ្នកទេសចរ ធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់មជ្ឈមណ្ឌលថ្នាក់តំបន់ក្នុងប្រទេសថៃ វៀតណាម និងចិនមានចំនួនថេរក៏ដោយ ក៏មាននិរន្តរភាពគួរឲ្យព្រួយបារម្ភមួយចំនួនដែលអាចគំរាមឱកាសដើម្បីអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍ ដើម្បីជាសសរស្តម្ភ នៃសេដ្ឋកិច្ចបែបបរិយាប័ន្ន។ តម្លៃទាញយកបានពីអ្នកទេសចរម្នាក់ៗនៅពុំទាន់មានការប្រែប្រួលច្រើនក្នុងទសវត្សរ៍កន្លងមក ដោយស្ថិតក្នុងអត្រាប្រមាណ 585 ដុល្លារ ក្នុងឆ្នាំ 2005 ដល់ 655 ដុល្លារ ក្នុងឆ្នាំ 2016 អាជីវកម្មមានទិសដៅទាបៗបានរីកដុះដាល ការស្នាក់នៅមានរយៈពេលខ្លី ព្រមទាំងការវិលត្រឡប់មកជាថ្មីមានកម្រិតកំណត់ ហើយមានសញ្ញាបង្ហាញឲ្យឃើញនូវភាពកកកុញ និងការរិចរិល នៅប្រាសាទអង្គរវត្ត។

សមិទ្ធផលឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍

ប្រទេសកម្ពុជាជួបបទពិសោធន៍វិស័យទេសចរណ៍ ដែលមានរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័សរហូតមកដល់ពេលថ្មីៗនេះ អាស្រ័យជាចម្បងដោយបេតិកភណ្ឌប្រវត្តិសាស្ត្រនិងវប្បធម៌របស់ខ្លួន។

ចំនួនភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិបានកើនឡើងក្នុងអត្រាមធ្យម 12.2 ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំ ក្រោយអំឡុងវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុសាកលឆ្នាំ 2008-09។ គោលនយោបាយ “បើកចំហជើងមេឃ” របស់កម្ពុជា បានទាក់ទាញការវិនិយោគគួរជាទីកត់សម្គាល់លើវិស័យការធ្វើដំណើរអន្តរជាតិ និងទេសចរណ៍។ ខេត្តសៀមរាប និងក្រុងភ្នំពេញ ដែលជាមជ្ឈមណ្ឌលនៃបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ និងប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់កម្ពុជា គឺជាទីកន្លែងទេសចរណ៍មានប្រជាប្រិយភាពជាងគេបំផុត ប៉ុន្តែទេសចរណ៍នៅតំបន់ឆ្នេរក៏មានការកើនឡើងដែរ ដោយបានចាប់យក 15 ភាគរយនៃចំនួនអ្នកទេសចរសរុប។ ការសម្រាកលម្អៃ គឺជាគោលបំណងចម្បងនៃការចូលមកទស្សនា បន្ទាប់មក គឺដោយសារការងារនិងការមកសួរសុខទុក្ខមិត្តភក្តិ និងសាច់ញាតិ។ ការព្យាករណ៍នៅតែមានលក្ខណៈជារឿយៗ ថ្វីបើមានបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនក្តី។ សមិទ្ធផលឧស្សាហកម្មនេះ គឺត្រូវបានបង្ហាញយ៉ាងល្អបំផុតតាមរយៈការវិភាគថា តើអ្នកទេសចរមកពីទីណា តើពួកគេស្នាក់នៅរយៈពេលប៉ុន្មាន តើពួកគេចំណាយអស់ប៉ុន្មាន ក៏ដូចជាតម្លៃរបស់ឧស្សាហកម្មនេះ ចំពោះសមិទ្ធផលនៃសេដ្ឋកិច្ចទាំងមូលរបស់កម្ពុជា។

ក) ទីផ្សារប្រភពអ្នកទេសចរ និង ចំនួនអ្នកទេសចរអន្តរជាតិ

បន្ទាប់ពីមានការថយចុះសន្សឹមៗក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងមក កំណើនអ្នកទេសចរអន្តរជាតិបានងើបឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស ចាប់តាំងពីដើមឆ្នាំ 2017។ កិច្ចខិតខំជាបន្តរបស់អាជ្ញាធរដើម្បីទាក់ទាញអ្នកទេសចរអន្តរជាតិ ជាពិសេស អ្នកទេសចរមកពីប្រទេសចិន ដោយមានជើងហោះហើរដោយផ្ទាល់ថ្មីនៅថ្នាក់តំបន់ និងការផ្តួចផ្តើមគំនិតក្រៀមលក្ខណៈសំរាប់ទេសចរណ៍ចិនហាក់បានផ្តល់ផលត្រឡប់មកវិញ។ ចំនួនអ្នកទេសចរអន្តរជាតិមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជាបានឡើងដល់ 5.01 លាននាក់ ក្នុងឆ្នាំ 2016។ ក្នុងរយៈពេល 6 ខែ ដំបូងនៃឆ្នាំ 2017 ចំនួនអ្នកទេសចរសរុបបានឡើងដល់ 2.6 លាននាក់ ដែលបានកើនឡើង 12 ភាគរយ (ធៀបនឹងឆ្នាំមុន) កើនឡើងពីអត្រា 5 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2016 ហេតុនេះ គឺជាការកើនឡើងក្នុងកម្រិតដ៏ល្អមួយដែលនឹងលើសចំនួនសរុបក្នុងឆ្នាំ 2016។ ដូចគ្នាទៅនឹងគោលដៅទេសចរណ៍ជាច្រើនទៀតនៅទូទាំងទ្វីបអាស៊ីដែរ ចំនួនអ្នកទេសចរមកពីប្រទេសចិនបច្ចុប្បន្ន គឺមានចំនួនច្រើនជាងគេបំផុត លើសចំនួនអ្នកទេសចរមកពីប្រទេសវៀតណាម និងមានចំនួនស្មើ 20 ភាគរយ នៃចំនួនអ្នកទេសចរ

តារាង S1៖ ការចូលរួមវិភាគទានក្នុងកំណើនចំនួនអ្នកទេសចរចែកទៅតាមប្រភពប្រទេស ក្នុងរយៈពេល 6 ឆ្នាំកន្លងមក (ភាគរយ)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
អាស៊ី	80.1	84.1	83.7	84.6	84.2	62.0
វៀតណាម	26.7	23.1	20	19.6	20.9	-11.6
ចិន	18.6	14.5	16.8	19.2	25.5	56.0
ឡាវ	9.7	15	18.9	18.4	13.8	-14.9
ថៃ	-8.7	4.9	4.2	6.5	8.9	19.9
អឺរ៉ុប	14.3	11.3	12.3	11.2	10.1	20.4
អាមេរិក	4.9	4.2	3.8	3.9	5.1	15.5
អាហ្វ្រិច	0.4	0.1	0.1	0.1	0.2	0.8
មជ្ឈិមបូព៌ា	0.3	0.3	0.2	0.2	0.3	1.2
សរុប	100	100	100	100	100	100

ប្រភពព័ត៌មាន៖ ការគណនាបុគ្គលិកធនាគារដោយប្រើប្រាស់ទិន្នន័យពីអាជ្ញាធរកម្ពុជា។

អន្តរជាតិសរុប គិតត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 ដោយបានកើនឡើងពី 16.6 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2016។ ប្រទេសវៀតណាម សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យឡាវ សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ និងប្រទេសថៃ គឺជាប្រទេសប្រភពធំៗបន្ទាប់ពីប្រទេសចិន ដោយមានចំនួន 14.7 ភាគរយ 8.4 ភាគរយ និង 6.3 ភាគរយនៃចំនួនភ្ញៀវទេសចរសរុប។

អ្នកទេសចរចិនចូលរួមចំណែកជាងពាក់កណ្តាល (56 ភាគរយ) នៃកំណើនចំនួនអ្នកទេសចរអន្តរជាតិក្នុងឆ្នាំ 2016 (តារាង S1)។ ប៉ុន្តែការចូលរួមចំណែកដោយអ្នកទេសចរវៀតណាម និងឡាវ បានថយចុះដោយបានធ្លាក់ក្នុងអត្រា 11.6 ភាគរយ និង 14.9 ភាគរយរៀងគ្នា ។ ចំនួនអ្នកទេសចរអឺរ៉ុបជាពិសេសមកពីក្រុងហុងកុងស ប្រទេសបារាំង និងអាល្លឺម៉ង់ បានកើនឡើង ដោយបានចូលរួមចំណែក 20.4 ភាគរយនៃកំណើនអ្នកទេសចរអន្តរជាតិសរុបក្នុងឆ្នាំ 2016។

អាស្រ័យដោយគោលនយោបាយរបស់អាជ្ញាធរក្នុងការសម្របសម្រួលដំណើរទេសចរណ៍របស់អ្នកទេសចរចិនក្រោយពេលដាក់ឱ្យមានការផ្តួចផ្តើមគំនិត “ត្រៀមលក្ខណៈសំរាប់ទេសចរណ៍ចិន” ចំនួនអ្នកទេសចរមកពីប្រទេសចិន ឥឡូវនេះ គឺស្ថិតក្នុងលំដាប់លេខមួយ។ គិតត្រឹមពាក់កណ្តាលឆ្នាំ 2017 អ្នកទេសចរចិនមានចំនួនស្មើ 20 ភាគរយនៃចំនួនអ្នកទេសចរអន្តរជាតិសរុប។ ការផ្តួចផ្តើមគំនិតនេះ ផ្តល់ស្លាកសញ្ញា និងឯកសារសម្រាប់ដំណើរការសុំទិដ្ឋភាពជាភាសាចិន លើកទឹកចិត្តឱ្យមាន

ការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុកនូវរូបិយវត្ថុយន់របស់ចិន (yuan) លើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់ភាសាចិន និងធានាថាអាហារ គ្រឹះស្ថានស្នាក់នៅមានភាពសមស្របតាមសន្និធិរបស់ចិន។

អ្នកទេសចរអន្តរជាតិដែលមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជា មានចម្រុះជនជាតិ ប៉ុន្តែអ្នកទេសចរអាស៊ីបន្តជាក្រុមធំជាងគេបំផុតដែលមានចំនួនប្រមាណពីរភាគបីនៃអ្នកទេសចរសរុប។ ប្រទេសចិន និងប្រទេសវៀតណាម គឺជាប្រទេសពីរដែលជាប្រភពដ៏ធំនៃទេសចរណ៍ ដោយប្រទេសទាំងពីរនេះរួមគ្នាមានចំនួនអ្នកទេសចរលើសមួយភាគបីនៃចំនួនអ្នកទេសចរសរុប។ ភ្ញៀវមកពីបណ្តាប្រទេសទាំងនេះ ក៏ដូចជាភ្ញៀវទេសចរអាស៊ីទាំងអស់ផងដែរ តែងចាប់អារម្មណ៍ជាពិសេសចំពោះបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ និងទីតាំងប្រវត្តិសាស្ត្រ។ អ្នកទេសចរប្លូមប្រទេសក៏បង្ហាញតម្រូវការយ៉ាងខ្លាំងចំពោះដំណើរផ្សេងៗ និងការរុករកតាមបែបធម្មជាតិ។ អ្នកទេសចរអាស៊ី មានការទាមទារកាន់តែច្រើនឡើងនូវសេវាបដិសណ្ឋារកិច្ចកម្រិតខ្ពស់ ជាបទដ្ឋានក្នុងការធ្វើដំណើររបស់ខ្លួនទាំងមូល ចំណែកអ្នកទេសចរប្លូមប្រទេស (នៅតែ) ចូលចិត្តទទួលបទពិសោធន៍តាមបែបក្នុងស្រុក ហើយមិនសូវខ្វល់ខ្វាយចំពោះការសម្រាក “លំបាកលំបិន” រយៈពេលប៉ុន្មានយប់នោះឡើយ។ ទាំងទីផ្សារវៀតណាមនិងចិន ត្រូវបានកំណត់លក្ខណៈដោយដំណើរកម្សាន្តចុងសប្តាហ៍ដែលអ្នកទេសចររបស់ខ្លួនស្ទើរតែទាំងអស់ច្រើន តែនៅសណ្ឋាគារដែលមានទីតាំងនៅកៀកជ្រៅដែរ។

ប្រទេសកម្ពុជា ក៏ដូចជាបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់ជាច្រើន ដែលទើប “បើកទ្វារ” ទទួលអ្នកទេសចរណ៍ពេលថ្មីៗនេះ និង ស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលនៃការផ្លាស់ប្តូរទៅកាន់សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ បានទទួលចំណែកដ៏តិចតួចប៉ុណ្ណោះនៃចំនួនភ្ញៀវទេសចរសរុប ក្នុងតំបន់ក្នុងឆ្នាំ 2015។ ប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានតែ 2.4 ភាគរយនៃលំហូរចូលអ្នកទេសចរសរុបមកកាន់តំបន់ ចំណែក ប្រទេសវៀតណាមទទួលបាន 4 ភាគរយ។ ទីតាំងទេសចរណ៍ ដែលត្រូវបានបង្កើតយូរមកហើយ ដូចជាប្រទេសចិន ថៃ និង ម៉ាឡេស៊ី បានទទួល 29 ភាគរយ (56.9 លាននាក់) 15.2 ភាគរយ (29.9 ភាគរយ) និង 13.1 ភាគរយ (25.7 លាននាក់) រៀងៗគ្នា។²⁸ ជាង 85 ភាគរយនៃអ្នកទេសចរដែលមកទស្សនា តំបន់អាស៊ីបូព៌ា ដែលទើបកើតថ្មីៗ មកពីតំបន់អាស៊ីបូព៌ា ផ្សេងទៀត។

ខ) ការចំណាយ

ស្របពេលដែលប្រទេសកម្ពុជាបន្តទាក់ទាញចំនួនអ្នកទេសចរ អន្តរជាតិកាន់តែច្រើនឡើង ការចំណាយជាមធ្យមប្រចាំថ្ងៃនៅ លើការស្នាក់នៅរបស់ភ្ញៀវអន្តរជាតិ បានថយចុះ។ ពិពិធកម្ម ផលិតផល និង ទឹកនៃទេសចរណ៍ មានភាពយឺតយ៉ាវ ដោយ ក្នុងនោះបរិវេណប្រាសាទអង្គរវត្ត (និងក្រុងភ្នំពេញ) នៅតែជា ទិសដៅទេសចរណ៍ចម្បង (សូមមើលបន្ថែមនៅឧបសម្ព័ន្ធទី 1

ស្តីពីបញ្ហាប្រឈមក្នុងការបង្កើតប្រព័ន្ធទេសចរណ៍បែបបរិយា ប័ន្ន និងការវិនិយោគប្រកបដោយភាពទាក់ទាញនៅ Lombok ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី)។ នៅឆ្នាំ 2016 ការធ្វើដំណើរទស្សនាម្តង ទៀត មានចំនួនស្មើ និងត្រឹមតែមួយភាគបួននៃចំនួនភ្ញៀវទេសចរ សរុបប៉ុណ្ណោះ។ ការចំណាយប្រចាំថ្ងៃជាមធ្យម បានថយចុះ ទៅដល់ 92.50 ដុល្លារក្នុងមួយថ្ងៃក្នុងឆ្នាំ 2016 ពី 120.70 ដុល្លារក្នុងមួយថ្ងៃនៅឆ្នាំ 2013 (តារាង S2)។²⁹ ការថយចុះនេះ ប្រហែលជាពាក់ព័ន្ធជាមួយការធ្វើដំណើរមកទស្សនាប្រទេស កម្ពុជារបស់អ្នកទេសចរក្នុងនាមជាផ្លូវធ្វើដំណើរឯករាជ្យដោយ សេរី (FIT) បានកើនឡើង ជាមួយនឹងការមកទស្សនាអាស៊ី តាមព្រំដែនគោក។ ជោគជ័យបន្តិចបន្តួចក្នុងការធ្វើពិពិធកម្ម គោលដៅ និងផលិតផលទេសចរណ៍ អាចបណ្តាលឲ្យមានការ ធ្លាក់ចុះនៃចំណាយរបស់អ្នកធ្វើដំណើរជាកញ្ចប់។ បន្ថែមលើ នេះចំណែកនៃចំនួនភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិតាមជើងអាកាសក៏ បានថយចុះមកត្រឹមប្រមាណ 50 ភាគរយនៅឆ្នាំ 2016 ដោយ ថយចុះពីជាង 60 ភាគរយ មុនពេលវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុសកលក្នុង ឆ្នាំ 2008-2009។ ក្នុងឆ្នាំ 2016 អ្នកធ្វើដំណើរ FIT មានចំនួន ស្មើ 82.6 ភាគរយនៃភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិសរុបប្រៀបធៀប ជាមួយចំនួនត្រឹមតែ 41.5 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2013។ ក្នុងរយៈពេល ដូចគ្នានេះដែរ ចំណែករបស់អ្នកធ្វើដំណើរ GIT បានថយចុះ មកត្រឹម 15.1 ភាគរយ ដោយបានថយចុះពីចំនួន 58.5 ភាគរយ (ផ្អែកលើស្ថិតិ រដ្ឋាភិបាលឆ្នាំ 2016)។ ក្នុងឆ្នាំ 2016

តារាង S2៖ ការចំណាយជាមធ្យមប្រចាំថ្ងៃរបស់អ្នកទេសចរបានថយចុះ

	2013		2014		2015		2016	
ចំណែកទីផ្សារ	FIT	GIT	FIT	GIT	FIT	GIT	FIT	GIT
(%)	41.5	58.5	41.5	58.5	23.2	76.8	82.6	15.1
ការចំណាយជាមធ្យមសម្រាប់អ្នកទេសចរម្នាក់ (គិតជាដុល្លារអាមេរិក)								
ការស្នាក់នៅ	148.57	N/A	127.5	N/A	129	N/A	125	N/A
អាហារ & ភេសជ្ជៈ	84.42	N/A	119.43	N/A	123.5	N/A	120	N/A
ការធ្វើដំណើរក្នុងមូលដ្ឋាន	80.04	N/A	65	N/A	64.5	N/A	73	N/A
ទេសចរណ៍ជាកញ្ចប់		983.46	N/A	345	N/A	355	N/A	342.5
ការទិញទំនិញ	94.35	180.11	90	120	88.7	118	85	115.4
ផ្សេងៗ	79.03	101.07	80	100	79.5	101	75.5	95.5
សរុប	486.4	1.264.6	481.9	565.0	485.2	574.0	478.5	553.4
ការចំណាយប្រចាំថ្ងៃជាមធ្យម	120.8		93.5		95.1		92.5	

ប្រភពព័ត៌មាន៖ របាយការណ៍ស្ថិតិទេសចរណ៍ប្រចាំឆ្នាំ 2013-16 ក្រសួងទេសចរណ៍
សម្គាល់៖ FIT៖ អ្នកធ្វើដំណើរឯករាជ្យដោយសេរី GIT៖ អ្នកធ្វើដំណើរកញ្ចប់មូលដ្ឋាន

28 បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចតំបន់អាស៊ីបូព៌ា និងប៉ាស៊ីហ្វិកប្រចាំខែធ្នូ 2017, ធនាគារពិភពលោក, រដ្ឋាស្ថានតោន។

29 ប៉ុន្តែតួលេខនេះ គឺផ្ទុយជាមួយកំណើន (ប៉ាន់ប្រមាណ) នៃការទទួលបានទេសចរដែលបានរាយការណ៍ក្នុងរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំស្ថិតិទេសចរណ៍ឆ្នាំ 2016 របស់ក្រសួងទេសចរណ៍។

អ្នកធ្វើដំណើរ GIT ចំណាយ 553.40 ដុល្លារសម្រាប់ការមកទស្សនាម្តងជាមធ្យម ឬ 15 ភាគរយលើសអ្នកធ្វើដំណើរ FIT។³⁰

គ) រយៈពេលនៃការស្នាក់នៅ និងការប្រែប្រួលតាមរដូវកាល

រយៈពេលមធ្យមនៃការស្នាក់នៅរបស់ភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិដែលមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជា ក៏បានថយចុះសន្សឹមៗផងដែរ។ របាយការណ៍ស្ថិតិទេសចរណ៍ប្រចាំឆ្នាំ 2016 បង្ហាញឲ្យឃើញថា ការស្នាក់នៅមានរយៈពេលមធ្យម 6.3 ថ្ងៃក្នុងភ្ញៀវទេសចរម្នាក់ក្នុងឆ្នាំ 2016 ដោយបានថយចុះពីរយៈពេល 6.7 ថ្ងៃក្នុងឆ្នាំ 2013។ ការថយចុះនេះ គឺទាំងសម្រាប់អ្នកធ្វើដំណើរ FIT និង GIT (តារាង S3)។ សម្រាប់អ្នកធ្វើដំណើរ FIT រយៈពេលនៃការស្នាក់នៅបានថយចុះមកនៅត្រឹម 5.8 ថ្ងៃសម្រាប់ក្រុងភ្នំពេញ និង 5.4 ថ្ងៃសម្រាប់ខេត្តសៀមរាប ពីរយៈពេល 6.1 ថ្ងៃនៅក្រុងភ្នំពេញ និង 6.0 ថ្ងៃនៅខេត្តសៀមរាប។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ រយៈពេលនៃការស្នាក់នៅ សម្រាប់អ្នកធ្វើដំណើរ GIT បានថយចុះមកនៅត្រឹម 4.1 ថ្ងៃសម្រាប់ក្រុងភ្នំពេញ និងខេត្តសៀមរាប ដោយបានថយចុះពីរយៈពេល 4.9 ថ្ងៃសម្រាប់ក្រុងភ្នំពេញ និង 4.7 ថ្ងៃសម្រាប់ខេត្តសៀមរាប។ តំណភ្ជាប់ជើងហោះហើរកាន់តែមានភាពប្រសើរឡើង និងត្រូវបានពង្រីកសម្រាប់មជ្ឈមណ្ឌលទាំងពីរនេះ ពោលគឺក្រុងភ្នំពេញ

និងខេត្តសៀមរាប ត្រូវបានមើលឃើញថា ជាកត្តាជះឥទ្ធិពលដែលធ្វើឲ្យកាន់តែមានភាពងាយស្រួលសម្រាប់ភ្ញៀវក្នុងការចូលមកទស្សនា និងចាកចេញដោយចំណាយពេលយ៉ាងខ្លី។ ព្រលានយន្តហោះអន្តរជាតិភ្នំពេញ សៀមរាប និងព្រះសីហនុ រួមគ្នាទទួលភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិសរុបចំនួន 54 ភាគរយ ចំណែក 43 ភាគរយទៀតចូលក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតាមរយៈព្រំដែនដីគោក ហើយ 3 ភាគរយទៀត ចូលតាមព្រំដែនទឹក។

ថ្វីបើតែងមានកំលាតយ៉ាងធំនៃចំនួនភ្ញៀវទេសចររវាងខែទេសចរឡើងខ្ពស់ក្នុងខែធ្នូ/មករា ហើយនិងខែទេសចរចុះទាប ក្នុងខែឧសភា/មិថុនា។ ប៉ុន្តែសំរាប់ប្រទេសកម្ពុជា កំលាតនេះគឺកាន់តែធំ។ បំរែបំរួលក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានកម្រិតខ្ពស់រហូតដល់ 47 ភាគរយ ប្រៀបធៀបជាមួយប្រទេសជិតខាងដូចជាប្រទេសវៀតណាម (38 ភាគរយ) ប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា (41 ភាគរយ) និងសាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យឡាវ (27 ភាគរយ)។ តម្រូវការមិនទៀងទាត់បែបនេះបង្កឲ្យមានបញ្ហាលំហូរសាច់ប្រាក់សម្រាប់សណ្ឋាគារ ផ្ទះសំណាក់ និងប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ ដែលជារឿយៗតែងនាំឲ្យមានការបញ្ឈប់ការងារតាមរដូវកាល ដែលអាចធ្វើឲ្យមុខរបរក្នុងអនុវិស័យនេះ មានលក្ខណៈមិនសូវទាក់ទាញ។ ការលំបាកចម្បងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហាក់បណ្តាលមកពីកង្វះមូលនិធិគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់វិស័យសាធារណៈនិងឯកជន ការសម្របសម្រួលខ្សោយរវាងភាគីពាក់ព័ន្ធនានាក្នុង

តារាង S3: រយៈពេលមធ្យមនៃការស្នាក់នៅ

	2013		2014		2015		2016	
រយៈពេលមធ្យមនៃការស្នាក់នៅសម្រាប់អ្នកទេសចរម្នាក់(ថ្ងៃ)	ភ្នំពេញ	សៀមរាប	ភ្នំពេញ	សៀមរាប	ភ្នំពេញ	សៀមរាប	ភ្នំពេញ	សៀមរាប
FIT	6.1	6.0	5.8	5.5	6.2	5.9	5.8	5.4
GIT	4.9	4.7	4.2	4.1	4.5	4.3	4.1	4.1

ប្រភពព័ត៌មាន៖ របាយការណ៍ស្ថិតិទេសចរណ៍ប្រចាំឆ្នាំ 2016 ក្រសួងទេសចរណ៍

សម្គាល់៖ FIT= អ្នកធ្វើដំណើរឯកជនដោយសេរី GI= អ្នកធ្វើដំណើរកញ្ចប់មុខបញ្ចូល

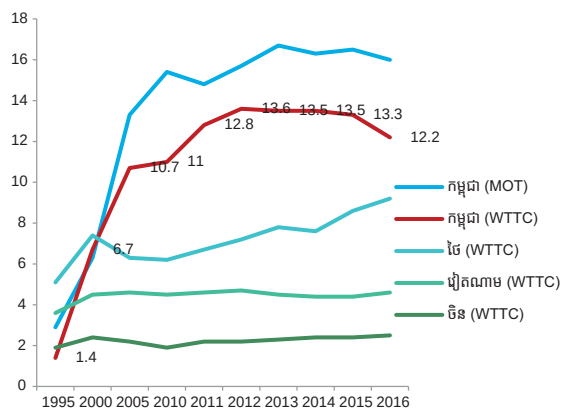
30 របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំស្ថិតិទេសចរណ៍ឆ្នាំ 2016 របស់ក្រសួងទេសចរណ៍ ប្រទេសកម្ពុជា។

ឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍ និងសមត្ថភាពទាបក្នុងការរចនា និងអនុវត្តយុទ្ធនាការ ផ្សព្វផ្សាយគោលដៅទេសចរណ៍ឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព។³¹

ឃ) ការចូលរួមចំណែកក្នុង ផ.ស.ស

ការចូលរួមចំណែកដោយផ្ទាល់ និងដោយប្រយោលរបស់វិស័យទេសចរណ៍នៅក្នុង ផ.ស.ស របស់ប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបានរកឃើញថា មានអត្រាជំនួញជាទឹកត់សម្គាល់។ ការចូលរួមចំណែកដោយផ្ទាល់របស់វិស័យទេសចរណ៍ គិតជាភាគរយនៃផ.ស.ស មានចំនួន 12.2 ភាគរយ (ស្ថិតិរបស់កម្ពុជាផ្ទាល់បង្ហាញអត្រាចូលរួមចំណែកខ្ពស់ជាងនេះបន្ថែមទៀតរហូតដល់ 16 ភាគរយនៃ ផ.ស.ស) ដែលជាអត្រាខ្ពស់ជាងការចូលរួមចំណែករបស់ បណ្តាប្រទេសដទៃទៀតជាច្រើនរួមទាំងប្រទេសថៃ ដែលជាប្រទេសដែលវិស័យទេសចរណ៍ មានការអភិវឌ្ឍខ្ពស់ និងមានវត្តមានអស់ពេលជាច្រើនទសវត្សរ៍ជាច្រើនមកហើយ (រូបលេខ S1)។ ទោះយ៉ាងណាក៏ការចូលរួមចំណែករបស់វិស័យនេះគិតជាភាគរយ ផ.ស.ស បានថយចុះចាប់ពីឆ្នាំ 2013 មក។ ការថយចុះនេះ ហាក់មានភាពស៊ីសង្វាក់ជាមួយការថយចុះជាសន្សឹមៗនៃកំណើនប្រចាំឆ្នាំរបស់ភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិ ដែលបានថយចុះពី 24.4 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2012 មកត្រឹម 17.5 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2013 . 7 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2014. 6.1 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2015 និង 5 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2016។

រូបលេខ S1: ការទទួលបានភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិ៖ ការចូលរួមចំណែកដោយផ្ទាល់ (%នៃ GDP)

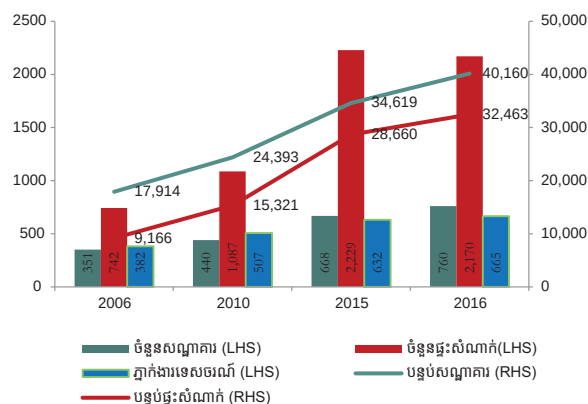
ប្រភព៖ ក្រសួងទេសចរណ៍ (MOT) 2016 & ក្រុមប្រឹក្សាការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍ពិភពលោកឆ្នាំ 2017 (WTTC)។

ការរៀបចំវិស័យទេសចរណ៍

ក) សហគ្រាស និងកម្មសិទ្ធិ

ដើម្បីជួយសម្រួលដល់កំណើនចំនួនភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិ ចំនួននៃកន្លែងស្នាក់នៅ រួមមានសណ្ឋាគារ និងផ្ទះសំណាក់ ព្រមទាំងចំនួនភ្នាក់ងារធ្វើដំណើរ បានកើនឡើងគួរជាទីកត់សម្គាល់ក្នុងទសវត្សចុងក្រោយនេះ។ ចំនួនសណ្ឋាគារ និងបន្ទប់សណ្ឋាគារបានកើនឡើងទ្វេដង ដោយបានឈានដល់ចំនួន 760 សណ្ឋាគារ និង 40.160 បន្ទប់ ក្នុងឆ្នាំ 2016 (រូបលេខ S2)។ ចំនួនផ្ទះសំណាក់ និងសមត្ថភាពទទួលភ្ញៀវបានកើនឡើងខ្ពស់ជាងនេះបន្ថែមទៀត ពោលគឺបានកើនឡើងបីដងរហូតដល់ចំនួន 2.170 ក្នុងឆ្នាំ 2016 ពីចំនួន 742 ក្នុងឆ្នាំ 2006 ហើយចំនួនបន្ទប់បានកើនដល់ 32.463 បន្ទប់ ពីចំនួន 9.166 បន្ទប់ក្នុងអំឡុងរយៈពេលដូចគ្នានេះ។ ចំនួនភ្នាក់ងារការធ្វើដំណើរដែលបានចុះបញ្ជីបម្រើសេវាក្នុងវិស័យទេសចរណ៍បានកើនឡើងស្ទើរទ្វេដង ដោយប្រភពចម្បងនៃអាជីវកម្មរបស់ពួកគេនៅតែជាការធ្វើដំណើរទៅក្រៅប្រទេស ហើយបានទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីការកើនឡើងនៃប្រាក់ចំណូល និងចំណាប់អារម្មណ៍របស់ប្រជាជនក្នុងស្រុក ក្នុងការធ្វើដំណើរ។

រូបលេខ S2: ចំនួនសណ្ឋាគារ ផ្ទះសំណាក់ និងភ្នាក់ងារការធ្វើដំណើរ

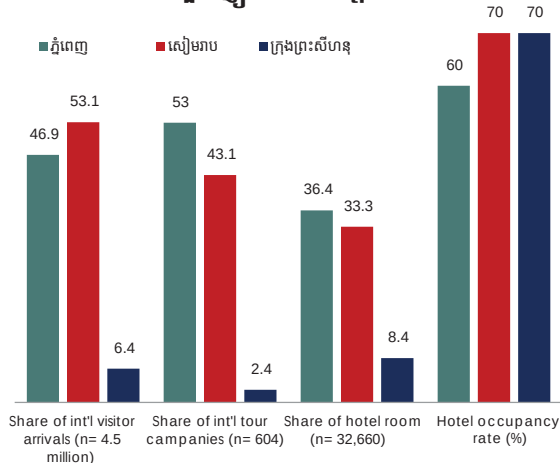

ប្រភព៖ របាយការណ៍ស្តីពីទេសចរណ៍ប្រចាំឆ្នាំ 2016 របស់ក្រសួងទេសចរណ៍ សម្គាល់៖ LHS = មាត្រដ្ឋានខាងឆ្វេង; RHS = មាត្រដ្ឋានខាងស្តាំ

31 Experience Mekong: Greater Mekong Subregion Tourism Marketing Strategy and Action Plan 2015–2020. Mekong Tourism Coordinating Office. Bangkok. 2015.

សណ្ឋាគារមានវត្តមានភាគច្រើនក្នុងទីប្រជុំជនក្នុងតំបន់ទាំងបួន គឺក្រុងភ្នំពេញ ខេត្តសៀមរាប ខេត្តព្រះសីហនុ និងបាត់ដំបង។³² 83.4 ភាគរយនៃសណ្ឋាគារ និង 86.1 ភាគរយនៃបន្ទប់សណ្ឋាគារបានផ្គុំគ្នានៅទីប្រជុំជនទាំងនោះ។ ទីក្រុងភ្នំពេញមានចំណែកច្រើនជាងគេ អំពីចំនួនសណ្ឋាគារ (38.3 ភាគរយ) និងបន្ទប់សណ្ឋាគារ (36.4 ភាគរយ) បន្ទាប់មក គឺខេត្តសៀមរាប (27.8 ភាគរយនៃសណ្ឋាគារ និង 33.3 ភាគរយនៃបន្ទប់សណ្ឋាគារ) និងក្រុងព្រះសីហនុ (8.4 ភាគរយនៃសណ្ឋាគារ និង 8.5 ភាគរយនៃបន្ទប់សណ្ឋាគារ) (រូបលេខ S3)។ តំបន់បាត់ដំបងមាន 8.9 ភាគរយនៃសណ្ឋាគារ និង 7.9 ភាគរយនៃបន្ទប់សណ្ឋាគារ។ ផ្ទះសំណាក់មានភាពរាយប៉ាយ ហើយមជ្ឈមណ្ឌលទាំងនេះ ចាប់យកត្រឹមតែ 57 ភាគរយនៃផ្ទះសំណាក់ និង 65 ភាគរយនៃបន្ទប់ផ្ទះសំណាក់ប៉ុណ្ណោះ។

រូបលេខ S3: ភាពខ្លាំងក្លានៃសេវាទេសចរណ៍ និងចំនួនភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ

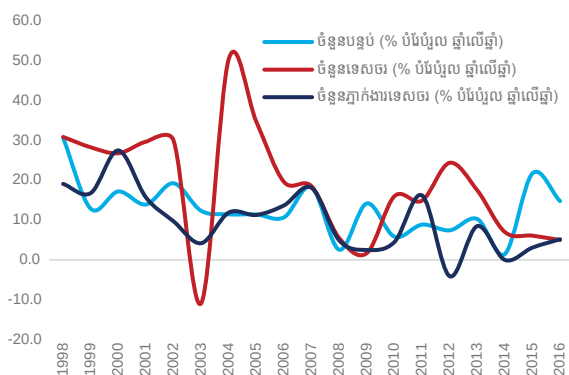
ប្រភព៖របាយការណ៍ស្តីពីទេសចរណ៍ប្រចាំឆ្នាំ 2016 របស់ក្រសួងទេសចរណ៍ & New Crossroads Asia. 2015.

លើកលែងតែសង្វាក់សណ្ឋាគារអន្តរជាតិមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះ សណ្ឋាគារ និងផ្ទះសំណាក់ភាគច្រើនជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកវិនិយោគក្នុងប្រទេស។ ចំនួនផ្ទះសំណាក់កើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សនៅទូទាំងប្រទេសឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញថាអត្ថប្រយោជន៍នៃការអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍បានរីកសាយភាយកាន់តែទូលំទូលាយ ដែលទំនងជាបន្តដោយប្រតិបត្តិការសណ្ឋាគារប្រសិនបើការលូតលាស់នៅតែបន្ត។ មជ្ឈមណ្ឌលទីប្រជុំជនកើតឡើងថ្មីៗ ដូចជាកំពង់ចាម ស្វាយរៀង និងកណ្តាលជាដើម គឺជាទីរួមខេត្តទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីកំណើនទេសចរណ៍។ សន្ទុះជីវ្ជាខ្លាំងក្លានៃវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ

ដែលកំពុងកើតមានក្នុងប្រទេសកម្ពុជា បច្ចុប្បន្នក៏ទំនងជាជំរុញសមត្ថភាពរបស់ឧស្សាហកម្មបដិសណ្ឋារកិច្ចក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលប្រជុំជនដែលមានអាជ្ញាធរមេត្តាជាមួយសេវាបម្រើ ព្រមទាំងការផ្ដើមគំនិតសេដ្ឋកិច្ចបែបចែករំលែក ដូចជាការធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះ Airbnb (375 ក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ 2017) ដែលបានកើតមានឡើងជាបន្តបន្ទាប់។

ទោះយ៉ាងណាក្តី កំណើនកន្លែងស្នាក់នៅ ដូចជាសណ្ឋាគារ និងផ្ទះសំណាក់ ព្រមទាំងទីភ្នាក់ងារធ្វើដំណើរបានថយចុះសន្សឹមៗស្របជាមួយនិទ្ទាការធ្លាក់ចុះនៃការអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍ជាទូទៅ (រូបលេខ S4)។ និទ្ទាការនេះ ក៏ត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងក្នុងការថយចុះនៃការវិនិយោគវិស័យឯកជនក្នុងវិស័យនេះផងដែរ។

រូបលេខ S4: កំណើនចំនួនអ្នកទេសចរ កន្លែងស្នាក់នៅ និងភ្នាក់ងារទេសចរណ៍ មានការថយចុះ

ប្រភព៖របាយការណ៍ស្តីពីទេសចរណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់ក្រសួងទេសចរណ៍

ថ្វីបើមានការខ្វះខាតទិន្នន័យពិតក្តី ភស្តុតាងជាសាច់រឿងជាច្រើនបង្ហាញថា មានសមាហរណកម្មផ្លូវការតិចតួចធ្វើដោយសហគ្រាសទេសចរណ៍តាមសង្វាក់តម្លៃបញ្ឈប់។ ក្រុមហ៊ុនគ្រប់គ្រងទីកន្លែង ទេសចរណ៍ដែលមានប្រតិបត្តិការ ឬជាម្ចាស់លើកន្លែងស្នាក់នៅនិងក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូន ពុំមានវត្តមានឡើយ ហើយយ៉ាងច្រើនបំផុត មានសហគ្រាសទេសចរណ៍ ដែលប្រតិបត្តិការពីរកន្លែង (ភ្នំពេញ និងសៀមរាប) ជាញឹកញយគ្រប់គ្រងដូចតែអង្គភាពតែមួយ។ ចំណុចនេះ ឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញថា អ្វីដែលកម្ពុជាបានផ្តល់ជូនដល់ភ្ញៀវទេសចរដូចជាការធ្វើដំណើរតាមដីគោកព្រមទាំងការអភិវឌ្ឍផលិតផលដោយប្រតិបត្តិការជុំវិញទិសដៅទេសចរណ៍ដែលមានស្រាប់នៅមានកំរិតទាប។

32 ក្រសួងទេសចរណ៍ចាត់ចំណាត់ប្រភេទ “តំបន់បាត់ដំបង” ចាត្របដណ្តប់លើខេត្តចំនួនប្រាំ គឺខេត្តបាត់ដំបង ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ខេត្តប៉ៃលិន និងខេត្តពោធិ៍សាត់។ សូមមើល របាយការណ៍ស្តីពីប្រចាំឆ្នាំ 2016។

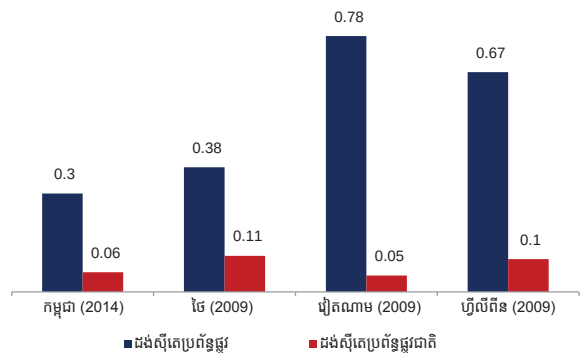
ខ) តំណភ្ជាប់ និង សមត្ថភាព

គោលនយោបាយ “បើកចំហដើងមេឃ” របស់ប្រទេសកម្ពុជា បានទាក់ទាញការវិនិយោគគួរជាទីកត់សម្គាល់លើវិស័យការធ្វើ ដំណើរអន្តរជាតិ និងទេសចរណ៍។ ដើម្បីឆ្លើយតបតាមតម្រូវការ ចរាចរណ៍តាមផ្លូវអាកាសកាន់តែច្រើនឡើង ព្រលានយន្តហោះ ភ្នំពេញ និងសៀមរាប ត្រូវបានពង្រីកបន្ថែមឲ្យមានសមត្ថភាព ទទួលអ្នកធ្វើដំណើរទ្វេដងក្នុងឆ្នាំ 2016។ ការពង្រីក និងការ ជួសជុលឡើងវិញនៃព្រលានយន្តហោះក្រុងព្រះសីហនុ គឺ ដើម្បីគាំទ្រដល់ សន្ទុះកំណើនដ៏ខ្លាំងក្លាដោយក្នុងនោះមានការ កើនឡើង 66 ភាគរយនៃចរាចរណ៍ផ្លូវអាកាសក្នុងឆ្នាំ 2016។ គិតត្រឹមឆ្នាំ 2018 សមត្ថភាពរបស់អគារព្រលានយន្តហោះ ដែលមានស្រាប់ នឹងត្រូវពង្រីក ដើម្បីទទួលអ្នកធ្វើដំណើរ 0.5 លាននាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ ដោយកើនឡើងបីដងនៃសមត្ថភាពទទួល ភ្ញៀវប្រចាំឆ្នាំនាពេលបច្ចុប្បន្ន។ ព្រលានយន្តហោះអន្តរជាតិ ទាំងបី មានអត្រាកំណើនភ្ញៀវសរុបកើនឡើងដល់ 8.5 ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ 2016 ដោយអ្នកដំណើរចូល និងអ្នកដំណើរចេញសរុប មានចំនួន 7 លាននាក់។ ក្នុងឆ្នាំ 2016 ព្រលានយន្តហោះ ភ្នំពេញ សៀមរាប និងព្រះសីហនុផ្តល់សេវាដល់អ្នកធ្វើដំណើរ ចំនួន 3.48 លាននាក់ 3.47 លាននាក់ និង 0.15 លាននាក់ រៀងគ្នា។³³

ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទាំងតម្រូវការ និងការចំណាយវិនិយោគ កើនឡើងក្នុងអត្រា ទូលំទូលាយមួយដែល អាចប្រៀបធៀប ជាមួយប្រទេសដទៃទៀត ក្នុងទសវត្សចុងក្រោយនេះ ប៉ុន្តែ គុណភាពហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៅតែទាបជាងបណ្តាប្រទេស គោលដៅទេសចរណ៍ភាគច្រើនក្នុងតំបន់អាស៊ាន។³⁴ កម្ពុជាខ្វះ ខាតហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធតភ្ជាប់ ជាពិសេសទីតាំង ជុំវិញដីសំខាន់ មួយដែលគាំទ្រការអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍។ ថ្វីបើបណ្តាញ ផ្លូវថ្នល់ត្រូវបានពង្រីកគួរជាទីកត់សម្គាល់ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មាន ឆ្នាំចុងក្រោយនេះក្តី ប៉ុន្តែកម្ពុជានៅតែមានភាពតភ្ជាប់មិនទាន់ គ្រប់គ្រាន់ទៅកាន់ទិសដៅបន្ទាប់បន្សំដទៃទៀត។ ដង់ស៊ីតេផ្លូវ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា (សមាមាត្រធៀបជាមួយទំហំផ្ទៃដីរបស់ខ្លួន) ថ្វីបើមានភាពប្រសើរឡើងក្តី ប៉ុន្តែនៅតែមានចំនួនទាបជាង បណ្តាប្រទេសជិតខាងខ្លួន (រូបលេខ S5)។³⁵ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ

ប្រកបដោយគុណភាព មានភាពចាំបាច់ណាស់សម្រាប់ទេសចរណ៍ ហើយត្រូវរួមបញ្ចូលមិនត្រឹមតែការតភ្ជាប់ដីល្អ និងហេដ្ឋារចនា សម្ព័ន្ធបរិស្ថានប្រកបដោយគុណភាពតែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏ ទាមទារឲ្យមានសេវាសាធារណៈផងដែរ (កាកសំណល់ និង កាកសំណល់រាវ ការផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាតតាមប្រព័ន្ធប៊ីនណេ និង លទ្ធភាពទទួលបានអគ្គិសនីគួរជាទីជឿជាក់)។ ក្នុងប្រទេស កម្ពុជា ការកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងការផ្តល់សេវាក្នុង ទិសដៅបន្ទាប់បន្សំ ពុំទាន់ដើរទាន់ជាមួយតម្រូវការនៅឡើយ ទេ ភាគច្រើនអាស្រ័យដោយកង្វះមូលនិធិ និងសមត្ថភាពសម្រាប់ ការសាងសង់ និងការថែទាំ ដង់ស៊ីតេប្រជាជនទាបក្នុងតំបន់ ជនបទ និងការធ្វើផែនការវិមជ្ឈការមានកម្រិតកំណត់។ ហេតុនេះ ប្រទេសកម្ពុជា មានភាពយឺតយ៉ាវជាងមាត្រដ្ឋានគំរូអាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក សម្រាប់ភាពប្រកួតប្រជែងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងសុខភាព និង អនាម័យ (តារាងលេខ S4)។

រូបលេខ S5៖ ដង់ស៊ីតេផ្លូវក្នុងប្រទេសអាស៊ានដែលត្រូវបាន ជ្រើសរើស

ប្រភព៖ "ទិន្នន័យទូទៅនៃវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូនក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា" MPWT (2015); និង "ការសិក្សាលើផែនការយោងកំណត់ស្តីពីសុវត្ថិភាពចរាចរណ៍ផ្លូវគោកក្នុងសាធារណៈរដ្ឋសង្គមនិយម វៀតណាមរហូតមកដល់ឆ្នាំ 2020" JICA (2009)។

33 សម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិត សូមមើល <http://www.vinci-airports.com/en/supporting-long-term-growth-cambodia> and <http://www.cambodia-airports.aero/en/our-business/traffic-data>។

34 "ការវិនិយោគផ្នែកការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍ក្នុងតំបន់អាស៊ាន" ក្រុមប្រឹក្សាការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍ពិភពលោក ខែតុលា ឆ្នាំ 2006។

35 ដង់ស៊ីតេផ្លូវ គឺជាសមាមាត្រនៃចម្ងាយបណ្តាញផ្លូវសរុបរបស់ប្រទេសធៀបជាមួយផ្ទៃដី 100 គីឡូម៉ែត្រការ៉េនៃផ្ទៃដីរបស់ប្រទេស។

តារាងលេខ S4៖ ចំណាត់ថ្នាក់ភាពក្រីក្រតប្រវែងសម្រាប់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ សុខភាព និងអនាម័យ

	ការដឹកជញ្ជូន តាមផ្លូវអាកាស		ផ្លូវគោក និងកំពង់ផែ		សេវា ទេសចរណ៍ ^a		សុខភាព និងអនាម័យ ^a	
	តម្លៃ ^b	ចំណាត់ ថ្នាក់ ^c	តម្លៃ ^b	ចំណាត់ ថ្នាក់ ^c	តម្លៃ ^b	ចំណាត់ ថ្នាក់ ^c	តម្លៃ ^b	ចំណាត់ ថ្នាក់ ^c
កម្ពុជា	2.1	103	2.6	116	2.9	108	3.9	112
ឡាវ	2.3	89	3.0	96	3.2	97	4.3	108
មីយ៉ាន់ម៉ា	2.0	115	2.2	132	2.1	137	4.4	101
វៀតណាម	2.7	68	3.1	87	2.9	105	5.0	83
មធ្យមភាគ តំបន់ អាស៊ីហ្វីក	3.58		3.83		3.68		5.14	

ប្រភព៖ របាយការណ៍ភាពក្រីក្រតប្រវែងផ្នែកធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍ឆ្នាំ 2015 វេទិកាសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ទីក្រុង Geneva, 2015។

សម្គាល់៖

- ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសេវាទេសចរណ៍រួមមានដូចជា សណ្ឋាគារ វិស្វកម្ម និងបរិក្ខារដទៃទៀត ដែលត្រូវបានអភិវឌ្ឍឡើងជាពិសេស ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះតម្រូវការភ្ញៀវ។ សូមកត់សម្គាល់ថា ក្នុងចំណោមសូចនាករទាំងប្រាំមួយសម្រាប់សុខភាព និងអនាម័យ គឺទាក់ទងជាមួយអនាម័យ និងការផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាត។
- លំដាប់តម្លៃ = 1-7 ដោយលេខកាន់តែខ្ពស់ជាការបង្ហាញលទ្ធផលកាន់តែប្រសើរ។
- ចំណាត់ថ្នាក់ = 1-141 ដោយលេខកាន់តែខ្ពស់បង្ហាញលទ្ធផលកាន់តែប្រសើរ។

ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូនមិនគ្រប់គ្រាន់ និងសេវាបរិស្ថានអន់ខ្សោយ រាំងស្ទះដល់កំណើនទេសចរណ៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងមានបរិយាប័ន្ន ដោយសារ ទឹកកកក្នុងបន្ទាប់បន្សំជាច្រើនទៀត ពុំអាចទាក់ទាញការវិនិយោគឯកជន នៅក្នុង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសេវាទេសចរណ៍ ប្រកបដោយគុណភាព។ កត្តានេះបន្តបង្អាក់ដល់ភ្ញៀវទេសចរ មិនឲ្យសាកល្បងធ្វើដំណើរចាកចេញ ពីតំបន់ទេសចរណ៍មុន ហើយបន្តជំរុញកំណើនទេសចរណ៍មិនមានគុណភាពជុំវិញខេត្តសៀមរាប និងក្រុងភ្នំពេញ។ ដូចបានលើកឡើងខាងដើម ទីតាំងទាំងនេះ មានប្រមាណ 70 ភាគរយនៃចំនួនកន្លែងស្នាក់នៅសរុបរបស់កម្ពុជា ហើយស្រូបយកច្រើនជាងពាក់កណ្តាល នៃចំនួនភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិចូលមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជា។ ជាការប្រៀបធៀបក្រុមប្រឹក្សាសមុទ្រនៅខេត្តកែប ដែលមានសក្តានុពលទេសចរណ៍ល្អ ប៉ុន្តែខ្វះការផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាតតាមប្រព័ន្ធប៊ីនណេ និងអនាម័យគ្រប់គ្រាន់ បានទទួលត្រឹមតែ 1.1 ភាគរយនៃភ្ញៀវអន្តរជាតិដែលប៉ុណ្ណោះរហូតមកទល់សព្វថ្ងៃនេះ។ ការខ្វះខាតមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន និងសេវាបរិស្ថានដែលនាំឲ្យមានបញ្ហាដូចជា ការប្រមូល និងការកែច្នៃកាកសំណល់រឹង និងកាកសំណល់រាវមិនពេញលេញ កង្វះទឹកស្អាតតាមប្រព័ន្ធប៊ីនណេ និងការកកស្ទះចរាចរណ៍នឹងត្រូវរងសម្ពាធបន្ថែមទៀតយ៉ាងឆាប់រហ័សដោយកំណើនលំហូរភ្ញៀវទេសចរណ៍។

គ) មុខរបរ និងកម្លាំងពលកម្មជំនាញ

ទេសចរណ៍ គឺជាវិស័យប្រើប្រាស់កម្លាំងពលកម្មច្រើនហើយ ប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលអត្ថប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើន ពីការរីកដុះដាលយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃឧស្សាហកម្មនេះ ជាងបណ្តាប្រទេសជាមិត្តក្នុងតំបន់។ ឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍បច្ចុប្បន្ន បង្កើតមុខរបរដោយផ្ទាល់ដល់ប្រជាជនជិត 1 លាននាក់។ ប្រសិនបើគិតពីចំនួនការងារដោយផ្ទាល់ដោយប្រយោល និងការងារបច្ច័យ នោះឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍ផ្តល់ការងាររហូតដល់ 2.2 លានការងារ (តារាងលេខ S5)។ មានការព្យាករណ៍ថា ដោយមានកំណើនយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃអ្នកទេសចរជាបន្តទៀត ការងារដោយផ្ទាល់ថ្មីៗចំនួនជិត 700.000 ការងារបន្ថែមទៀតនឹងត្រូវបង្កើតឡើងត្រឹមឆ្នាំ 2027។³⁶ ការងារថ្មីៗ ភាគច្រើនត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសហគ្រាសធុនតូច និងធុនមធ្យមផ្សេងៗ ជាច្រើនដែលផ្តល់ទំនិញ និងសេវាកម្មប្រើប្រាស់ដោយភ្ញៀវ។³⁷ ទោះយ៉ាងណាក្តី ដូចបានបរិភោគកន្លងមកហើយថា មានបំប៉នលំហូរយ៉ាងធំនៃចំនួនភ្ញៀវទេសចរដែលចូលមករវាងខែរដូវកាលឡើងខ្ពស់ ខែធ្នូ/មករា និងខែរដូវកាលចុះទាបក្នុងខែឧសភា/មិថុនា ដែលបង្កឲ្យមានតម្រូវការមិនទៀងទាត់ ជាហេតុបង្កឲ្យមានបញ្ហាលំហូរសាច់ប្រាក់សម្រាប់សណ្ឋាគារ ផ្ទះសំណាក់

36 ក្រុមប្រឹក្សាការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍ពិភពលោក ឆ្នាំ 2017។ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា សាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យឡាវ វៀតណាម និងមីយ៉ាន់ម៉ា ការចំណាយផ្នែកទេសចរណ៍ក្នុងតម្លៃប្រមាណ 4.600 ដុល្លារ អាចរក្សានិរន្តរភាពការងារមួយ។

37 សូមមើល របាយការណ៍ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ចនៃវិស័យការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា សាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា និងវៀតណាម ក្រុមប្រឹក្សាការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍ពិភពលោក ទីក្រុងឡុងដ៍ ឆ្នាំ 2015។

តារាងលេខ S5: ការងារដែលត្រូវបានបង្កើតដោយវិស័យទេសចរណ៍ (2016)

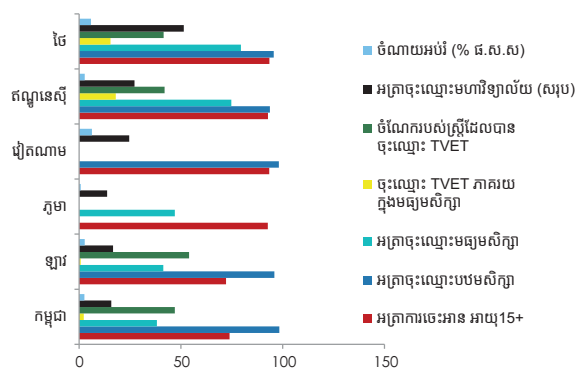
ប្រទេស	ចូលរួមចំណែកដោយផ្ទាល់		ចូលរួមចំណែកសរុប	
	ការងារ	% ចំណែក	ការងារ	% ចំណែក
កម្ពុជា	988.000	11.4	2.252.500	25.9
ឡាវ	118.000	3.7	397.500	12.4
វៀតណាម	1.959.500	3.6	4.003.000	7.3
ថៃ	2.100.000	5.5	5.739.000	15.1
ចិន	23.680.500	3.1	69.527.500	9.0

ប្រភព៖ ក្រុមប្រឹក្សាការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍ពិភពលោក ឆ្នាំ 2017

និងប្រតិបត្តិការទេសចរណ៍។ កត្តានេះ ជាញឹកញយតែងនាំឲ្យមានការបញ្ឈប់ការងារតាមរដូវ ដែលអាចធ្វើឲ្យមុខរបរក្នុង វិស័យនេះមិនសូវមានលក្ខណៈទាក់ទាញ។

ភាគីពាក់ព័ន្ធក្នុងវិស័យនេះ រាយការណ៍ថា សេចក្តីត្រូវការធនធានមនុស្សប្រកបដោយគុណភាពមានបរិមាណច្រើនលើសការផ្គត់ផ្គង់ ហើយកង្វះបុគ្គលិកទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលល្អ គឺជាឧបសគ្គចម្បងមួយក្នុងការកែលម្អគុណភាពសេវាទេសចរណ៍ និងភាពប្រកួតប្រជែង។ សូចនាករដែលត្រូវបានជ្រើសរើសសម្រាប់ការអប់រំ ការបណ្តុះបណ្តាល និងអំណានចង្អុលបង្ហាញពីបញ្ហាទាំងនេះ។ ប្រទេសកម្ពុជា (ក៏ដូចជាសាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យឡាវ និងប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា) បង្ហាញកង្វះខាតធំធេងក្នុងផ្នែកការចុះឈ្មោះចូលរៀននៅថ្នាក់មធ្យមសិក្សា និងមហាវិទ្យាល័យ បើប្រៀបធៀបជាមួយបណ្តាប្រទេស អាស៊ានដទៃទៀត (រូបលេខ S6) ក៏ដូចជាមានអត្រាការចុះឈ្មោះចូលរៀនទាប ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលផ្នែកបច្ចេកទេស និងអប់រំវិជ្ជាជីវៈ (TVET)។ ដោយហេតុថា ប្រទេសកម្ពុជាមានដំណើរការងាយស្រួលក្នុង ការជួលបុគ្គលិកបរទេស ការកើនឡើងយ៉ាងធំនៃចំនួនពលករបរទេស នឹងកើតឡើង (សូមមើលប្រអប់ S1 ៖ ទិដ្ឋភាពបញ្ហាសក្តានុពលសៀមរាប)។ ចំណុចនេះ នាំឲ្យមានការជ្រាបចេញទៅក្រៅ នៃចំណូលទេសចរណ៍កាន់តែធំឡើង និងមានកំណើនឧបសគ្គស្វែងរកការងាររបស់ជនជាតិកម្ពុជា។³⁸

រូបលេខ S6: ការអប់រំ បណ្តុះបណ្តាល និងការចុះឈ្មោះក្នុងសមាជិកអាស៊ានមួយចំនួន (ជា%)

ប្រភព៖ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) Institute for Statistics. Table adapted from International Labour Organization; and ASEAN Community 2015: Managing integration for better jobs and shared prosperity, Asian Development Bank, Bangkok, 2014.
សម្គាល់៖ TVET = ការអប់រំបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ។

Industry stakeholders report that the need for quality human resources for outstrips supply, and the lack of well-trained workers is one of the main barriers to improving tourism service quality and competitiveness. Selected indicators for education, training, and literacy substantiate these concerns. TVET = ការអប់រំបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ។

38 របាយការណ៍របស់ក្រុមស៊ីលតង់ TA-6179៖ “យុទ្ធសាស្ត្រវិស័យទេសចរណ៍របស់មហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ” ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ទីក្រុងម៉ានីល ឆ្នាំ 2005។

ប្រអប់ S1: ទិដ្ឋភាពបញ្ហាសង្គ្រាមស៊ីវិល ខេត្តសៀមរាប

ខេត្តសៀមរាប គឺជាខេត្តមួយដែលមានបញ្ហាប្រឈមក្នុងការបង្កើតចំណងទាក់ទងរវាងយន្តការនៃការលូតលាស់ ដូចជា ទេសចរណ៍ និងសេដ្ឋកិច្ចមូលដ្ឋាន។ ថ្វីបើចំណូលទេសចរណ៍ពីបរិវេណប្រាសាទអង្គរវត្ត មានចំណែកដ៏ធំសម្បើមនៃចំណូលទេសចរណ៍របស់ប្រទេសកម្ពុជា ប៉ុន្តែខេត្តសៀមរាប គឺជាខេត្តក្រីក្រជាងគេបំផុតជាប់ថ្នាក់ទី 8 ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងចំណោមខេត្តទាំង 25។ ក្នុងឆ្នាំ 2014 23.3 ភាគរយនៃប្រជាជនខេត្តសៀមរាប ដែលមានចំនួន 1.042.286 រស់នៅក្រោមបន្ទាត់ភាពក្រីក្រថ្នាក់ជាតិ ដែលជាតួលេខមួយខ្ពស់គួរជាទីកត់សម្គាល់ជាមធ្យមភាគក្រីក្រថ្នាក់ជាតិដែលបានប៉ាន់ប្រមាណលើកចុងក្រោយបំផុតក្នុងអត្រា 18.8 ភាគរយ។

អត្ថប្រយោជន៍ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចពីវិស័យទេសចរណ៍មានកម្រិតកំណត់តែទៅលើការអភិវឌ្ឍសង្គមសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខេត្តទាំងមូលដោយក្នុងនោះសហគមន៍រស់នៅបរិវេណទីតាំងប្រាសាទខេត្តសៀមរាប គឺជាអ្នកទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ចម្បងនៃឱកាសការងារផ្តល់ដោយវិស័យទេសចរណ៍ និងអនុវិស័យនានាដូចជា វិស័យសំណង់ជាដើម។ ប៉ុន្តែសហគមន៍ដែលទាំងអស់នេះ ជាញឹកញយតែងតែទទួលបានជំនាញ ការអប់រំ ឬបណ្តាញសង្គមដើម្បីអាចប្រមូលផលពេញលេញពីវិស័យទេសចរណ៍ដែលកំពុងលូតលាស់នោះឡើយ។

ថ្វីបើមានសាកលវិទ្យាល័យជាច្រើនប្រតិបត្តិការក្នុងខេត្តសៀមរាប ក្តី ប៉ុន្តែកម្មវិធីសិក្សារបស់សាកលវិទ្យាល័យទាំងអស់នោះ ហាក់

ពុំត្រូវគ្នាជាមួយសេចក្តីត្រូវការរបស់វិស័យឯកជនដែលកាន់តែមានទំហំធំឡើងនោះឡើយ។ ដោយសារហេតុនេះ កម្មករចំណាកស្រុកមកពីបណ្តាប្រទេសជិតខាងដែលមានគុណវិឌ្ឍខ្ពស់ជាងតែងកាន់មុខដំណែងខ្ពស់ៗ។ ថ្វីបើមានការវិនិយោគមួយចំនួនក្នុងការបណ្តុះបណ្តាល និងសេវាអតិថិជនត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីបង្កើនគុណវិឌ្ឍរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍ក្តី ប៉ុន្តែនៅមានការងារជាច្រើនទៀតដែលចាំបាច់ត្រូវធ្វើឡើងដើម្បីកែលម្អលទ្ធភាពចូលទៅកាន់ទីផ្សារការងារសម្រាប់ប្រជាជនខេត្តសៀមរាប ជាពិសេស គឺយុវជន។ បញ្ហាប្រឈមមួយទៀត គឺធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីពង្រឹងចំណងទាក់ទងនៃវិស័យទេសចរណ៍ជាមួយវិស័យដទៃទៀត ជាពិសេស គឺវិស័យកសិកម្ម ដោយក្នុងនោះជាង 80 ភាគរយនៃប្រជាជនខេត្តសៀមរាប ត្រូវពឹងផ្អែកលើវិស័យនេះ។

ការសិក្សាដែលមានបច្ចុប្បន្ន ទទួលស្គាល់ថា ថ្វីបើវិស័យទេសចរណ៍ដើរតួនាទីសំខាន់សម្រាប់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្តី ប៉ុន្តែឥទ្ធិពលវិស័យនេះសំរាប់អភិវឌ្ឍសហគមន៍មូលដ្ឋាន និងការកាត់បន្ថយភាគក្រីក្រនៅមានកម្រិតនៅឡើយ។ ការសិក្សាទាំងអស់នោះ ក៏បានរកឃើញផងដែរថា អត្ថប្រយោជន៍ពីវិស័យទេសចរណ៍ប្រមូលផ្តុំតែនៅក្នុងសហគមន៍ទាំងឡាយណាដែលរស់នៅក្នុងបរិវេណអង្គរវត្ត ហើយអត្ថប្រយោជន៍សម្រាប់ប្រជាជនក្រីក្រ តែគ្មានអ្វីក្រៅពីមុខរបរមានប្រាក់ឈ្នួលទាបនោះឡើយ។ ចំណុចនេះ គឺដោយសារតែធនធានមានកម្រិតកំណត់ បណ្តាញសង្គម ជំនាញដែលចាំបាច់ឬការអប់រំរបស់ពួកគេនៅមានកម្រិតកំណត់ដើម្បីមានលទ្ធភាពទទួលបានមុខរបរមានប្រាក់ឈ្នួលកាន់តែប្រសើរ។

ឃ) សង្វាក់តម្លៃ

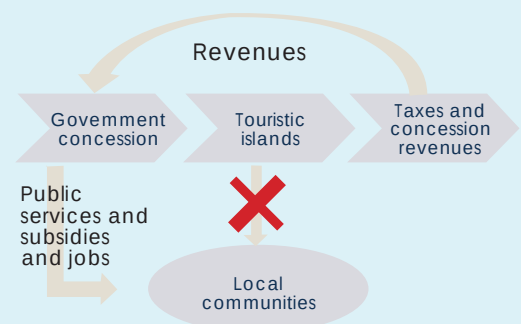
សមាសធាតុនៃឥទ្ធិពលរបស់ការចំណាយរបស់ទេសចរណ៍អន្តរជាតិមកលើសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា គឺជាចំណុចសំខាន់ខ្លាំង។ ដោយសារចំណែកដ៏ធំ នៃការចំណាយនៅទីកន្លែងទេសចរណ៍គឺចំណាយទៅលើទំនិញនាំចូល ឬដោយសារសមត្ថភាពផ្គត់ផ្គង់របស់កម្ពុជាសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចនៅទីតាំងទេសចរណ៍មានកម្រិតកំណត់ដើម្បីអាចឆ្លើយតបតាមសេចក្តីត្រូវការបន្ថែម និងសេចក្តីត្រូវការដែលមានលក្ខណៈវាយប៉ាយធ្វើឲ្យឥទ្ធិពលតូចណាស់នៃការបង្កើនចំណូលមានកម្រិតទាបនិងធ្វើឲ្យ “ការលេចជ្រាប” រូបិយវត្ថុបរទេសមានកម្រិតខ្ពស់ ហើយជាលទ្ធផល ធ្វើឲ្យការចូលរួមចំណែកចំណូលសុទ្ធនៃវិស័យនេះ ក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសកម្ពុជាពុំបានគ្រប់គ្រាន់។³⁹ កត្តាលេចជ្រាបរូបិយវត្ថុបរទេសត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណកាលពីមុនមកក្នុងកម្រិត 40 ភាគរយសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា (ស្មើនឹងប្រទេសឡាវ និងមីយ៉ាន់ម៉ា) ខ្ពស់ជាងប្រទេសវៀតណាមចំនួន 35 ភាគរយ។⁴⁰ បញ្ហានេះ អាស្រ័យមួយផ្នែកដោយសារការអភិវឌ្ឍទេសចរណ៍ដំណាក់កាលដំបូងរបស់ប្រទេសសេដ្ឋកិច្ចមិនសូវមានពិពិធកម្មនិងសង្វាក់តម្លៃក្នុងមូលដ្ឋានមិនទាន់មានការអភិវឌ្ឍ (សូមមើលបន្ថែមក្នុងប្រអប់លេខ S2៖ ម៉ាល់ឌីវ៖ ការចូលរួមចំណែកតិចនៅថ្នាក់ជាតិបង្កើនការលេចជ្រាប)។

បរិស្ថានអំណោយផល

ការព្រៀមខ្លួនរួចជាស្រេចរបស់ប្រទេសកម្ពុជា និងភាពក្រកួតប្រជែងរបស់ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ នៅមានកម្រិតទាបដែលបណ្តាលឲ្យពុំអាចសម្រេចបានសក្តានុពលពេញលេញ។ ផ្អែកលើសន្ទស្សន៍ការប្រកួតប្រជែងផ្នែកការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍របស់ប្រទេសកម្ពុជាដែលវាស់វែងកត្តានានាដែលធ្វើឲ្យប្រទេសនេះ មានភាពទាក់ទាញដើម្បីអភិវឌ្ឍអាជីវកម្មក្នុងឧស្សាហកម្ម និងការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍ចំណាត់ថ្នាក់សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជានៅមានកម្រិតទាបនៅឡើយ។ ថ្វីបើប្រទេសកម្ពុជាបានឈានឡើង 4 លេខក្នុងឆ្នាំ 2017 ក្តី ប៉ុន្តែកម្ពុជានៅតែជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ទី 101 ក្នុងចំណោមប្រទេស 136 នៅទូទាំងសាកលលោក។ ក្នុងអំឡុងរយៈពេល 3 ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ វិស័យទេសចរណ៍មានការឈានឡើងមួយចំនួន

ប្រអប់ S2៖ ម៉ាល់ឌីវ៖ ការចូលរួមចំណែកតិចនៅថ្នាក់ជាតិបង្កើនការលេចជ្រាប

វិស័យទេសចរណ៍ គឺជាវិស័យធំបំផុតរបស់សេដ្ឋកិច្ចក្នុងប្រទេសម៉ាល់ឌីវ។ ទោះយ៉ាងណាក្តី ប្រទេសនេះក៏ហាក់មានការលេចជ្រាបវិស័យទេសចរណ៍ធំជាងគេបំផុត ដោយហេតុថា ទឹកប្រាក់ 80 សេននៃរៀងរាល់មួយដុល្លារដែលចំណាយលើធាតុចូលរបស់អ្នកទេសចរត្រូវចូលទៅក្រុមហ៊ុនបរទេស។¹ ទេសចរណ៍របស់ប្រទេសម៉ាល់ឌីវបង្កើតឥទ្ធិពលទ្វេគុណទៅខ្ពស់នោះឡើយ ផ្ទុយទៅវិញបណ្តាលឲ្យមានអត្រាដ៏ខ្ពស់នៃការនាំចូល ចំនួនបរទេសដ៏ច្រើនដែលធ្វើការក្នុងឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍ និងតួនាទីគ្របដណ្តប់ដែលអ្នកវិនិយោគបរទេសដើរតួនាទីក្នុងភាពជាម្ចាស់ ការគ្រប់គ្រងនិងប្រតិបត្តិការនៃក្រុមហ៊ុន ទេសចរណ៍។ បញ្ហានេះ អាស្រ័យមួយផ្នែកដោយសារទំនិញសំខាន់ៗទាំងអស់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍនិងការថែរក្សាសេវា និងបរិក្ខារទេសចរណ៍ត្រូវបាននាំចូល រួមទាំងសម្ភារៈសំណង់ និងឧបករណ៍សម្រាប់សាងសង់សណ្ឋាគារទេសចរណ៍និងវីស្តា។ ដោយទទួលស្គាល់ចំណុចខ្វះខាតនេះ ការកែលម្អចំណងទាក់ទងវិស័យទេសចរណ៍ និងឧស្សាហកម្មក្នុងប្រទេសត្រូវបានទទួលការយកចិត្តទុកដាក់ពីរដ្ឋាភិបាលប្រទេសម៉ាល់ឌីវ។ ផែនការមេវិស័យទេសចរណ៍ដំណាក់កាលទី 3 របស់ប្រទេសម៉ាល់ឌីវសង្កត់ធ្ងន់លើការបង្កើនចំណងទាក់ទងរវាងវិស័យទេសចរណ៍ និងវិស័យគាំទ្រដទៃទៀត ពោលគឺវិស័យផលិតផល កសិកម្ម និងសិប្បកម្ម គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រមួយ ដើម្បីកាត់បន្ថយការលេចជ្រាបនៃចំណូលទេសចរណ៍នេះ។²

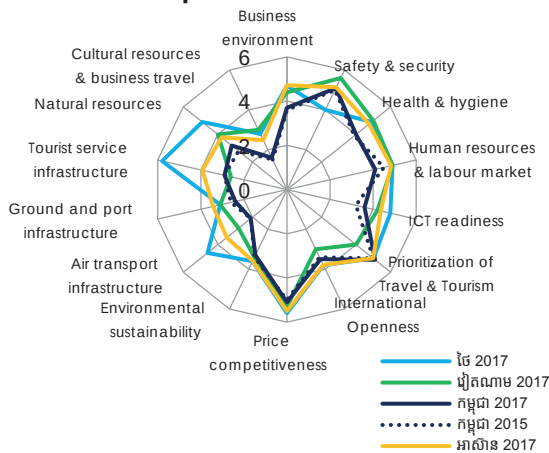
- <http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/72940/8/chapter%204.pdf>
- <http://www.tourism.gov.mv/downloads/ttmp.pdf>

39 សម្រាប់រៀងរាល់មួយដុល្លារនៃការចំណាយរបស់អ្នកទេសចរដោយផ្ទាល់លើសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធជាមួយទេសចរណ៍ (ការធ្វើដំណើរ កន្លែងស្នាក់នៅ សេវាទេសចរណ៍) ប្រាក់មួយចំណែកបានចូលទៅក្នុងការនាំចូលទំនិញ និងសេវាកម្ម។ ចំណែកនេះហៅថា “ការលេចជ្រាប” ដែលមានន័យថា ការចូលរួមចំណែកដោយផ្ទាល់ទៅក្នុង ផ.ស.ស តាមធម្មតាគឺមានចំនួនតិចជាងមួយទល់មួយ។

40 ការប៉ាន់ប្រមាណត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងឆ្នាំ 2005។ សូមមើល “ការវាយតម្លៃវិស័យទេសចរណ៍ យុទ្ធសាស្ត្រ និងផែនទីបង្ហាញផ្លូវសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យឡាវ ប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា និងប្រទេសវៀតណាម (2016–2018).” ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ក្រុងម៉ានីល (2016–2018).” ; <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/227186/clmv-tourism-sector-assessment.pdf>

ជាពិសេសលើការត្រៀមខ្លួនឱ្យជាស្រេចផ្នែក ITC និងធនធាននៅថ្នាក់ជាតិ ប៉ុន្តែការកែលម្អជាសក្តានុពលក្នុងទិដ្ឋភាពជាច្រើននៅពុំបានប្រើប្រាស់ឲ្យអស់លទ្ធភាពនៅឡើយ (រូបលេខ S7)។

រូបលេខ S7៖ ជោគជ័យរបស់កម្ពុជា និងចន្លោះប្រហោងដែលត្រូវបានចាត់ចំណាត់ថ្នាក់ដោយសន្ទស្សន៍ការប្រកួតប្រជែងផ្នែកការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍ក្នុងឆ្នាំ 2015 និង 2017

ប្រភព៖ Travel & Tourism Competitiveness Index 2015 & 2017.
សម្គាល់៖ Score varies from 0 (worst) – 7 (best).

បច្ចុប្បន្នកត្តាជំរុញចម្បងដែលជាមូលដ្ឋាននៃភាពប្រកួតប្រជែងវិស័យការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍របស់កម្ពុជា គឺគោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្រជាទូទៅរបស់អាជ្ញាធរ។ គោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្រ ទាំងអស់នោះរួមមានដូចជាចាត់អាទិភាពវិស័យទេសចរណ៍ និងធ្វើដំណើរ (ចំណាត់ថ្នាក់ទី 29) តម្លៃមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង (ទី 51) ភាពបើកចំហជាអន្តរជាតិ (ទី 58) ធនធានធម្មជាតិ (ទី 62) និងធនធានវប្បធម៌ (ទី 76)។ ទោះយ៉ាងណាក្តី លទ្ធផលរបស់កម្ពុជានៅមានភាពយឺតយ៉ាវលើផ្នែកនិរន្តរភាពបរិស្ថាន (ទី 130) បរិស្ថានអាជីវកម្ម (ទី 125) ធនធានមនុស្ស និងទីផ្សារការងារ (ទី 110) សុខភាព និងអនាម័យ (ទី 109) ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្លូវគោក (ទី 108) និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសេវាទេសចរណ៍ (ទី 102)។

ការប្រៀបធៀបភាពប្រកួតប្រជែងផ្នែកការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍នៅតាមបណ្តាប្រទេសជាច្រើនក្នុងតំបន់ចុងក្រោយបង្ហាញ

ឲ្យឃើញថា ប្រទេសកម្ពុជាដើរក្រោយប្រទេសជាមិត្តរបស់ខ្លួន ថ្វីបើកម្ពុជាមានធនធានធម្មជាតិ និងវប្បធម៌ជាទូទៅ។ ថ្វីបើទាក់ទងជាមួយធនធានធម្មជាតិ និងវប្បធម៌ប្រទេសកម្ពុជា គឺជាប្រទេសទីពីរប៉ុណ្ណោះបន្ទាប់ពីប្រទេសវៀតណាមក្តី ប៉ុន្តែភាពប្រកួតប្រជែងផ្នែកទេសចរណ៍ជាទូទៅរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ជាប់លំដាប់ទី 101 នៅក្រោយសាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យឡាវ ដែលជាប់ចំណាត់ថ្នាក់លេខ 94 ប្រទេសវៀតណាមជាប់ចំណាត់ថ្នាក់លេខ 67 និងប្រទេសថៃដែលជាប់ចំណាត់ថ្នាក់លេខ 34។

ឧបករណ៍ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីវាស់ភាពប្រកួតប្រជែងក្នុងចំណែកទីផ្សារជាក់លាក់បង្ហាញលទ្ធផលចម្រុះគ្នាសម្រាប់កម្ពុជា។ កម្ពុជា គឺជាលំដាប់លំដោយប្រកួតប្រជែងរបស់អង្គការ UNESCO ចំនួនពីរកន្លែង (មួយគឺ ទីតាំងបុរាណវិទ្យាអង្គរវត្តក្នុងកន្លែងទេសចរណ៍ខេត្តសៀមរាប) ប៉ុន្តែពុំមានទីតាំងបេតិកភណ្ឌធម្មជាតិទេ។ ទាក់ទងជាមួយទេសចរណ៍បែបផ្សេងទៀត ប្រទេសកម្ពុជាជាប់លំដាប់ថ្នាក់ទី 96 ក្នុងចំណោមបណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍចំនួន 163 ក្នុងសន្ទស្សន៍អភិវឌ្ឍទេសចរណ៍បែបផ្សេងទៀត (ATDI) ក្នុងឆ្នាំ 2015⁴¹ ប៉ុន្តែចំណាត់ថ្នាក់នេះតំណាងឲ្យការកែលម្អ គួរជាទីកត់សម្គាល់ពីចំណាត់ថ្នាក់លេខ 107 ក្នុងការបោះពុម្ពផ្សាយលើកទីមួយរបស់ ATDI ក្នុងឆ្នាំ 2008។ សម្រាប់គោលដៅជាទីផ្សារសម្រាប់សន្និសីទប្រទេសកម្ពុជាជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ទី 87 នៅក្នុងការចាត់ចំណាត់ថ្នាក់របស់សមាគមសន្និសីទ និងសន្និបាតអន្តរជាតិ (ICCA) ឆ្នាំ 2015 ដោយបានធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះកិច្ចប្រជុំអន្តរជាតិធំៗចំនួន 9 ក្នុងឆ្នាំនោះ។ ជាទីបញ្ចប់នេះ ទេសចរណ៍ការធ្វើដំណើរតាមនាវាទេសចរណ៍សមុទ្របានកើនឡើងគួរជាទីកត់សម្គាល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងរយៈពេល 3 ឆ្នាំ ចុងក្រោយនេះ (ក្នុងកម្រិតកំណើន 118.8 ភាគរយ)។ ទោះយ៉ាងណាក្តី ចំនួនសរុបនៃការហៅចូលរបស់កំពង់ផែដែលកម្ពុជាទទួលបានក្នុងឆ្នាំ 2016 (35) នៅតែជាចំនួនទាបជាងគេបំផុត ក្នុងចំណោមសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ីខាងកើតប៉ាស៊ីហ្វិក ដែលត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងការសិក្សានិន្នាការនាវាទេសចរណ៍សមុទ្រអាស៊ី របស់សមាគមអន្តរជាតិខ្សែនាវាទេសចរណ៍សមុទ្រ។

41 សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមមើល <http://www.adventureindex.travel/downloads.htm>.

គោលនយោបាយ និងការផ្ដើមគំនិត

ដោយឈរលើមូលដ្ឋានសារៈសំខាន់នៃការអភិវឌ្ឍទេសចរណ៍ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រថ្នាក់តំបន់ និងថ្នាក់ជាតិត្រូវបានអនុម័ត។ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រទេសចរណ៍អាស៊ានរយៈពេល 10 ឆ្នាំ ត្រូវបានអនុម័តក្នុងឆ្នាំ 2015⁴² ដែលបានកំណត់ទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រពីរ។ ទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រទីមួយ គឺដើម្បីពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែងរបស់អាស៊ានក្នុងនាមជាទិសដៅទេសចរណ៍តែមួយ តាមរយៈការបង្កើន ការលើកកម្ពស់ ពិពិធកម្មផលិតផល ទាក់ទាញការវិនិយោគ និងលើកកម្ពស់មូលធនមនុស្ស ដោយការអនុវត្តបទដ្ឋានទេសចរណ៍ អាស៊ាន។ ទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រទីពីរ គឺដើម្បីធានាឲ្យបានថា ទេសចរណ៍អាស៊ានមាននិរន្តរភាព និងមានបរិយាប័ន្នតាមរយៈការបង្កើនកម្រិតការចូលរួមរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន និងវិស័យសាធារណៈ និងឯកជន ព្រមទាំងធានាសុវត្ថិភាព/សន្តិសុខ/ការការពារទីតាំងបេតិកភណ្ឌ និងបរិស្ថាន។ ប្រទេសកម្ពុជាជួយយ៉ាងសកម្មនូវការអនុវត្តបទដ្ឋានទេសចរណ៍ អាស៊ានជារៀងរាល់ថ្នាក់ជាតិ និងជាសមាជិកនាំមុខគេមួយក្នុងសហគមន៍អាស៊ានទាំងមូល។

នៅថ្នាក់ជាតិ ប្រទេសកម្ពុជា បានបង្កើតផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍ 2012-2020។ ការផ្សព្វផ្សាយយុទ្ធនាការ “ប្រទេសកម្ពុជា៖ ព្រះរាជាណាចក្រអធិប្បវិប័ន” និង “ទីក្រុងស្អាត រមណីយដ្ឋានស្អាត សេវាល្អ” គឺជាគោលបំណងមួយនៃយុទ្ធសាស្ត្រនេះ។ ការកែលម្អ និងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទេសចរណ៍ ដើម្បីជួយជំរុញឧស្សាហកម្មឆ្ពោះទៅមុខ (ផ្លូវថ្នល់ ព្រលានយន្តហោះ ការផ្គត់ផ្គង់ទឹក អគ្គិសនី) គឺមានសារៈសំខាន់មិនអាចខ្វះបាន។ ដើម្បីទាញប្រយោជន៍ពីសមាហរណកម្មថ្នាក់តំបន់ យុទ្ធសាស្ត្រជាតិ ក៏ត្រូវបានរំពឹងថា នឹងគាំទ្រដល់កិច្ចព្រមព្រៀងទេសចរណ៍អាស៊ាន ជាពិសេសកិច្ចព្រមព្រៀងការលើកលែងទិដ្ឋការរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងអាស៊ាន។

ការផ្ដើមគំនិត “ត្រៀមលក្ខណៈនៃទេសចរណ៍ចិន” តំណាងឲ្យកិច្ចខិតខំរបស់កម្ពុជាក្នុងការទាញប្រយោជន៍ពីកំណើនយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃទេសចរចិនមកកម្ពុជា។ ការផ្ដើមគំនិតរយៈពេល

ប្រាំឆ្នាំ នេះមានគោលដៅទាក់ទាញឲ្យបានអ្នកទេសចរចិនចំនួន 2 លាននាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ នៅមុនឆ្នាំ 2020។ ដោយមានការកើនឡើងនាពេលថ្មីៗនេះនៃអ្នកទេសចរចិន ប្រទេសកម្ពុជាទំនងជាទទួលបានអ្នកទេសចរចិនយ៉ាងហោចណាស់មួយលាននាក់ត្រឹមចុងឆ្នាំ 2017។ ច្បាស់ណាស់ថា ការអនុវត្តដោយជោគជ័យជាបន្តនៃការផ្ដើមគំនិតនេះ នឹងអនុញ្ញាតឲ្យកម្ពុជាទទួលបានអ្នកទេសចរចិនពីរលាននាក់ ឬជិតមួយភាគបីនៃចំនួនភ្ញៀវទេសចរដែលបានព្យាករណ៍ទុកចំនួន 7.5 លាននាក់ត្រឹមឆ្នាំ 2020។ ការផ្ដើមគំនិតនេះ ពិភាក្សាអំពីជំហាននានាដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការចូលមកទស្សនកិច្ចរបស់អ្នកទេសចរចិន ដូចជាការផ្តល់ស្លាកសញ្ញា និងឯកសារសុំទិដ្ឋការជាភាសាចិន ការលើកទឹកចិត្តដល់ការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុកនូវប្រាក់យាន់របស់ចិន និងការធានាឲ្យបានថាអាហារ និងបរិក្ខារកន្លែងស្នាក់នៅមានភាពសមស្របតាមសន្លឹកប្រាក់របស់ជនជាតិចិន។⁴³

ការផ្ដើមគំនិតទីក្រុងស្អាត មានបំណងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីសារៈសំខាន់នៃអនាម័យនៅក្នុងជីវិតប្រចាំថ្ងៃសម្រាប់ប្រជាជនមានទីលំនៅក្នុងទីប្រជុំជន។ ការផ្ដើមគំនិតនេះត្រូវបានដាក់ឲ្យមានដើម្បីជួយផ្លាស់ប្តូរអាកប្បកិរិយារបស់អ្នកតាំងទីលំនៅទីប្រជុំជនស្តីពីការបង្កើត ការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ការកែច្នៃមកប្រើប្រាស់ឡើងវិញ និងការបោះចោលសម្រាមដើម្បីធ្វើឲ្យផ្ទះ ទីក្រុង និងសហគមន៍ស្អាត។ ការផ្ដើមគំនិតនេះ ក៏គាំទ្រដល់វិស័យទេសចរណ៍តាមរយៈការអនុញ្ញាតឲ្យភ្ញៀវអាចស្វែងយល់កាន់តែច្រើន និងស្នាក់នៅកាន់តែយូរផងដែរ។ “ទីក្រុងស្អាត រមណីយដ្ឋានស្អាត សេវាល្អ និងបដិសណ្ឋារកិច្ចដ៏ល្អឥតខ្ចោះ” គឺជាកម្មវិធីនៃទីក្រុងស្អាតរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។⁴⁴

សារគន្លឹះសំខាន់ៗ

ផ្អែកលើនិន្នាការប្រជាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច និងបច្ចេកវិទ្យាដែលត្រូវបានរំពឹងទុកថ្មីៗនេះ កំណើនទេសចរណ៍ អាចនឹងកើនឡើងក្នុងឆ្នាំខាងមុខ។ ទិដ្ឋភាពនេះ អាចបង្កើនឱកាសក្នុងការអភិវឌ្ឍទីកន្លែងគោលដៅទេសចរណ៍ និងចាប់យកអត្ថប្រយោជន៍ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចរបស់ទេសចរណ៍។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ កំណើននេះប្រសិនបើពុំបានទទួលការគ្រប់គ្រងបានត្រឹមត្រូវ

42 ផែនការនេះព្យាករណ៍ថា “ត្រឹមឆ្នាំ 2025 អាស៊ាន នឹងក្លាយជាទិសដៅទេសចរណ៍ប្រកបដោយគុណភាពមួយ ដែលផ្តល់បទពិសោធន៍ពិសេសប្រកបដោយភាពចម្រុះអាស៊ាន ហើយនឹងបង្កើនឲ្យបានយ៉ាងខ្លាំងនូវការអភិវឌ្ឍទេសចរណ៍ប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ មាននិរន្តរភាព បរិយាប័ន្ន និងគុណភាព ដើម្បីអាចចូលរួមចំណែកក្នុងទីកំណើនក្នុងស្រុកស្ថាប័នសង្គមសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រជាជនអាស៊ាន”។

43 ឯកសារព័ត៌មានស្តីពី China Ready សម្រាប់ទេសចរកម្ពុជា (ឆ្នាំ 2015) ក្រសួងទេសចរ

44 កម្មវិធីទីក្រុងស្អាត រួមមានរង្វាន់ឆ្នាំរដ្ឋប្បវេណី។ ឆ្នាំរដ្ឋប្បវេណី គឺជាឆ្នាំតំណាងជាតិរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ រង្វាន់ឆ្នាំរដ្ឋប្បវេណី (ពិន្ទុ 75 ភាគរយ) បន្ទាប់មកឆ្នាំរដ្ឋប្បវេណី (ពិន្ទុ 60 ភាគរយ) និងឆ្នាំរដ្ឋប្បវេណី គឺជាកម្រិតទាបជាងគេបំផុត (ពិន្ទុ 40 ភាគរយ)។ សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមមើល <http://www.cambodiacleancity.gov.kh/kh>

ទេនោះ អាចបង្កឲ្យមានសម្ពាធដ៏ធំធេងលើនិរន្តរភាពសេដ្ឋកិច្ចសង្គម និងបរិស្ថានរបស់វិស័យ។ ហេតុនេះ ប្រទេសកម្ពុជាចាំបាច់ត្រូវដោះស្រាយកង្វះខាតសំខាន់ៗដែលបណ្តាលមកពីសេដ្ឋកិច្ចផ្សារសេរី និងគោលនយោបាយ ដើម្បីអាចគ្រប់គ្រងនិងទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីការលូតលាស់ ដែលត្រូវបានរំពឹងទុកយ៉ាងសមស្រប។

នៅមានចន្លោះដើម្បីបង្កើនការចូលរួមចំណែកជ័យជម្នះសក្តានុពលនៃវិស័យទេសចរណ៍របស់កម្ពុជាមកក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ សូមកត់សម្គាល់ផងដែរថា មេគុណ ផ.ស.ស សរុបរបស់វិស័យទេសចរណ៍ត្រូវបានរកឃើញថា ជាមេគុណខ្ពស់បំផុតក្នុងចំណោមវិស័យសេវាកម្ម។⁴⁵ បើគិតទៅលើការចំណាយមធ្យមទាបរបស់ទេសចរណ៍ម្នាក់ៗនៅកម្ពុជា ធៀបជាមួយបណ្តាប្រទេសជាមិត្តរស់ខ្លួន (តារាងលេខ S6) ការបង្កើន រយៈពេលស្នាក់នៅ និងការចំណាយជាមធ្យមក្នុងមួយថ្ងៃ គឺអាចធ្វើឡើងបាន។ ប៉ុន្តែដើម្បីអាចធ្វើបែបនេះបាន គឺត្រូវទាមទារឲ្យមានផលិតផលទេសចរណ៍បន្ថែមទៀត ដើម្បីទាក់ទាញការចំណាយប្រចាំថ្ងៃរបស់អ្នកទេសចរណ៍បន្ថែម និងពិពិធកម្មគោលដៅទេសចរណ៍ដើម្បីពន្យាររយៈពេលស្នាក់នៅ។ ការវិនិយោគសរុបរបស់កម្ពុជា (សាធារណៈ និងឯកជន) ក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ ក៏ចាំបាច់ត្រូវជំរុញបន្ថែមទៀតផងដែរ ស្របពេលដែលជំរុញការកាត់បន្ថយការលេចធ្លោ អាស្រ័យដោយមួយផ្នែកធំនៃផលិតផលទេសចរណ៍ និងសេវាត្រូវបាននាំចូល។

មានវិស័យជាច្រើនដែលទាមទារអន្តរាគមន៍យ៉ាងសកម្ម ឬការពិនិត្យតាមដានយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ប្រសិនបើកម្ពុជាចង់

ចាប់យកសក្តានុពលការអភិវឌ្ឍសង្គមសេដ្ឋកិច្ចឲ្យបានពេញលេញពីទេសចរណ៍។

ក) មានឱកាសគួរជាទីកត់សម្គាល់សម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍ផ្សារផលិតផល និងសេវាថ្មីៗ។ ដូចបានបញ្ជាក់ខាងលើហើយថា បណ្តាប្រទេសដទៃទៀត ដែលមានលក្ខណៈសម្បត្តិប្រហាក់ប្រហែលប្រទេសកម្ពុជា សម្រាប់វិស័យទេសចរណ៍បានងើបចេញពីជម្លោះ ហើយបង្ហាញការកើនឡើង ពីរ និង បីដងក្នុងតម្លៃនៃឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍របស់ពួកគេក្នុងរយៈពេល 5 ទៅ 15 ឆ្នាំក្រោយពេលបញ្ចប់ជម្លោះ។ ចំណុចនេះបង្ហាញឲ្យឃើញនូវសក្តានុពលដើម្បីពង្រីកវិស័យនេះ ដោយប្រើរយៈពេលខ្លី ជាពិសេសនៅក្នុងផ្នែក និងអនុវិស័យដូចខាងក្រោម៖

- ទេសចរណ៍នៅតំបន់ការពារ៖ មានសក្តានុពលគួរជាទីកត់សម្គាល់ ដើម្បីអភិវឌ្ឍទេសចរណ៍បែបធម្មជាតិ ថ្វីបើភាគរយដ៏ធំនៃផ្ទៃដីត្រូវបានគ្របដណ្តប់ដោយឧទ្យានជាតិ និងតំបន់អភិរក្ស ភាគច្រើនលើសលប់នៃភ្ញៀវបច្ចុប្បន្ន កំពុងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់តែ មួយផ្នែកនៃតំបន់ទាំងនេះប៉ុណ្ណោះ។
- អ្នកទេសចរក្នុងស្រុក៖ មានការយកចិត្តទុកដាក់តិចតួចប៉ុណ្ណោះ ទៅលើអ្នកទេសចរក្នុងស្រុកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ប៉ុន្តែអាស្រ័យដោយតម្លៃចូលរួមចំណែករបស់វិស័យនេះក្នុងតំបន់អាស៊ានទាំងមូលត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា មានតម្លៃយ៉ាងហោចណាស់ ក៏ស្មើនឹងទេសចរអន្តរជាតិដែរ នោះ ទេសចរក្នុងប្រទេសក៏ផ្តល់ជាប្រភពជាសក្តានុពលនៃការលូតលាស់ផងដែរ។ ក្នុងឆ្នាំ 2016 ស្ថិតិទេសចរ

តារាង S6៖ ការចូលរួមចំណែករបស់វិស័យទេសចរណ៍ (ឆ្នាំចុងក្រោយបំផុតដែលមានទិន្នន័យ)

	កម្ពុជា	ឡាវ	ថៃ	វៀតណាម
ការចំណាយរបស់ភ្ញៀវអន្តរជាតិ (ប៊ីលានដុល្លារ)	2.44	0.69	44.6	8.29
ចូលរួមវិភាគដោយផ្ទាល់ទៅក្នុង ផ.ស.ស (%)	12.2	4.3	9.30	4.6
ការវិនិយោគក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ (ប៊ីលានដុល្លារ)	0.6	0.6	7.0	5.5
ការចំណាយជាមធ្យមសម្រាប់ភ្ញៀវម្នាក់ (ដុល្លារ)	655.5	191.7	1488.9	925.3
រយៈពេលមធ្យមនៃការស្នាក់នៅ (ថ្ងៃ/យប់)	6.3	4.8	9.8	11.3
ការចំណាយជាមធ្យមក្នុងមួយថ្ងៃ(ដុល្លារ)	92.5	76.5	148.1	126.0

ប្រភព៖ ក្រុមប្រឹក្សាការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍ពិភពលោកឆ្នាំ 2017 និងអង្គការទេសចរណ៍ពិភពលោក។

45 ប្រសិនបើប្រភពផ្តល់ព័ត៌មានដោយប្រយោល ដោយផ្ទាល់ និងដែលអាចបង្កឱ្យកើតមានឡើងបញ្ហាភាពយល់ច្រឡំទៅលើទេសចរណ៍អន្តរជាតិ (ការលេចធ្លោបំផុត) លើធាតុចេញ ចំណូល និងមុខរបរ ត្រូវបានហៅថា “តម្លៃលម្អិត”។ ក្រុមប្រឹក្សាការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍ពិភពលោកឆ្នាំ 2017 (WTTC) ប៉ាន់ប្រមាណថា មេគុណ ផ.ស.ស សរុបនៃវិស័យទេសចរណ៍ មានជាមធ្យម 3.2 នៅទូទាំងសាកលលោក ដែលជាអត្រាខ្ពស់បំផុតក្នុងចំណោមវិស័យសេវាកម្ម ដែលឈរនៅលើជំហានទី 2 បន្ទាប់ពីផលិតកម្មយានយន្ត និងគីមី យោងតាមរបាយការណ៍បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ីខាងកើតខែតុលា ឆ្នាំ 2017 របស់ធនាគារពិភពលោក។

ក្នុងប្រទេសរបស់កម្ពុជា បានបង្ហាញថា ភ្ញៀវទេសចរកម្ពុជាមានចំនួន 10.6 លាន និងភ្ញៀវបរទេសមានចំនួន 6.0 លាននាក់។

- ផលិតផលមានគុណតម្លៃខ្ពស់៖ នៅមានចន្លោះសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍផលិតផលទេសចរណ៍មានតម្លៃខ្ពស់។ ឧទាហរណ៍ តំបន់ជាច្រើនមានភាពសមស្របសម្រាប់អភិវឌ្ឍទៅជាទិសដៅទេសចរណ៍សម្រាប់មើលសត្វព្រៃ ហើយសេវាមានតម្លៃខ្ពស់ អាចត្រូវបានបង្កើតឡើងជុំវិញផលិតផលដែលមានស្រាប់។
- ទេសចរណ៍បែបការងារ និងបែបព្រឹត្តិការណ៍ នឹងអាចត្រូវបានអភិវឌ្ឍឡើងក្នុងតំបន់ជាច្រើន ដោយស្ថាបនាបន្ថែមលើលំហូរចូលប្រកបដោយស្ថិរភាពដែលបានឃើញនាពេលបច្ចុប្បន្ន។ គ្រប់តំបន់ទាំងអស់ដែលអាចមានលទ្ធភាពទទួលទេសចរណ៍ផ្លូវអាកាស អាចក្លាយជាទិសដៅទេសចរណ៍ដ៏ល្អប្រសិនបើបរិក្ខារនៅក្នុងទីកន្លែងទាំងនោះ អាចត្រូវបានកែលម្អ។
- អ៊ិនធើណែត មានប្រសិទ្ធភាពយ៉ាងធំក្នុងនាមជាប្រភពព័ត៌មានសម្រាប់ទេសចរណ៍។ ពាណិជ្ជកម្មអេឡិចត្រូណិចតាមប្រព័ន្ធអ៊ិនធើណែតផ្តល់ឱកាស គួរជាទីកត់សម្គាល់សម្រាប់ក្រុមហ៊ុននានាឲ្យពង្រីកមូលដ្ឋានអតិថិជនរបស់ខ្លួន និងចូលទៅកាន់ទីផ្សារផលិតផលថ្មីៗតាមវិធីមានប្រសិទ្ធភាពចំណាយកាន់តែខ្លាំងថែមទៀត។⁴⁶ សក្តានុពលសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអ៊ិនធើណែតមានកម្រិតគួរជាទីកត់សម្គាល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។⁴⁷ ចំនួនពលរដ្ឋដែលមានលទ្ធភាពប្រើប្រាស់អ៊ិនធើណែត ជាប្រចាំ ត្រូវបានរំពឹងថា មានចំនួនកើនឡើងស្ទើរទ្វេដងរហូតដល់ 9.5 លាននាក់ (60 ភាគរយនៃប្រជាជនសរុប) ត្រឹមឆ្នាំ 2020។⁴⁸

ខ) ការកែលម្អការគ្រប់គ្រងនៅកម្រិតគោលដៅទេសចរណ៍ មានសារៈសំខាន់សំរាប់ទាញប្រយោជន៍ពីតំបន់ទាំងនោះ។ ឧបសម្ព័ន្ធ 2 បង្ហាញនូវម៉ាទ្រីកស្តីពីសារៈសំខាន់នៃការគ្រប់គ្រងនៅគោលដៅទេសចរណ៍ផ្ទាល់ ការវិនិយោគថ្នាក់

ជាតិ និងបរិស្ថានសម្រាប់បង្កើតសេវាទេសចរណ៍តម្លៃខ្ពស់។ ប្រសិនបើធ្វើសកម្មភាពលើចំណុចទាំងអស់នេះ សេដ្ឋកិច្ចអាចធានាបានការលូតលាស់ប្រកបដោយលក្ខណៈបរិយាប័ន្នតាមរយៈការអភិវឌ្ឍកាន់តែប្រសើរ និងការការពារទ្រព្យសម្បត្តិសំខាន់ៗ ព្រមទាំងតាមរយៈការប្រើប្រាស់កាន់តែប្រសើរឡើង និងការបែងចែកជាថ្មីនូវចំណូលបានមកពីទេសចរណ៍ដែលកាន់តែប្រសើរឡើង។ តាមរយៈការធ្វើការងារនេះ ប្រទេសកម្ពុជាអាចបង្កើតពិធីកម្មទីផ្សារប្រភពដើមជីវិតមាំ។ ថ្វីបើការងើបឡើងវិញនាពេលថ្មីៗនេះរបស់ចំនួនអ្នកចេញដំណើរជាតិ ដែលត្រូវបានជំរុញមួយផ្នែកដំដោយភ្ញៀវទេសចរមកពីប្រទេសចិន គឺជាទិដ្ឋភាពគួរជាទីលើកទឹកចិត្តខ្ពស់ក្តី ប៉ុន្តែជាការចាំបាច់ណាស់ដែលត្រូវរក្សាសន្ទុះនៅក្នុងទីផ្សារដទៃទៀត ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពប្រែប្រួលទៅតាមរដូវ និងភាពពឹងផ្អែកដើម្បីទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរដែលចំណាយខ្ពស់ឲ្យបានច្រើន។

គ) អាស្រ័យដោយពិន្ទុ និងចំណាត់ថ្នាក់ដ៏ទាបរបស់កម្ពុជាលើផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្លូវគោក ការឆ្លើយតបកង្វះខាតផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងតំណភ្ជាប់ គឺជាអាទិភាពមួយ។ ការរីកកាន់តែធំឡើងនៃតំបន់ប្រជុំជន និងវិស័យទេសចរណ៍មានន័យថា ទីក្រុងចាំបាច់ត្រូវមានហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងការដឹកជញ្ជូនកាន់តែប្រសើរ ដើម្បីជួយសម្រួលសេចក្តីត្រូវការទប់ស្កាត់បញ្ហាចរាចរណ៍នៃជាសក្តានុពល និងស្ថាបនាភាពសុំ។ ការប្រែតំបន់ប្រជុំជនទើបកើតមានថ្មីៗដែល ជាលទ្ធផលសន្ទុះផ្នែកសំណង់ឲ្យក្លាយជាទីតាំងទាក់ទាញទេសចរតាមរយៈការកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ទីតាំង និងលទ្ធភាពចេញចូលដល់ទេសចរ នឹងអាចគាំទ្រដល់ពិធីកម្មទិសដៅទេសចរណ៍។ ការតភ្ជាប់ទីកន្លែងទាំងអស់នោះជាមួយគ្នាទៅវិញទៅមក និងជាមួយមជ្ឈមណ្ឌលទីប្រជុំជនធំ “មជ្ឈមណ្ឌល” ដែលដើរតួនាទីជាច្រកទ្វារទៅកាន់គោលដៅទេសចរណ៍ដទៃទៀតនិងអាចពង្រឹងតំណភ្ជាប់។⁴⁹ មជ្ឈមណ្ឌលនេះ អាចត្រូវបានអភិវឌ្ឍឡើងតាមរយៈការប្រើប្រាស់គោលវិធីពីរដែលអាចធ្វើបានតាមទស្សនៈវិស័យកំរិតគោលដៅទេសចរណ៍៖

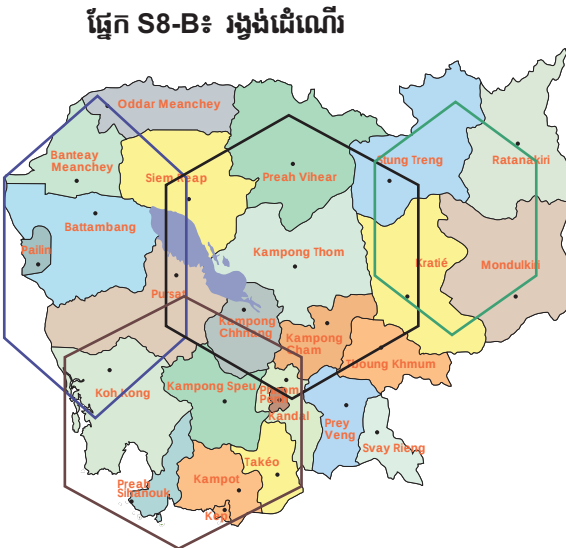
46 “E-business for Tourism. Practical Guideline for Tourism Destination and Business.” World Tourism Organization. Madrid. 2001.
 47 “Cambodia: Rapid e-Trade Readiness Assessment.” United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). Geneva. 2017.
 48 យោងតាមក្រសួងប្រៃសណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍។ ប៉ុន្តែថ្វីបើមានការឈានឡើងក្នុងពេលថ្មីៗនេះក្តី ប្រទេសកម្ពុជាបានជាប់លំដាប់ថ្នាក់ត្រឹមតែលេខ 115 ក្នុងចំណោម 144 ក្នុង សន្ទស្សន៍ពាណិជ្ជកម្មតាមអ៊ិនធើណែត UNCTAD B2C ឆ្នាំ 2017។
 49 ស៊ុំជុំនិងកាំ និង រង្វង់ដំណើរ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីលើកកម្ពស់ឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍ក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា។ សូមមើល Rahul Chakravarty និង Pragyal Singh “Tourism Infrastructure: The Roles State Play.” 2015 (<http://ficci.in/spdocument/20610/Report-Tourism-Infrastructure.pdf>).

➢ ជុំ និងកាំ ជាគោលវិធីមួយដែលតម្រូវឲ្យមាន ទីមួយ ការពង្រឹងលទ្ធភាពចេញចូល និងការផ្លាស់ទីនៅក្នុង និងជុំវិញមជ្ឈមណ្ឌលទីប្រជុំជន ឬបណ្តុំ។ បន្ទាប់មក ត្រូវអភិវឌ្ឍ “កាំ” ពោលគឺជាទីតាំងជនបទផ្សារភ្ជាប់ យ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយបណ្តុំទីប្រជុំជនដែលតំណាងឲ្យ សក្តានុពលទេសចរណ៍ដ៏ធំធេង។ គោលវិធីនេះ បង្កើត ច្រកធ្វើដំណើរថ្មីៗ សម្រាប់អ្នកទេសចរក្នុងលក្ខណៈ មួយដែលជួយពង្រាយអត្ថប្រយោជន៍សង្គមសេដ្ឋកិច្ច ពីទេសចរណ៍ដែលប្រជាជននៅក្នុងតំបន់នានា ដែល បច្ចុប្បន្នត្រូវមើលបានរំលង។ ឧទាហរណ៍ មជ្ឈមណ្ឌល ទេសចរណ៍ធំៗរបស់ប្រទេសកម្ពុជា អាចមានជាអាទិ៍ ភ្នំពេញសៀមរាប ក្រុងព្រះសីហនុ (និងមណ្ឌលគីរី)។ ការបង្កើតកាំ សម្រាប់មជ្ឈមណ្ឌលនីមួយៗ និងអនុញ្ញាត ឲ្យអ្នកទេសចរអាចទស្សនាតំបន់លើសពីមួយជុំវិញ មជ្ឈមណ្ឌលនោះ។ ទាក់ទងជាមួយចំណុចនេះ តំណ ភ្ជាប់ (ការដាក់ជាកញ្ចប់) ព្រះវិហារ បាត់ដំបង បន្ទាយមានជ័យ ប៉ៃលិននិងមណ្ឌលមជ្ឈមណ្ឌល សៀមរាប (ផ្នែក A ក្នុងរូបលេខ S8) អាចក្លាយជា ជម្រើសមួយក្នុងចំណោមជម្រើសជាច្រើន ដើម្បី ទាក់ទាញទេសចរឲ្យស្នាក់នៅកាន់តែយូរ។

➢ រង្វង់ដំណើរ ជាគោលវិធីជម្រើសជំនួសមួយក្នុងនោះ មាន ការអភិវឌ្ឍឲ្យមានច្រកធ្វើដំណើរទៅកាន់គោលដៅ ទេសចរណ៍ជាច្រើនដែលរួមបញ្ចូលបទពិសោធន៍នានា ជាច្រើន នៅក្នុងតំបន់ ឬភូមិភាគទាំងមូលសម្រាប់ភ្ញៀវ ទេសចរ ផ្អែកលើមូលបទផ្សេងៗជាច្រើន និងកត្តាជុំវិញ ទឹកចិត្តការធ្វើដំណើរចម្បងៗ។ មិនខុសពីគំរូ ជុំ និងកាំ នោះឡើយ រាល់បញ្ហាតំណភ្ជាប់ ដែលអាចមានរវាង គោលដៅទេសចរណ៍នៅក្នុងរង្វង់ការធ្វើដំណើរ ត្រូវបាន ឆ្លើយតប។ ឧទាហរណ៍ រង្វង់ការធ្វើដំណើរអាចរួមមាន ខេត្តសៀមរាប ដែលជាទីតាំងវប្បធម៌ និងសាសនាក្នុង បរិវេណប្រាសាទអង្គរវត្ត ដែលអាចភ្ជាប់ជាមួយទីតាំង ធម្មជាតិ និងអរកូទេសចរណ៍នៅតំបន់ទន្លេសាប (កំពង់ធំ និងកំពង់ឆ្នាំង) និងតំបន់មេគង្គ (ស្ទឹងត្រែង និងក្រចេះ) និងទីតាំងប្រវត្តិសាស្ត្រ (រាជធានីភ្នំពេញ) (ផ្នែក B ក្នុង រូបលេខ S8)។

➢ ស្របពេលដែលត្រូវកែលម្អផ្លូវដែលមានស្រាប់ បណ្តាញ ផ្លូវបន្ថែមទៀត ជាសេចក្តីត្រូវការ ដើម្បី សំរួលតំណ ភ្ជាប់ រចនាសម្ព័ន្ធខស្សាហកម្មនៃវិស័យសេដ្ឋកិច្ចទាំង មូល និងបណ្តាខេត្តនានា។ វិស័យខស្សាហកម្ម និង

រូបលេខ S8: គោលវិធី “ជុំ និងកាំ” មានគោលដៅពង្រឹងលទ្ធភាពចេញចូល និងការផ្លាស់ទីក្នុង និងជុំវិញបណ្តុំទីប្រជុំជន ស្របពេលនោះដែរ ក៏ផ្តោតគោលដៅ “រង្វង់ដំណើរ” ច្រកធ្វើដំណើរទៅកាន់គោលដៅទេសចរណ៍ជាច្រើនដែលធ្វើឱ្យ បទពិសោធន៍ភ្ញៀវទេសចរកាន់តែសម្បូណ៌បែបថែមទៀត។

សេវាកម្ម រួមទាំងវិស័យទេសចរណ៍ផងដែរ អាចទទួលបាន អត្ថប្រយោជន៍បន្ថែមទៀតពីការវិនិយោគសាធារណៈ លើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្លូវផ្ទាល់។ ប្រសិនបើគ្មានការ គ្រប់គ្រងត្រឹមត្រូវនៅថ្នាក់គោលដៅទេសចរណ៍ទេ ការ លូតលាស់វិស័យទេសចរណ៍នាពេលអនាគត អាច ប្រឈមហានិភ័យព្រមទាំងបង្កការថមថយផ្នែកបរិស្ថាន ការបាត់បង់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងភាពមិនងាយស្រួលសម្រាប់ ប្រជាជនជាតិកំពុងរស់នៅ។⁵⁰ ដូចបានពិភាក្សាហើយ ថា ប្រទេសកម្ពុជា មានការពឹងផ្អែកខ្ពស់ជាងគេបំផុត លើវិស័យទេសចរណ៍ជាផ្នែកមួយនៃ ផ.ស.ស របស់ ខ្លួន (12.2 ភាគរយ) ហេតុនេះ រាល់ភាពឡើងចុះនៃ ចំនួនអ្នកទេសចរ រយៈពេលនៃការស្នាក់នៅ និងការ ចំណាយរបស់អ្នកទេសចរ នឹងជះឥទ្ធិពលលើប្រទេស កម្ពុជាធ្ងន់ធ្ងរជាងប្រទេសជិតខាងរបស់ខ្លួន។

ឃ) ការឆ្លើយតបបញ្ហាការលេចជ្រាបទេសចរណ៍ អាចត្រូវបាន ផ្តួចផ្តើមឡើងតាមរយៈការជួយសម្រួលដល់ផលិតករ (និងអ្នកផ្គត់ផ្គង់) ម្ហូបអាហារ សិប្បកម្ម និងទំនិញ (និង សេវា) ក្នុងមូលដ្ឋានដទៃទៀត ដើម្បីមានលទ្ធភាពចូលទៅ កាន់សង្វាក់តម្លៃទេសចរណ៍ ដែលអាចជួយជំរុញឲ្យអ្នក ទេសចរចំណាយកាន់តែច្រើននៅតាមគោលដៅទេសចរណ៍។ ឧទាហរណ៍ ទីផ្សារលក់រត់អនុស្សាវរីយ៍ក្នុងខេត្តសៀមរាប ដោយក្នុងនោះ ទំនិញនាំចូលជាចំណែកភាគច្រើននៃទំនិញ ដែលដាក់លក់ បង្កើតចំណូលប្រមាណ 50 លាន ទៅ 70 លានដុល្លារក្នុងមួយឆ្នាំ។ ប៉ុន្តែអ្នកទេសចររាយការណ៍ថា គេនឹងចំណាយ 60 លានដុល្លារក្នុងមួយឆ្នាំបន្ថែមទៀត ប្រសិនបើផលិតផលផលិតដោយប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបាន ជាមួយតម្រូវការទីផ្សារ អាចមានឲ្យពួកគេទិញបាន។ ការងារ សំខាន់មួយទៀតគឺ ត្រូវប្រើប្រាស់គោលវិធីមាននិរន្តរភាព ផ្នែកអភិវឌ្ឍន៍ ដូចជាដំណាំសរីរាង្គ និងពឹងផ្អែកកម្រិតទឹក តិច (បន្លែជំនួសឲ្យស្រូវ) ព្រមពេលជាមួយគ្នានោះដែរ ត្រូវ ការពារជីវិតសត្វព្រៃ ដើម្បីបង្កើនភាពទាក់ទាញធម្មជាតិនៃ គោលដៅទេសចរណ៍។ ការបង្កើតឲ្យមានសមាគមកសិកម្ម សម្រាប់កសិករ និងអ្នកកែច្នៃម្ហូបអាហារ ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ឲ្យ មានអាហារ ផលិតក្នុងស្រុកដល់សណ្ឋាគារនានា មាន ភាពចាំបាច់ (សូមមើលបន្ថែមប្រអប់លេខ S3៖ ប្រទេស ថៃ/វៀតណាម៖ តម្លៃអាហារជាទូតនាំសារម៉ាកយីហោ

ប្រអប់លេខ S3៖ ប្រទេសថៃ/វៀតណាម៖ គុណតម្លៃ នៃអាហារជាទូតនាំសារបង្ហាញ ម៉ាកយីហោនៃកន្លែងទេសចរណ៍

ប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះ ទេសចរម្ហូបអាហារបានលូតលាស់គួរជាទី ចាប់អារម្មណ៍ ហើយបានក្លាយជាសន្ទុះថ្មីមួយ និងជាផ្នែកប្រកប ដោយការច្នៃប្រឌិតខ្ពស់សម្រាប់វិស័យទេសចរ។ ទាំងកន្លែងទេសចរ និងក្រុមហ៊ុនទេសចរបានដឹងអំពីសារៈសំខាន់នៃមុខម្ហូបចំពោះ ពិពិធកម្មទេសចរ និងជំរុញសេដ្ឋកិច្ចថ្នាក់មូលដ្ឋាន ថ្នាក់តំបន់ និងថ្នាក់ជាតិ។ អាហារ មានតួនាទីសំខាន់ជាពិសេសនៅក្នុង ការអភិវឌ្ឍសេវាទេសចរ និងក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ព្រោះ ជាញឹកញយ។ អាហារគឺជាមុខចំណាយស្មើ ឬលើសពី 30 ភាគរយ នៃការចំណាយរបស់អ្នកទេសចរ ហើយលុយនោះជាញឹកញយតែង ចំណាយលើអាជីវកម្មក្នុងមូលដ្ឋានដោយផ្ទាល់។^a

ប្រទេសជាច្រើននៅក្នុងតំបន់ បានប្រើប្រាស់អាហារដើម្បី ផ្សព្វផ្សាយអំពីទេសចរ ទាំងដោយផ្ទាល់ និងដោយប្រយោល។ ឧទាហរណ៍ ប្រទេសថៃ បានព្យាយាមផ្សព្វផ្សាយមុខម្ហូបថៃជា អន្តរជាតិ។ ប្រទេសថៃបានសម្រេចការផ្តួចផ្តើមគំនិតការទូតផ្នែក អាហារជាលើកទីមួយរបស់ខ្លួននៅឆ្នាំ 2002 ដើម្បីបង្កើនចំនួន ភោជនីយដ្ឋានថៃនៅទូទាំងសាកលលោក តាមរយៈការផ្តល់ ប្រាក់កម្ចី និងការបណ្តុះបណ្តាលសម្រាប់សហគ្រិនទាំងឡាយ ដែលចង់បើកភោជនីយដ្ឋានថៃនៅក្រៅប្រទេស. បង្កើតកម្មវិធី ចេញវិញ្ញាបនបត្រ “Thai Select” ដែលលើកទឹកចិត្តការប្រើប្រាស់ គ្រឿងផ្សំនាំចូលពីប្រទេសថៃ និងលើកកម្ពស់ការរួមបញ្ចូលគ្នានៃ វិនិយោគិនថៃ អាកាសចរថៃ និងអាជ្ញាធរទេសចររបស់ប្រទេសថៃ ជាមួយភោជនីយដ្ឋានថៃនៅក្រៅប្រទេស។^b

ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ប្រទេសវៀតណាមបានចាប់សម្រាប់ គម្រោង “Vietnamese Kitchen” ដើម្បីនាំមុខម្ហូបវៀតណាម ទៅកាន់ពិភពលោក តាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយអំពីភាពស្រស់ និង លក្ខណៈធ្វើឱ្យមានសុខភាពល្អរបស់អាហារទាំងនេះ។ ក្នុងឆ្នាំ 2006 គេហទំព័រការធ្វើដំណើរ MSN បានជ្រើសរើសទីក្រុង ហាណូយជាទីក្រុងល្អបំផុតលំដាប់ទីបីក្នុងពិភពលោកសម្រាប់ មុខម្ហូបមានរសជាតិឆ្ងាញ់ជាងគេបំផុត។^c

ដើម្បីប្រើប្រាស់អាហារ និងទេសចរជាយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍ សេដ្ឋកិច្ច ជាការសំខាន់ណាស់ដែលត្រូវលើកទឹកចិត្តរៀបចំទេសចរ ឱ្យឈប់សំចៃ ចំណាយ និងស្នាក់នៅកាន់តែយូរថែមទៀត។ យុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេលខ្លី មធ្យម និងវែង រួមមានជម្រើសផ្សេងៗ ជាច្រើន និងទំនាក់ទំនង (ជាមួយអាជីវកម្មក្នុងមូលដ្ឋាន និង

50 Economic Impacts of Sanitation in Southeast Asia. World Bank. Jakarta. 2008; Economic Impacts of Sanitation in Lao PDR. Water and Sanitation Program. World Bank. 2009.

អង្គការក្នុងមូលដ្ឋាន ក៏ដូចជាជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតនៅថ្នាក់តំបន់) និងអភិវឌ្ឍន៍មធ្យមបណ្ណាល័យទៀត ដើម្បីពង្រឹងចំណេះដឹងផ្នែកតំបន់ និងបង្កើតបទពិសោធន៍ដ៏ទាក់ទាញដោយសារអារម្ភ។^{៥១}

សម្គាល់៖

- a. “របាយការណ៍សាកលស្តីពីទេសចរណ៍មូលដ្ឋាន” អង្គការទេសចរណ៍ពិភពលោក ឆ្នាំ 2012
- b. “ទេសចរណ៍មូលដ្ឋានប្រទេសថៃ” Pipaboon Kururachikul. 2014.

គោលដៅទេសចរណ៍)។ ចំណុចនេះ នឹងអាចជួយកម្ពុជាឲ្យបង្កើត និងរក្សាចំណូលបន្ថែមទៀតពីទេសចរណ៍ រក្សាតុល្យភាពការចែកចាយអត្ថប្រយោជន៍បានកាន់តែប្រសើរ។ ការកាត់បន្ថយការលេចជ្រាបប្រយោជន៍ទេសដីធ្លី⁵¹ (ប្រៀបធៀបជាមួយប្រទេសថៃ ដោយក្នុងនោះមានកម្រិតត្រឹមតែ 5 ភាគរយតែប៉ុណ្ណោះ!) នឹងបង្កើនឱកាសដ៏ល្អ សម្រាប់ការចូលរួមចំណែកប្រាក់ចំណូលសុទ្ធពីស៊ីវិលទេសចរណ៍កាន់តែរឹងមាំថែមទៀត ត្រឹមឆ្នាំ 2020 ក្រោមសេណារីយ៉ូទាំងពីរ (តារាងលេខ S7)។ 20 (បទដ្ឋានគំរូនៅត្រឹមអត្រា 24 ភាគរយ)។ ណារីយ៉ូទីពីរសន្មតថា ការលេចជ្រាបនឹងធ្លាក់ចុះមកនៅត្រឹម 18 ភាគរយក្នុងឆ្នាំ 2020 ជាលទ្ធផលធ្វើឲ្យមានទឹកប្រាក់ 270 លានដុល្លារថែមទៀតក្នុងចំណូលសុទ្ធសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា។

ង) ការឆ្លើយតបការពង្រីក និងការបង្កើនកម្រិតកម្មករជំនាញស្របពេលពង្រឹងភាពជាដៃគូសាធារណៈឯកជន។ កម្រងវិធានការអន្តរាគមន៍មួយចំនួន អាចត្រូវបានដាក់ឲ្យមានក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលសំខាន់ៗ ដូចជាសៀមរាប និងព្រះសីហនុជាដើម។ ទាក់ទងជាមួយការងារនេះ ក្រសួងទេសចរណ៍បានដាក់ឲ្យមានកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលស្តីពីបដិសណ្ឋារកិច្ចរួមទាំងការអនុវត្តប្រើប្រាស់បទដ្ឋានអាស៊ានសម្រាប់វិជ្ជាជីវៈទេសចរណ៍ក្នុងភាពជាដៃគូយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយវិស័យឯកជន ជាពិសេស គឺសមាគមពាក់ព័ន្ធជាមួយវិស័យទេសចរណ៍។ វិធានការទាំងនោះរួមមានដូចជា ការស្ថាបនាធនធានមនុស្ស និងការអភិវឌ្ឍជំនាញដូចជា មគ្គុទ្ទេសក៍ទេសចរ អ្នកផ្តល់សេវាម៉ាស្សា ជំនាញការផ្ទេកសេវានៅអាជនីយដ្ឋាន សេវាសណ្ឋាគារ និងសេវាការធ្វើដំណើរក្នុងគោលបំណងកែលម្អគុណភាពសេវា និងបដិសណ្ឋារកិច្ចឲ្យសមស្រប អនុលោមតាមយុទ្ធនាការ “ទីក្រុងស្អាត រមណីយដ្ឋានស្អាត សេវាល្អ និងបដិសណ្ឋារកិច្ចប្រសើរ”។ ក្នុងន័យនេះ ការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិសម្រាប់ការបណ្តុះបណ្តាល និងអប់រំបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ (TVET) ឆ្នាំ 2017–25 ព្រមទាំងភាពជាដៃគូរវាងវិស័យសាធារណៈ និងវិស័យឯកជន ដើម្បីផ្តល់លទ្ធភាពកាន់តែប្រសើរក្នុងការទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលប្រកបដោយគុណភាព សំរាប់ជួយដល់យុវជន និងស្ត្រីមកពីសហគមន៍ក្រីក្រឲ្យអាចទទួលបានជំនាញ និងចំណេះដឹងត្រឹមត្រូវ ដើម្បីបង្កើនសក្តានុពលរបស់ពួកគេជាអតិបរមា ឈានទៅទទួលបានការងារធ្វើ

តារាងលេខ S7៖ ការចូលរួមចំណែកប្រាក់ចំណូលសុទ្ធជាសក្តានុពលពីស៊ីវិលទេសចរណ៍ក្នុងឆ្នាំ 2020

	ចំនួនអ្នកទេសចរអន្តរជាតិដែលបានព្យាករណ៍	ការចំណាយដែលបានព្យាករណ៍ (ប៊ីលានដុល្លារ)	ចំណូលដែលបានព្យាករណ៍ដោយមានកត្តានៃការលេចជ្រាបបរទេស 24 ភាគរយ (ប៊ីលានដុល្លារ)	ចំណូលដែលបានព្យាករណ៍ដោយមានកត្តាលេចជ្រាបអត្រាប្តូរប្រាក់បរទេស 18 ភាគរយ (ប៊ីលានដុល្លារ)
កម្ពុជា	7.000.000	4.50	3.42	3.69
ឡាវ	4.700.000	0.80	0.61	0.66
មីយ៉ាន់ម៉ា	7.500.000	10.10	7.68	8.28
វៀតណាម	10.500.000	19.00	14.44	15.58

ប្រភព៖ ការវាយតម្លៃវិស័យទេសចរណ៍ យុទ្ធសាស្ត្រ និងផែនទីបង្ហាញផ្លូវសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា សាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា និងវៀតណាម (2016–2018) ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី; <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/227186/clmv-tourism-sector-assessment.pdf>

51 ផលិតករ និងអ្នកផ្តល់សេវាក្នុងស្រុក ត្រូវបានរំពឹងថា ផ្គត់ផ្គង់ទំនិញ និងសេវាដល់អ្នកទេសចរអន្តរជាតិ។ ក្នុងករណីមានការលេចជ្រាបដោយការអត្រាប្តូរប្រាក់បរទេស ទំនិញនាំចូល និងសេវាជនបរទេសត្រូវបានផ្គត់ផ្គង់។

នឹង ផ្តល់លទ្ធផលវិជ្ជមាន។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការកាន់តែ
ប្រសើរក្នុងចំណោមបុគ្គលិកក្នុងមូលដ្ឋាន (ដែលបានទទួល
ការបណ្តុះបណ្តាលកាន់តែប្រសើរ និងមានការចងក្រង
បានល្អ) កសិករ សហគ្រាសធនតូច និងមធ្យម និង
សមាគមផ្នែកទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាសមាគមភ្នាក់ងារការធ្វើ
ដំណើរកម្ពុជា សមាគមសណ្ឋាគារកម្ពុជា និងសមាគម
អាជីវកម្មកម្ពុជា ទំនងអាចជាមូលដ្ឋាននៃទេសចរណ៍
ដែលមានលក្ខណៈធន់ទ្រាំ ជាពិសេស គឺកាត់បន្ថយការ
លេចជ្រាប។

ឧបសម្ព័ន្ធទី 1 ៖

បញ្ហាប្រឈមក្នុងការបង្កើតប្រព័ន្ធទេសចរណ៍បែប បរិយាប័ន្ន
ករណីការទាក់ទាញការវិនិយោគក្នុង LOMBOK
ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី

រដ្ឋាភិបាលប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ផ្ដោតគោលដៅយ៉ាងសកម្ម
លើការលូតលាស់បែបបរិយាប័ន្ននៃវិស័យទេសចរណ៍របស់ខ្លួន
តាមរយៈការបង្កើតគោលដៅទេសចរណ៍ មានផែនការត្រឹមត្រូវ
ជាជម្រើសជំនួសឲ្យតំបន់បាលី។ កិច្ចខិតខំទាំងអស់នេះ ត្រូវ
បានសម្របសម្រួលដោយអាជ្ញាធរខ្ពស់បំផុត (ការិយាល័យ
របស់អនុប្រធានាធិបតី) ហើយមានគោលដៅក្នុងការទាក់ទាញ
ការវិនិយោគពីវិស័យករណី។ បញ្ហាប្រឈមក្នុងការទាក់ទាញ
ការអភិវឌ្ឍឲ្យងាកចេញពីកន្លែងទេសចរណ៍ចម្បងរបស់ប្រទេស
(បាលី) គឺប្រហាក់ប្រហែលជាមួយអ្វីដែលប្រទេសកម្ពុជាកំពុង
មានបទពិសោធន៍ជាមួយអង្គរវត្តដែរ។

បច្ចុប្បន្ននេះ ការអភិវឌ្ឍគោលដៅទេសចរណ៍បន្ថែមទៀត
នៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ អាចទាក់ទាញទីផ្សារបន្ថែម (ការស្នាក់នៅ
កាន់តែយូរ/ការចំណាយកាន់តែច្រើន) បានរងឥទ្ធិពលបន្ថែម
ទៀតពីលក្ខណសម្បត្តិប្រហាក់ប្រហែលប្រទេសកម្ពុជា៖

- Lombok ស្ថិតនៅកៀកបាលី ហើយបាលីមានអ្វីៗជាច្រើន
ដើម្បីផ្តល់ជូនភ្ញៀវ។
- តំណភ្ជាប់ផ្នែកការដឹកជញ្ជូនប្រកបដោយគុណភាពត្រូវ
បានមើលឃើញថា ជាចំណុចវិជ្ជមានសម្រាប់ Lombok
ដែលមានទីតាំងស្របជាមួយ Borobudur ជាគោលដៅ
ទេសចរណ៍ជាសក្តានុពលសម្រាប់ការវិនិយោគក្នុងពេល
អនាគត។

- គោលដៅទេសចរណ៍នេះ ខ្វះលក្ខខណ្ឌគ្រប់គ្រាន់ ដែលជា
កត្តាកំពុងរារាំងអ្នកដែលចង់វិនិយោគ ដែលបានចំណាយ
ពេលជាច្រើនដើម្បីស្រាវជ្រាវអំពី Lombok ហើយដែល
បានកំណត់ឃើញប្រជាសាស្ត្រនៅតាមតំបន់ឆ្នេរថា មាន
លក្ខណៈសមស្របជាមួយទីផ្សារគោលដៅរបស់ខ្លួន។ ពួកគេ
កំពុងរង់ចាំមើលថា គោលដៅទេសចរណ៍នេះ អភិវឌ្ឍ
បន្ថែមទៀតយ៉ាងដូចម្តេចមុនពេលការដាក់វិនិយោគរបស់
ខ្លួន។
- ភាគច្រើននៃអ្នកវិនិយោគដែលអាចមានលទ្ធភាព ពុំមាន
ចំណាប់អារម្មណ៍វិនិយោគក្នុង Lombok ដោយមើល
ឃើញថា តំបន់នេះគ្រាន់តែជាការឃោសនាបំផ្លើសមិនពិត
ដែលជាសញ្ញាបង្ហាញថា ពួកគេគិតថា Lombok ខ្វះលក្ខណៈ
ស៊ីជម្រៅក្នុងនាមជាគោលដៅទេសចរណ៍។ ដូចបានបញ្ជាក់
ហើយថា Lombok ត្រូវបានលើកយកពិភាក្សា និងដៃគូ
ជេញដោយតាំងពីទសវត្សឆ្នាំ 1990 ដោយមានការវិនិយោគ
ឬការអភិវឌ្ឍដ៏តិចតួច។ ហេតុនេះ ពុំមានអ្វីគួរឲ្យឆ្ងល់ទេថា
អ្នកដែលចង់វិនិយោគមានកង្វល់អំពីចំណុចដែលគោលដៅ
ទេសចរណ៍នេះ ពុំមានសារធាតុ ដោយហេតុថា តំបន់ត្រូវ
ការការឆ្លុះបញ្ចាំង ប៉ុន្តែនៅពុំទាន់មានលក្ខណៈចែងចាំង។
- អ្នកវិនិយោគក្នុងប្រទេសនៅពុំទាន់បានសិក្សាលើគោលដៅ
ទេសចរណ៍នេះ អាស្រ័យដោយបញ្ជាក់ប្បដម៌ (“មានការ

លំបាកខ្លាំងណាស់ក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មនៅ Lombok យើងមិនប្រាកដថា ការទៅធ្វើអាជីវកម្មនៅទីនោះសក្តិសមឲ្យយើងលះបង់ឬទេ”) និងភាពយឺតយ៉ាវនៃការអភិវឌ្ឍន៍ទូទៅរបស់ Lombok។ ពួកគេចង់រង់ចាំប៉ុន្មានឆ្នាំទៀតរហូតទាល់តែ Lombok មានពេលវេលាបន្ថែមទៀត ដើម្បីលូតលាស់។

- ការអភិវឌ្ឍនៅ Lombok បានឈប់ទ្រឹង។ ចាំបាច់ត្រូវមានការចាប់ផ្តើមឡើងវិញ ដែលអាចផ្តួចផ្តើមគំនិតបានដោយរដ្ឋាភិបាលតែប៉ុណ្ណោះ ហើយនេះជាចំណុចខ្វះខាតរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន។

ដោយហេតុនេះ Lombok ចង់ស្ថាបនាខ្លួនឲ្យក្លាយជាគោលដៅទេសចរណ៍ដែលមានលក្ខណៈខុសប្លែកពីគេ។ ដូចប្រទេសកម្ពុជាដែរ ផ្នែកផ្សេងៗជាច្រើននៃ Lombok ស្ថិតក្នុងកម្រិតខុសៗគ្នានៃការអភិវឌ្ឍ។ មានគោលដៅទេសចរណ៍ដែលមានលក្ខណៈចាស់ទុំ និងល្បីល្បាញជាអន្តរជាតិ និងនៅថ្នាក់តំបន់ដែលបច្ចុប្បន្នកំពុងទទួលបានការវិនិយោគកម្រិតដ៏ល្អ ព្រមទាំងការបើកទ្វារសណ្ឋាគារថ្មីៗ ទីតាំងនានាកំពុងមានការជួសជុល ហើយម្ចាស់កម្រងក្រុមហ៊ុនកំពុងបង្កើនការដាក់ទុនថ្មីៗ។ លទ្ធផលការអនុវត្តមានកម្រិតរឹងមាំសម្រាប់សេវាទេសចរណ៍ ហើយសម្បត្តិធនធានរួមទាំងសណ្ឋាគារ ភោជនីយដ្ឋាន និងភ្នាក់ងារការធ្វើដំណើរ និងមគ្គុទ្ទេសក៍ទេសចរ។ លក្ខណសម្បត្តិទាំងអស់នេះ សុទ្ធតែជាលក្ខណសម្បត្តិរបស់អង្គរវត្ត ថ្វីបើការអភិវឌ្ឍជាសង្វាក់ពុំទាន់មានក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

តំបន់ដទៃទៀតកំពុងស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលអភិវឌ្ឍ រួមទាំងកម្រងសណ្ឋាគារថ្មីៗនៅតាមបណ្តោយឆ្នេរភាគខាងត្បូង ដែលមានសក្តានុពលសម្រាប់សណ្ឋាគារនិងភោជនីយដ្ឋានខ្នាតធំ និងគាំទ្រដល់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសេវាទេសចរណ៍ ប្រៀបបានជាមួយតំបន់ឆ្នេររបស់កម្ពុជា ក៏ដូចជាគោលដៅទេសចរណ៍ថ្មីៗដែលភោជនីយដ្ឋាន កន្លែងស្នាក់នៅជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន និងសណ្ឋាគារតូចៗពុំមែនកម្រិតផ្កាយ បានចាប់ផ្តើមបើកទ្វារដោយមានកម្រិតការវិនិយោគតូចៗមួយចំនួនផ្ដោតគោលដៅលើភ្ញៀវដែលចូលចិត្តធ្វើដំណើរផ្សេងៗគ្នា។ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្របច្ចុប្បន្ន មានកម្រិតតិចតួចប៉ុណ្ណោះ ដោយរយៈពេលស្ទាក់នៅត្រឹមតែមួយយប់។

ការលូតលាស់ដ៏ឆាប់រហ័សនៃការអភិវឌ្ឍ និងគោលដៅទេសចរណ៍ក្មេងខ្ចីទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា អាចរៀនសូត្រពីស្ថានភាពក្នុង Lombok និងផលប៉ះពាល់លើការផ្គត់ផ្គង់ និងតម្រូវការនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទេសចរណ៍៖

- ការវិនិយោគកំពុងកើតមាននៅ Lombok ប៉ុន្តែភាគច្រើនច្រើនតែវិនិយោគក្នុងតំបន់ទេសចរណ៍ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងយូរមកហើយ/សំខាន់ៗតែប៉ុណ្ណោះ ដូចក្នុងករណីខេត្តសៀមរាប របស់ប្រទេសកម្ពុជាដែរ។
- ក្រៅពីផ្នែកទេសចរណ៍ ការវិនិយោគហាក់នៅមានកម្រិតទាប ដោយពុំទាន់មានអ្នកវិនិយោគមានបំណងវិនិយោគទឹកប្រាក់ច្រើនលើការអភិវឌ្ឍសំខាន់ណាមួយដែលអាចជួយជំរុញ Lombok ឲ្យឈានទៅដំណាក់កាលថ្មីនៃការវិនិយោគ/ការអភិវឌ្ឍឡើយ។
- ការវិនិយោគខ្នាតតូច និងការអភិវឌ្ឍទ្រង់ទ្រាយតូច ពុំជួយបង្កើនការដឹកជញ្ជូនតាមអាកាស ឬការល្អផ្លូវផ្ទាល់ដែលជាកត្តាជំរុញមួយសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតំបន់ Lombok បន្ថែមទៀត។

ការកំណត់ទីតាំងទេសចរណ៍មានភាពចាំបាច់ណាស់ ហើយតម្លៃទីផ្សារត្រូវបានរកឃើញក្នុង (Lombok) ថាជាឋានសួគ៌ធម្មជាតិមិនទាន់ត្រូវបានបំផ្លាញ។ ចំណុចនេះ ជួយជំរុញការអភិវឌ្ឍតំបន់ទេសចរណ៍ដ៏សំខាន់ប្រកបដោយនរន្តរភាព និងមានលក្ខណៈខុសប្លែកមួយទៀត ដែលផ្តល់ជម្រើសផ្សេងៗជាច្រើនដើម្បីទាក់ទាញប្រភពទីផ្សារផ្សេងៗនៃតម្រូវការទេសចរណ៍។ គោលដៅទេសចរណ៍មិនគួរអភិវឌ្ឍអត្តសញ្ញាណទោសតែមួយឧទាហរណ៍ ដូចជាអាហារហាឡាល់ ឬអេកូទេសចរណ៍តែមួយមុខនោះឡើយ (ថ្វីបើចំណុចទាំងនេះ អាចក្លាយជាសមាសធាតុរបស់គោលដៅទេសចរណ៍ក្តី)។ គោលដៅទេសចរណ៍រួមមានដូចជា៖

- Senggigi និងកោះ Gili៖ ភាគច្រើនមានលក្ខណៈប្រណីតឬជាគោលដៅទេសចរណ៍ឆ្នេរសមុទ្រលំដាប់ខ្ពស់ ដែលត្រូវបានរំពឹងថា នឹងអភិវឌ្ឍរូបរាងបន្ថែមទៀត។ ទីផ្សារគោលដៅ៖ អូស្ត្រាលី អឺរ៉ុប។

- Kota Mataram៖ មានលក្ខណៈបែបអាជីវកម្មថ្នាក់កណ្តាល។ ទីផ្សារគោលដៅ៖ ក្នុងស្រុក ម៉ាឡេស៊ី។
- Mount Rinjani និងតំបន់ជុំវិញសម្រាប់ទេសចរណ៍លក្ខណៈធម្មជាតិ ទេសចរណ៍ពិសេស។ ផលប៉ះពាល់តិច/ទាប។ ពុំមែនជាចំណុចផ្ដោតគោលដៅចម្បង ប៉ុន្តែត្រូវបានកំណត់ថា ជាជម្រើសបន្ទាប់បន្សំ។ ទីផ្សារគោលដៅ៖ អឺរ៉ុប ចិន (ទីផ្សារពិសេស)។
- ឆ្នេរភាគនិរតី រួមមាន Selong Balanak គោលដៅទេសចរណ៍មិនសូវមានមនុស្សកកកុញ ដើម្បីផ្តល់សេវាដល់ភ្ញៀវមានថវិកាខ្ពស់ អ្នកលេងទូកក្ដោង និងអ្នកបើកបរជាពិសេសនៅតាមឆ្នេរ។ បរិក្ខារត្រូវឆ្លើយតបតាមសេចក្តីត្រូវការនេះ ។ ទីផ្សារគោលដៅ៖ សហរដ្ឋអាមេរិក អឺរ៉ុប (បារាំង) អូស្ត្រាលី ជប៉ុន អាស្ត្រីម៉ង់ និងសិង្ហបុរី។
- ឆ្នេរនៅកណ្តាលភាគខាងត្បូង រួមមាន Mandalika. ដែលត្រូវបានអភិវឌ្ឍក្លាយជាតំបន់ទេសចរណ៍ទីផ្សារប្រជាជនកកកុញមានដង់ស៊ីតេខ្ពស់។ នៅជិតព្រលានយន្តហោះ។ សណ្ឋាគារច្រើន គ្រប់កម្រិតតម្លៃ បរិក្ខារចម្រុះគ្នាច្រើន។ ទីផ្សារគោលដៅ៖ ចិន ម៉ាឡេស៊ី សិង្ហបុរី អូស្ត្រាលី មជ្ឈិមបូព៌ា កន្លែងប្រជុំ ការលើកទឹកចិត្ត សន្និសីទ និងព្រឹត្តិការណ៍បណ្តាប្រទេសនានា (MICE)។

ឧទាហរណ៍ របស់តំបន់ Lombok អះអាងឲ្យឃើញថាប្រទេសកម្ពុជា អាចទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពី៖

- ✓ តួនាទីដ៏សកម្មរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍
- ✓ ជំរុញការអភិវឌ្ឍមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់ទំហំសមស្រប
- ✓ ការអភិវឌ្ឍដែលផ្ដោតគោលដៅលើទីផ្សារប្រភពជាក់លាក់
- ✓ បង្កើតកេរ្តិ៍ឈ្មោះគោលដៅទេសចរណ៍ឲ្យមានលក្ខណៈខុសប្លែកលេចធ្លោនៅខាងក្រៅតំបន់ទេសចរណ៍ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងយូរមកហើយ។

ឧបសម្ព័ន្ធ 2 ៖

សារៈសំខាន់នៃការគ្រប់គ្រងនៅកម្រិតគោលដៅទេសចរណ៍

ការទទួលស្គាល់អំពីសារៈសំខាន់នៃការគ្រប់គ្រងនៅកម្រិតគោលដៅទេសចរណ៍ ការវិនិយោគថ្នាក់ជាតិ និង បរិស្ថានសម្រាប់សេវាមាន តម្លៃខ្ពស់ ព្រមជាមួយកត្តាជំរុញ និងកត្តាវិបត្តិដែលពាក់ព័ន្ធ គឺជាសេចក្តីត្រូវការចាំបាច់ ហើយតម្រូវឲ្យមានអនុសាសន៍លើចំណុច ចាប់ផ្តើមសកម្មភាពប្រកបដោយសក្តានុពលខ្ពស់បំផុត។ ប្រសិនបើសកម្មភាពត្រូវបានធ្វើឡើងលើចំណុចទាំងអស់នេះ វិស័យ ទេសចរណ៍អាចធានាការលូតលាស់ ប្រកបដោយបរិយាប័ន្នតាមរយៈការអភិវឌ្ឍបានកាន់តែប្រសើរ និងការការពារសម្បត្តិសំខាន់ៗ និងតាមរយៈការប្រើប្រាស់កាន់តែប្រសើរ និងការបែងចែកជាថ្មីនូវចំណូលទេសចរណ៍។

ការគ្រប់គ្រងនៅថ្នាក់គោលដៅទេសចរណ៍

បញ្ហាសំខាន់ៗ

មានការខ្វះខាតសកម្មភាពច្បាស់លាស់ ដើម្បីគ្រប់គ្រង និងអភិវឌ្ឍតំបន់នានា រួមទាំងសេវាខ្វះខាត បញ្ហាការបំពាក់ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធតូចៗ និងមធ្យម និង ការខ្វះខាតក្នុងការធ្វើផែនការ និង ការរៀបចំតំបន់ សម្រាប់ទេសចរណ៍។

ទាក់ទងជាមួយចំណុចនេះ ក៏មាន ការគ្រប់គ្រងអន់ខ្សោយលើតំបន់ ទេសចរណ៍ដោយមានសញ្ញាដំបូង នៃការរីកចម្រើន និង ការប្រើប្រាស់ហួស ប្រមាណ។ កត្តាទាំងអស់នេះ ក៏ ប៉ះពាល់ដល់សមត្ថភាពក្នុងការអភិវឌ្ឍ ផលិតផលថ្មីៗ និងដាក់សម្ពាធន ទ្វេគុណលើកន្លែងទេសចរណ៍ ដែល មានបច្ចុប្បន្ន ជាពិសេសនៅអង្គរវត្ត។

តំណរក្លាប់ និងការវិនិយោគថ្នាក់ជាតិ

ការគ្រប់គ្រងនៅថ្នាក់ជាតិអន់ខ្សោយ និងការវិនិយោគសាធារណៈតិចតួច លើគោលដៅទេសចរណ៍ បណ្តាលឲ្យ មានបញ្ហាបន្ទាន់ជាងគេបំផុត គឺ តំណរក្លាប់មានលក្ខណៈអន់ខ្សោយ។ បញ្ហាទាក់ទងជាមួយបណ្តាញផ្លូវ មិន គ្រប់គ្រាន់ត្រូវបានរាយការណ៍ ហើយ ការដែលព្រលានយន្តហោះ មានចំនួន តិចនឹងតំណរក្លាប់តាមអាកាសមាន កម្រិតកំណត់ ដើម្បីគាំទ្រដល់ពិពិធកម្ម ច្រកធ្វើដំណើរ គឺជាបុព្វហេតុ កាត់បន្ថយ សមត្ថភាពក្នុងការអភិវឌ្ឍតំបន់ថ្មីៗ សម្រាប់ទេសចរណ៍ និងបង្កើនសម្ពាធន លើគោលដៅទេសចរណ៍ដែលមាន ស្រាប់។

ឧបសគ្គក្នុងការទទួលបានសេវាតម្លៃខ្ពស់

មានកម្រងបញ្ហាជាច្រើនដែលរារាំង អាជីវកម្មមិនអាចឲ្យផ្តល់សេវាគុណភាព ខ្ពស់ ឬផ្តល់សេវាដល់អតិថិជនកម្រិត ខ្ពស់។

បរិយាកាសវិនិយោគអនុញ្ញាតឲ្យមាន ភាពកកកុញក្នុងបំណែកទីផ្សារ និង គោលដៅទេសចរណ៍ដែលមាន លក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។ អាជីវកម្មទេសចរណ៍ក៏ត្រូវជួបបញ្ហា ប្រឈមបន្ថែមទៀត ពាក់ព័ន្ធជាមួយ កង្វះខាតជំនាញរបស់ប្រជាជនមូលដ្ឋាន សម្រាប់បំណែកទីផ្សារមានតម្លៃខ្ពស់ និងមានលក្ខណៈឯកទេស។ កត្តានេះ កាត់បន្ថយតម្លៃដែលទាញយកបានក្នុង ប្រព័ន្ធទេសចរណ៍ ដោយសារ ពុំមាន ពន្ធ (គោលដៅ) និង/ឬ ពន្ធផ្អែកលើ ប្រាក់ចំណូលគ្រប់គ្រាន់ឡើយ។

មូលដ្ឋានសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងនៅថ្នាក់គោលដៅទេសចរណ៍ ត្រូវបានកំណត់ដោយអន្តរាគមន៍វិស័យសាធារណៈក្រោមរូបភាព សម្បទានសេដ្ឋកិច្ចក្នុងវិស័យព្រៃឈើ។ ការលើកទឹកចិត្តវិស័យឯកជនពាក់ព័ន្ធជាមួយការអភិវឌ្ឍគោលដៅទេសចរណ៍កំពុងស្ថិតក្រោមការពិភាក្សា ប៉ុន្តែពុំមានកត្តានិយ័តកម្មដែលជំរុញអាជីវកម្មឲ្យឈានឆ្ពោះទៅចូលរួមវិភាគទានសំខាន់ៗដល់តំបន់ក្នុងមូលដ្ឋាន ហើយពុំមានក្រុមហ៊ុនសហកម្មសិទ្ធិ ឬសម្បទានទេសចរណ៍ ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍធនធានទេសចរណ៍ឡើយ។

ការគ្រប់គ្រងផ្នែកទេសចរណ៍ ជាធម្មតាមានលក្ខណៈ ជាដៃគូមានកម្រិតកំណត់ (យ៉ាងច្រើនបានត្រឹមជាលក្ខណៈក្រៅផ្លូវការ) របស់អ្នកដើរតួនាទីសំខាន់ៗ ដោយមានការទទួលស្គាល់ ដាច់ៗពីគ្នានូវបញ្ហាជួបប្រទះនិងកង្វះវិទ្យាសម្រាប់ការស្ថាបនាដំណោះស្រាយរួម។ មានចំណេះដឹងនិងជំនាញដែលចាំបាច់ដើម្បីសម្របសម្រួលសកម្មភាពឆ្លើយតបបញ្ហានៅថ្នាក់មូលដ្ឋានប៉ុន្តែមានសមត្ថភាពផ្នែកបច្ចេកទេសមិនគ្រប់គ្រាន់ ហើយមានបញ្ហាប្រឈមទាក់ទងជាមួយការផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនយោបាយ។

របាយការណ៍វិនិយោគសាធារណៈជាទូទៅ និងការវិនិយោគហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធល្អុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញនូវភូមិសាស្ត្រនយោបាយរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ដោយមានការវិនិយោគតិចតួចប៉ុណ្ណោះនៅខាងក្រោមជ្រុងមណ្ឌលដែលមានការលូតលាស់ផ្នែកអចលនទ្រព្យ។

ឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍នៅពុំទាន់បង្កើតនូវការបញ្ចុះបញ្ចូលប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពអាស្រ័យដោយភាពនៅដាច់ៗពីគ្នា និង ក្រុមហ៊ុនសហកម្មសិទ្ធិមានតិចតួច។

ការសម្របសម្រួលអន្តរក្រសួងត្រូវបានរាយការណ៍ថា មានការលំបាកដោយតាមធម្មតាសក្តានុពលទេសចរណ៍ពុំមែនជាការពិចារណារបស់អន្តរក្រសួងហើយនៅខ្វះព័ត៌មាន (ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច) ស្តីពីតំបន់មានសក្តានុពលខ្ពស់។ ការពង្រឹងការបញ្ចុះបញ្ចូលអំពីអត្ថប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ច នៅក្នុងរដ្ឋាភិបាល អាចបង្កើតឱកាសលើកម្ពស់ការវិនិយោគទាក់ទងជាមួយវិស័យទេសចរណ៍។

តម្លៃជាសក្តានុពល (ចំណូលការវិនិយោគ មុខរបរ និងពន្ធ) របស់វិស័យទេសចរណ៍ពុំត្រូវបានចងក្រងជាឯកសារ ហើយក៏ពុំត្រូវបានយល់ច្បាស់ជាហេតុធ្វើឲ្យពុំអាចធ្វើសកម្មភាពក្នុងលក្ខណៈជាកត្តាជំរុញគួរជាទីជឿជាក់សម្រាប់ការវិនិយោគនៅក្នុងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធជំរុញទេសចរណ៍ដែលកំពុងជាតម្រូវការយ៉ាងខ្លាំង។

នៅពេលការលូតលាស់នៅឈប់ត្រឹងសម្ពាធត្រូវធ្លាក់លើសមត្ថភាពបន្ទប់ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង និង (សំខាន់ជាងនេះទៀត) សមត្ថភាពដែលត្រូវបានធ្វើផែនការ និងកំពុងសាងសង់ដោយអាចមានលទ្ធភាពជះឥទ្ធិពលលើទីផ្សារមូលធន (មិនអាចសងប្រាក់កម្ចី)។

វិស័យទេសចរណ៍រងផលប៉ះពាល់ពីកេរដំណែលជម្លោះ និងភាពមិនទុកចិត្តគ្នាដែលកំពុងបន្ត។ ថ្វីបើមានសហគ្រិនវ័យក្មេងជំនាញ និងមានលក្ខណៈច្នៃប្រឌិតបង្កើតថ្មីជាច្រើនក្តីប៉ុន្តែជាទូទៅផ្គត់ផ្គង់ "ចម្លងគេ" នៅតែសាយភាយជាទូទៅ ជាវិធីមួយដើម្បីធានាឲ្យទេសចរណ៍ជាយុទ្ធសាស្ត្រចិញ្ចឹមជីវិតបន្ថែមជីវិតមាំ។

ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃទំនាក់ទំនងដ៏អន់ខ្សោយរវាងរដ្ឋាភិបាល និងអាជីវកម្ម ជាឧបសគ្គរារាំងសមត្ថភាពរបស់រដ្ឋាភិបាល មិនអាចក្លាយជាកាតាលីករ និងជាអ្នកនាំមុខក្នុង វិស័យនេះ ហើយទស្សនៈយល់ឃើញស្តីពីការអនុវត្តអាជីវកម្មមិនមានសីលធម៌នឹងកើតមានឡើង។

ការធ្វើដំណើររបស់ក្រុមប្រជាជនអាស៊ីក្នុងកម្រិតខ្ពស់ធ្វើឲ្យការធ្វើដំណើរមានរយៈពេលខ្លី និងមានភាពរីកគួតចំណែកអ្នកធ្វើដំណើរដោយឯករាជ្យមានលក្ខណៈសមស្របជាមួយបំណែកទីផ្សារដែលមានចំណាយទាប ជាការលំបាកសម្រាប់កំណើនតម្លៃ។

កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីចលនាពលកម្មជាមួយរដ្ឋធិតខាងតាមបណ្តោយទន្លេមេគង្គ អាចបង្កើតឲ្យមានលំហូរចូលនៃពលកម្មបរទេសពាក់កណ្តាលជំនាញក្នុងវិស័យបដិសណ្ឋារកិច្ចដែលរុញច្រានចេញនូវកម្លាំងក្នុងស្រុកដោយគ្មានជំនាញ។

អនាគតក្នុងការកែលម្អការគ្រប់គ្រងនូវគោលដៅទេសចរណ៍មានលក្ខណៈប្លែកៗគ្នា ប៉ុន្តែមានឱកាសដ៏ពិតប្រាកដសម្រាប់ការពង្រីក និងការដាក់ឱ្យមានផលិតផល និងទីកន្លែងថ្មីៗ។ គោលបំណងស្នូលគួរតែផ្តោតលើការធានាឱ្យមានការចូលរួមពីអាជីវកម្មទេសចរណ៍នៅក្នុងការបង្កើត និងការលូតលាស់គោលដៅទេសចរណ៍នៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន និងពង្រឹងសេវាក្នុងមូលដ្ឋាន ដោយអត្ថប្រយោជន៍ឆ្លងវិស័យ។

គោលវិធីដោយផ្ទាល់មួយដើម្បីកែលម្អការវិនិយោគសារធារណៈថ្នាក់ជាតិក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ មិនទំនងជាបានទទួលជោគជ័យក្នុងរយៈពេលខ្លីឡើយ ប៉ុន្តែអាចមានចំណុចចាប់ផ្តើមដទៃទៀត។ គួរមានកិច្ចខិតខំដើម្បីសម្របសម្រួលឱ្យមានភាពជាអ្នកដឹកនាំវិស័យឯកជនយ៉ាងស៊ីសង្វាក់គ្នា នៅក្នុងវិស័យនេះ “ប្រមូលបញ្ចូល” ការវិនិយោគដែលឈរលើផែនការរយៈពេលវែងសព្វថ្ងៃជ្រោយជំរុញជាភាគីករដោយមូលនិធិដើមទុនសាធារណៈ និងលើកទឹកចិត្តដល់ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស។ ការធ្វើបែបនេះ អាចជួយឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍ឱ្យរុញច្រានការអភិវឌ្ឍគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទ្រង់ទ្រាយធំ (អាចធ្វើផែនការភាពជាដៃគូរវាងវិស័យសាធារណៈ និងឯកជន)។ (ការប្រមូល) ទិន្នន័យសេដ្ឋកិច្ចកាន់តែប្រសើរឡើង និងការវិភាគលើតម្លៃនៃគោលដៅទេសចរណ៍ និងផលិតផលទេសចរណ៍ ក៏អាចមានតម្លៃសក្តិសមនឹងមានការវិនិយោគ នៅថ្នាក់ជាតិផងដែរ។

ភាពខុសប្លែកគ្នាគួរជាទីកត់សម្គាល់អាចធ្វើឱ្យកើតមានបានតាមរយៈបទបញ្ញត្តិកាន់តែប្រសើរឡើង ដែលជំរុញឱ្យមានពិពិធកម្មវិសាលភាពប្រកបដោយគុណភាពនៃការផ្តល់ផលិតផល។ ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់ និងការពិនិត្យតាមដាន សហគមន៍សម្រាប់សកម្មភាពពាក់ព័ន្ធជាមួយទេសចរណ៍អាចជាភាគីករធ្វើឱ្យមានការបង្កើនកម្រិតផលិតផល ដោយមានការគាំទ្រយ៉ាងត្រឹមត្រូវ និងឧបករណ៍ត្រឹមត្រូវ គួរត្រូវបានស្វែងយល់ដែលអាចធ្វើឱ្យអាជីវកម្មតូចៗឆ្លើយតបប្រកបដោយលក្ខណៈស្ថាបនាបន្ថែមទៀតចំពោះឱកាសក្នុងការអភិវឌ្ឍទីតាំង។

ប្រទេសកម្ពុជា៖ សូចនាករសំខាន់ៗ

	2014	2015	2016	2017p	2018f	2019f
ផលិតផល តម្រូវការក្នុងប្រទេស និង តម្លៃ						
ផ.ស.ស ពិត (% ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	7.1	7.0	7.0	6.8	6.9	6.7
ផ.ស.ស ចំណែកការចំណាយ (% តម្លៃបច្ចុប្បន្ន)						
ការប្រើប្រាស់ឯកជន	76.6	75.4	74.4	72.3	70.9	69.5
ការប្រើប្រាស់របស់រដ្ឋាភិបាល	6.1	7.0	7.0	7.3	7.0	7.1
ការវិនិយោគអចល័តដុល	20.9	21.4	21.7	22.4	23.3	23.6
ការនាំចេញ. GNFS ^a	62.3	61.7	61.3	61.4	61.7	62.6
ការនាំចូល. GNFS	66.7	66.6	65.7	64.6	64.0	63.9
តម្រូវការក្នុងប្រទេស (% ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	10.1	8.5	9.5	8.5	9.4	9.6
សន្ទស្សន៍តម្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ (មធ្យមភាគប្រែប្រួល % ប្រចាំឆ្នាំធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	1.7	1.3	3.5	2.9	3.2	3.5
វិស័យសាធារណៈ (% នៃ ផ.ស.ស)						
ចំណូលក្នុងស្រុកទូទៅរបស់រដ្ឋាភិបាល	16.8	17.6	18.4	18.4	18.5	18.8
ចំណាយទូទៅរបស់រដ្ឋាភិបាល	21.8	21.1	21.4	23.0	23.8	23.9
តុល្យភាពសារពើពន្ធទូទៅមិនគិតជំនួយ ឥតសំណង	-5.0	-3.5	-3.0	-4.5	-5.3	-5.1
ពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស ជញ្ជីងទូទាត់ និងបំណុល ក្រៅប្រទេស (លានដុល្លារលើកលែងតែមាន ការបញ្ជាក់ពីផ្សេងនេះ)						
ជញ្ជីងពាណិជ្ជកម្ម	-2.023.5	-2.261.9	-2.276.0	-2.273.8	-2.464.5	-2.602.8
ការនាំចេញទំនិញ	7.636.0	8.280.2	9.115.2	9.989.5	10.925.1	12.103.1
(% ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	10.9	8.4	10.1	9.6	9.4	10.8
ការនាំចេញសំខាន់ៗ (% ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន) ^b	8.8	10.9	13.6	5.5	4.0	3.5
ការនាំចូលទំនិញ	9.659.6	10.542.0	11.391.2	12.263.3	13.389.6	14.705.8
(% ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	8.7	9.1	8.1	7.7	9.2	9.8
សមតុល្យគណនីចរន្ត ^c	-1.899.7	-2.093.9	-2.041.4	-2.106.4	-2.222.5	-2.382.4
(% ផ.ស.ស)	-11.3	-11.5	-10.2	-9.6	-9.2	-8.9
ការវិនិយោគដោយផ្ទាល់ពីបរទេស	1.679.9	1.668.8	2.164.4	2.418.8	2.662.3	2.853.7
បំណុលខាងក្រៅ	5.351.2	5.732.7	6.522.4	7.427.6	8.551.3	9.535.9
(% ផ.ស.ស)	31.8	31.4	32.6	33.8	35.3	35.7
អនុបាតសេវាបំណុល (% ការនាំចេញទំនិញ និងសេវាកម្ម)	1.2	1.5	1.6	1.9	2.1	2.2
ទុនបម្រុងរូបិយបណ្ណបរទេស ដុល	4.657.9	5.672.1	6.730.8	8.175.4	9.594.3	9.144.7
(ចំនួនខែនៃការនាំចូលទំនិញ និងសេវា)	4.6	5.2	5.7	6.3	6.8	5.8

ទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ

ឥណទានក្នុងប្រទេស (% ប្រែប្រួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន)	28.4	28.6	25.8	16.5	15.2	20.8
អត្រាការប្រាក់រយៈពេលខ្លី (% ក្នុងមួយឆ្នាំ)	11.5	11.6	11.8	11.7	11.5	11.2
អត្រាប្តូរប្រាក់ (រៀល/ដុល្លារ មធ្យមប្រចាំឆ្នាំ)	4.030.0	4.025.0	4.058.0	4.062.0	4.067.0	4.075.0
ចំណាំ៖ ផ.ស.ជាក់ស្តែង (លានដុល្លារអាមេរិក)	16.809	18.241.7	20.020.2	21.985.2	24.216.2	26.690.5

ប្រភព៖ អាជ្ញាធរកម្ពុជា IMF និងការប៉ាន់ប្រមាណ និងការព្យាករណ៍របស់បុគ្គលិកធនាគារពិភពលោក

សម្គាល់៖

a. ទំនិញ និងសេវាមិនមែនជាកត្តា (GNFS)

b. សង្ខេបបំពាក់

c. មិនគិតការបង្វែរ

f = ការព្យាករណ៍; g&s = ទំនិញ និងសេវាកម្ម; p = ការព្យាករណ៍

ធនាគារពិភពលោក

ប្រចាំនៅប្រទេសកម្ពុជា

អគារ Exchange Square

ជាន់ទី 10 IBRD និងជាន់ទី 11 IFC

ផ្លូវលេខ 51-61 និងផ្លូវលេខ 102-106

សង្កាត់វត្តភ្នំ ខណ្ឌដូនពេញ

ភ្នំពេញ ប្រទេសកម្ពុជា

វេបសាយ: www.worldbank.org/cambodia